

İDARE
Dahiliye Vekâletinin Aylık Mecmuası

Yıl: 13

Mart 1939

Sayı: 134

RESMÎ KISIM

	Sahife
Nutuklar	481
a) Reiscumhurun Kurultay Nutku	
b) Başvekilin Türk Neşriyat kongresindeki Nutku	
c) Başvekilin Türk-İngiliz Anlaşması Hakkındaki Nutku	
d) Dahiliye Vekilinin Meclisteki Beyanâtı	
Tayinler	507
Vekalet Emrine Alınanlar	510
Terfi Edenler	511
T.B.M. M Kararları	512
Nizamnameler	515
Kararnameler	574
Mülki Teşkilat	575
Vekâletimiz Tamimleri	576
Diğer Vekâletlerin Tamimleri	579
Çalışma Raporları	584
Tekaüt ve yetim aylıkları	586
Aramızdan ayrılanlar	588

Resmi Kısım

Nutuklar

**Reisicumhur ve C. H. P. sinin Değişmez Genel Başkanı
İsmet İnönü'nün C. H. P. sinin 5 inci Büyük Kurultayının
29/5/1939 tarihindeki açılışında irad buyurdıkları nutuk.**

Büyük Kurultayın Sayın Üyeleri.

Cumhuriyet Halk Partisinin Beşinci Kurultayını açıyorum. Yüce şahsiyetlerinizi muhabbetle selâmlarım. Sizin temiz hislerinize de tercüman olarak, bir ferdi olmakla gurur duyduğumuz Türk milletini saygılarla anarım. (Alkışlar) . Beşinci Büyük Kurultayda, Partimizin kahraman müessisi Sevgili Atatürk'ün aramızda bulunmamasını düşünerek derin bir elem içindeyiz. Atatürk, Büyük millî davayı, millet içinde vücutlandırırken Kurultayı ana temel ittihaz etmişti. Kurultaya derin itimadı ve itibarı vardı. Bize büyük siyasî Partiyi, sağlam ve sarsılmaz rejimi, vatanın ünranını ve iyi istikbalini temin etmiş olan Ebedî Şefimizin hatırasına tazim için Kurultayı beş dakika sükûta davet ederim. (Beş dakika ayakta susuldu).

Sayın arkadaşlar;

Beşinci Büyük Kurultayı, bütün vatani gönülden kaplıyan müsbet şartlar içinde açıyoruz. Partimiz, vatanın kıymetli evlâtlarını bağrında toplamış, her vatandaşa müsavi ve şamil emniyet ve hizmet şartlarını filen temin etmiştir. Geçirdiğimiz tecrübeler, Türk milletini iftihar olunacak bir siyasî olgunlukta, milletler ailesinin temiz idealli, sağlam karakterli bir uzvu olarak tebarüz ettir-

mistir. (Alkışlar) Türk milletinin, Cumhuriyet rejiminde.' en iyi tesanüdü bulmuş olduğuna, en şüpheli nazarlara kani olmaktan başka çeke bulamamışlardır. (Alkışlar) Büyük Millet Meclisinin son seçimi, Türk milleti için hakikî bir muvaffakiyettir. (Alkışlar) Vatandaşlar, vatan mukadderatını eline alacak yeni Büyük Meclisi seçerken, ciddî bir vazife hissiyle alâka göstermişlerdir. Partimizin yüksek idaresiyle halkın samimî reyini, millet vekillerinin seçiminde birleştirmek teşebbüsü, cesareti artıran kat'î ve müspet bir muvaffakiyetle neticelenmiştir. (Alkışlar) Partimiz, bu teşebbüsü, memleketin bütün seçimle-vive terk etmek, başlıca emelimizdir, (sürekli alkışlar)

Aziz arkadaşlarım;

Siyaset hayatında tecrübe geçirmiş adamlar olarak, memleketimizin ihtiyacına ve bünyesine en uygun olan halk idaresi usulünü kemale getirmek idealindeyiz. Bu yolda temiz yürekle çalışıyoruz. Bizden sonra gelecek vatandaşlara, milletimizin siyasî hayatında ilerlemiş bir seciye terk etmek, başlıca emelimizdir, (sürekli alkışlar)

İyi bir halk idaresinin siyasî idarede ana prensipleri; her nevi seçimlere halkın samimî olarak iştirak etmesiyle,. Hükümetin ve Büyük Millet Meclisinin faaliyetinde hakikî bir millî murakabenin şüphe götürmez bir tarzda bulunmasıyla hülâsa edebiliriz. (Alkışlar) Mebus seçiminde olduğu gibi, Parti intihaplarında ve belediye intihaplarında, yer yer, ansızın yeni intihaplar yaparak teşkilâtımız üzerinde halkın muhabbet ve itimadını daima yoklamam ve kuvvetlendirmek kararındayız (Alkışlar).

Büyük Millet Meclisinin faaliyeti, vatandaşlara hakikî bir huzur verecek surette feyizli bir tekâmül halindedir. Hükümet işleri; Millet Vekillerinin ciddî bir murakabesi altında olduğu halde, bütün gayretler, Cumhuriyet Hükümetinin itibar ve muvaffakiyetini arttırmak yoluna müteveccihdir. (Alkışlar) Halkın seçimlere yakın alâkası ve Büyük Millet Meclisinde millet haklarının açık murakabesi ideallerde nifaka ve anarşiyeye mahal vermemek zaruretlerinin beraber yürüyebileceğine inanıyoruz. Büyük Milletimizin arzusu ve aklı selimi, Millet Vekillerimizin ve Parti Teşkilâtımızın yüksek meziyetleri; bize, muhtelif

icaplar arasında, ahengi muhafaza etmek gibi çetin bir vazifeyi kolaylaştırmaktadır. Büyük Kurultaya takdim ettiğimiz nizamname projesinde; Büyük Millet Meclisinde, Cumhuriyet Halk Partisinin bir de müstakil gurubunu düşündük. Büyük Kurultaydan vazife alan ve Parti Genel Başkanın farksız Başkanlığında çalışacak olan, intizam ve inzibat içinde, şuurlu ve çalışkan, bir müstakil gurubun; İcra mevkiinde olan Millet Vekilleri ekseriyetine ve Hükümetine esaslı bir yardım temin -ederken Büyük Milletimize de kendi işleri için yeni bir teminat hazırlayacağını ümit ediyoruz. (Alkışlar)

Aziz arkadaşlar;

Parti teşkilâtımızın ve Halkevlerinin; vatanın siyasî, kültürel ve İçtimaî tekâmülünde verimli çalışmalarını, her suretle teşvik ve talep etmek istiyoruz. Nifakı ve her türlü fenalıkları önleyecek, her türlü iyilikleri yapacak ve öğretecek bir millî mekanizmayı, Partimizin faaliyetinde esaslı olarak bulacağımıza kaniiz. Parti teşkilâtımız; önümüzdeki devrede, istidatlara yol veren bir genişlikle, müspet faaliyetlerini, merkezî idarenin daimî teftişine tâbi görecektir.

Büyük Kurultayın Sayın Üyeleri;

Cumhuriyet Hükümetinin geçen Kurultaydan beri .memlekette tahakkuk ettirdiği faydalı işleri ve aziz halkımızın resmî müesseselerden teminini arzu ettiği dilekleri, elinizdeki hülâsalarda teferrüatle bulacaksınız. Güzel vatanın her sahada geniş miyasta imar edilmesi, yükseltilmesi ve kuvvetlendirilmesi, durmak bilmeyen bir gayretle devam etmektedir. Birbiri ile maddî ve manevî irtibatı olmayan dağınık parçalardan mürekekp harap bir memleket, en uzak köşeleri arasında bir aile efradının irtibatı gibi sıcak bir alâka ile bağlanmış muazzam bir kitle olmak yolundadır. (Bravo sesleri, alkışlar) Önümüzdeki senelerde, bu çalışmalarımızın neticelerini daha parlak olarak göze çarpar bir hale getireceğimize katiyen güveniyoruz. (Alkışlar) .

Hükümetin icraat programının teferrüatle, Büyük Kurultayı yormak istemem. Fakat bir iki noktayı, başlıca

mesele olarak Büyük Kurultayın huzuruna arz etmek isterim.

Önümüzdeki senelerde; nüfusumuzun çoğunu teşkil eden köylümüzün, gerek tahsil, gerek geçim hususunda seviyesini yükseltmeyi başlıca hedef tutacağız. (Bravo sesleri, alkışlar) Bu hususta elde edeceğimiz neticelere, çok ehemmiyet ve kıymet veriyoruz. Kat'î olarak inanıyoruz ki, köylümüzün tahsilini ve maişetini daha yüksek bir dereceye vardırıdığımız gün milletimizin her sahada kudreti, bugün güç tasavvur olunacak kadar yüksek ve heybetli olacaktır. (Alkışlar, bravo sesleri)

Aziz arkadaşlarım;

Memleketimizin müdafaa kudretine öteden beri verdiğimiz ehemmiyet, milletler arası vaziyetlerdeki son inkişaflar dolayısıyla bir kat daha artmıştır. (Alkışlar) Bu gün insanlık, milletler arasında ciddi bir emniyet buhranı geçirmektedir. Bir çok milletler, beklenmeyen fırtınalara, ansızın maruz kalmak endişesi içinde huzursuzdurlar. Halin en büyük tehlikesi budur. Milletler arasındaki bu emniyetsizlik, bugünkü hal ile devam edemez. Bu hal, ya milletlerin şuarsuz bir surette birbirinin boğazına sarılmalarına sebep olabilir yahut da, nihayet akıllı selim galebe ederek, milletlerin huzur içinde müşterek bir insanlık hayatı yaşamaları için yol bulunabilir. Kurultayın samimî dileğini ifade ettiğimi bilerek söylüyorum ki, biz, milletler arasında emniyetin avdet etmesini temin edecek çareyi sempati ile selâmlayacağız. (Alkışlar).

Bu bahtiyar neticeye varabilmek için, her milletin hakları ve vazifeleri olacaktır. Bunların hulûs ile konuşulması lâzımdır. Fakat her şeyden mühim olan bir ana prensibin, bütün milletlerin vicdanında sarsılmaz olarak yerleşmesi gerektir. O da, nüfusu çok milletler gibi, nüfuzu az milletlerin de müstakil ve millî bir hayata müstahak olduklarının samimî olarak kabul edilmesidir. (Bravo sesleri, alkışlar) İnsan cemiyetlerinin büyükleri tarafından yutulması mukadder olduğu nazariyesini, hiç bir yer için kabul etmiyoruz, kabul etmeyeceğiz. (Bravo sesleri, alkışlar) Benliğine ve şuuruna sahip olan her milletin, dokunulmaz müstakil bir devlet olarak yaşaması hakkı, in-

sanlığın sarsılmaz müşterek bir akidesi olarak tespit olunmak lâzımdır. (Alkışlar) Beynelmilel münasebetlerimizde, bizim zihniyetimizde bulunan devletlerle müşterek prensip ve emniyet davası, bizi, müşterek cepheye sevk etmiştir. Siyasî anlaşmalarımızı ve ittifaklarımızı bu zaviyeden görmelidir.

Balkan Paktını ve Saadabat Paktını, bu samimî arzularla kuranlardınız. Bütün Avrupa'yı kaplayan son emniyet buhranı içinde, Türk-İngiliz İttifakı, hiç bir tecavüz fikri beslemeyen fakat kendi emniyetlerimiz ve müşterek sulh ve insanlık ideali için alınmış bir teahhüttür. (Alkışlar) Bu müşterek sulh ve emniyet idealini takviye edecek diğer teahhütlerden de çekinmeyeceğiz. (Alkışlar) Biz komşularımızla her türlü ihtilâfi hallettik. Şimdi, samimî olarak onların emniyet içinde bulunmalarıyla alâkadarız. Komşularımıza gelecek tehlikeleri, bir adım sonra bize gelecek tehlikeler gibi önlemek için iktidarımızda olan tedbirleri alacağız. (Bravo sesleri, alkışlar)

Size memnuniyetle söylemeliyim ki, Sovyetlerle münasebetimiz her zamandan ziyade sıcaktır ve karşılıklı itimada müstenittir. (Alkışlar) İki memleketin birbirinin emniyetine ve saadetine yakın ve ciddî bir alâka ile merbut olduğunu zikretmek, benim için hakikî bir zevktir. (Alkışlar).

Fransa ile aramızdaki yakınlığı; bitmek üzere olan tek meselenin, yani prensiplerinde tamamen mutabık kaldığımız Hatay meselesinin, hallinden sonra hiç bir kuvvet bozamayacaktır. (Alkışlar) İki memleket ve milletin menfaatlerini o kadar müşterek görüyoruz.

Aziz arkadaşlar;

Milletler arası vaziyetinin bugünkü buhranında, memleketin müdafaa vasıtalarını başlıca göz önünde tuttuğumuz bir mesele olduğunu söylersem, bunu tabî bulursunuz. Cumhuriyet Hükümeti; temiz idealleri meriyette ve itibarda tutabilmek için, Türkiye'nin müdafaa kuvvetinin yüksek bir derecede bulunmasının hakikî ehemmiyetini müdriktir. (Alkışlar) Türkiye; şuurlu ve kuvvetli varlığı ile yalnız kendini korumakla kalmıyor, insanlık

ailesine ve sulh mefkuresine ciddi bir hizmet ettiğine de kani bulunuyor. (Alkışlar) Bütün temennilerimize rağmen insanlık yeni bir boğazlaşma afetine uğrarsa, Türk milleti; bu mücadelede kendine düşen medeniyet ve insaniyet vazifesini kahramanca, hiç tereddüt etmeden ve hiç bir dehşetten ürkmeyen hakkıyla ve tamamiyle yapacaktır. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar) Türk milleti; Yüksek ideali ve hayatî menfaati kendisiyle beraber olan milletlerle beraber, göz kamaştırarak yeni kahramanlık menkıbeleri yazmak için tamamiyle hazır ve kafi olarak karar vermiş bir haldedir. (Alkışlar) Bugün ihtilâl halinde olan milletlerin hiç birisinin yaşamak hakkını ve yüksek insanlık vazife ve meziyetlerini az takdir etmek hatasına düşmüyoruz. Tekrar ederim ki herkes için yer yüzünün nimetlerinden istifade edecek bir sulh imkânı, samimî temennimizdir. (Alkışlar)

Sevgili arkadaşlarım;

Yurdu içinde masumane çalışan ve hakları için, mecbur olursa som bir kitle gibi şahlanmaya hazır olan Büyük Türk Milletinin mümessillerisiniz. Temsil etmekle iftihar ettiğimiz Büyük Millet, insanlık ailesinin asil ve kudreti bir mesnedidir. (Bravo sesleri). Kahraman milletimizin varlığı, insanlık için ölçülmez bir kıymet ve bulunmaz bir nimettir. (Alkışlar) Bu varlık; milletlerin farksız olarak birbirleriyle insanca geçinmeleri için tesiri ihmal kabul etmez bir teminattır.

Arkadaşlarım;

Sade vatandaşlıkta en büyük şerefi duyan Cumhuriyetçiler olarak milletimizin hizmetlerini iyi ifa etmek aşkı, bütün varlığımıza hâkimdir. Partimizin aziz andı, vazife icabını en asil bir borç tanımaktadır. (Şiddetli ve sürekli alkışlar, yaşa sesleri).

Başvekil Doktor Refik Saydam'ın 2.5.1939 tarihinde birinci Türk Neşriyat Kongresinde irad buyurdıkları nutuk.

Birinci Türk neşriyat kongresinin İçtimamı açıyorum' Neşriyat kongresinin sayın üyeleri; arkadaşım Maarif Vekili Yücel'in ve onun çalışkan arkadaşlarının hazır

ladıkları bu kongreyi teşrifinizden dolayı hepinize ayrı, ayrı teşekkür ederim.

Türk Kültür davasının mühim bir meselesi olan bu meseleyi mütalâa etmek için ve onu programlandırmak için sizin yüksek ihtisasınızdan, görgünüzden istifade için neşriyat kongresini topluyoruz. Cumhuriyet Hükümeti bütün işlerinde ihtisas erbabının, tecrübeli arkadaşlarımızın bize verecekleri bilgili direktifleri bir araya getirerek öyle bir program vücuda getirmeği ve mesaisinin heyeti umumiyesine bu programı esas yapmağı daima umde edinmiştir.

Sizin geçirdiğiniz tecrübeniz ve ilminiz bize bu programı verecektir. Ve biz bunu zamanla mevcut maddî vesaitimizle takip edeceğiz.

Ben şahsen gürültülü, programsız işten zaten hoşlanmam (bravo sesleri).

Esaslı bir programa tâbi olarak geç de olsa daima müspet gaye üzerinde yürümeği kendim için şiar edinmişimdir. Arkadaşlarım da bu esasta daima benimle beraberdirler. Zaten bir mütearifedir. Nihayet esaslı bir program safahatını takip ederek onu yavaşta olsa tahakkuk ettirmek atiyen bozulmaktan kurtardığı gibi yapılacak her hangi bir tecrübe hakkında başlangıcı ve esası malûm olduğu için bize daima yolda kolaylık verecektir, o kadar. Memlekette bir millî kütüphane vücuda getirdik. Bunu en uzak köye kadar götürmek, yalnız götürmek değil, okutmak zevkini daimî surette idame etmek bu kongrenin yapacağı programa tâbi olacaktır. Sizin ilminizden; tekrar ediyorum, sizin ilminizden ve tecrübelerinizden istifade edeceğiz ve program vücuda getireceğiz. Onu tatbik şerefini kazanabilirsek âtiyen neticelerini gördüğümüz zamanda sevineceğiz.

Tekrar sizi selâmlarım. İşin İlmî teknik kısmını arkadaşım Yücel size arz edecektir.

İşlerinizde muvaffakiyet dilerim, arkadaşlar.

**Başvekil Dr. Refik Saydam'ın 12.5.1939 tarihinde
T. B. M. M. umumî heyet içtimanda Türk - İngiliz anlaşması hakkında
vukubulan beyanati.**

«— Muhterem arkadaşlarım;

Avrupa'daki siyasî ve askerî vekayii, son zamanlarda, ne yolda ve ne süratle inkişaf etmiş olduğu malûmunuzdur.

Dünya sulhunun büyük ve kanlı vakayı ile haleldar olmaması, idare mesuliyetini ellerinde tutan devlet adamları için en mühim ve en dikkate değer mevzuu teşkil ediyor.

Memleketimizi, yarının tehlikeli hâdisatından mümkün mertebe uzak bulundurmak ve Avrupa'da ve bütün dünyada baş gösteren ihtilâflar önünde sulhperver siyasetimizin samimî bir tezahürü olan bitarafılığı muhafaza etmek cumhuriyet hükümeti için esas siyaseti teşkil etmekte bulunuyordu. Fakat hâdisatın Balkan yarımadasına intikal etmesi ve Akdeniz emniyetinin millî hayatımızda kendisini yeniden hissettirmesi anından itibaren hükümetiniz, kendisini ciddi bir millî emniyet meselesi karşısında bulmuş ve bu emniyeti tehlikeli tesadüflere mâruz bırakmaksızın lâkayt ve bitaraf bir vaziyette bulunmanın mümkün olamayacağı kanaatına varmıştır. (Bravo sesleri).

Malûmunuzdur ki Akdeniz'de bütün alâkadar devletlerin birbirine karşı emniyet içinde bulunarak ve bu denizi müşterek bir vatan sayarak onun müsavî nimetlerinden hepimizin müstefit olmasını daimî olarak temenni etmişizdir. Hiç bir alâkadar devleti hakkı olduğu istifadeden mahrum etmeyen, fakat hiç bir hegemonya hevesine imkân bırakmayan bir Akdeniz nizamı bizim daima göz önünde tuttuğumuz bir millî emniyet meselesidir. (Bravo sesleri ve alkışlar).

Bu şartlar içinde, hükümetinizin milleti harp badiresinden azamî imkânlarla uzak bulundurmanın en müessir çaresini gene sulh için birleşen memleketlerle harbi göze alarak sulh gayesinde teşriki mesai etmekte bulmuştur. (Bravo sesleri, alkışlar). Bir Avrupa devleti olan Türkiye'nin, Avrupa'daki sulh teşebbüslerinin ve harp tehli-

kelerinin millî hayatımıza tesirlerini ehemmiyetle hesap1 etmekten fariğ olamayacağı aşikârdır.

Cumhuriyet hükümeti, hiç bir memleket aleyhine müteveccih olmayan, hiç bir memleketi ihata ve izrar maksadına matuf bulunmayan, bilâkis milletleri harbin fecî akîbetinden mâsun bulundurmak maksadını güden bir sulh, müdafaa ve emniyet beraberliğinde İngiltere ile yan yana yürümek ve yer almak için bugün millet vekillerinin müsaade ve tasvibini istemeye gelmiştir. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar).

İngiltere ile, büyük tecrübelerden geçtikten sonra, aramızda teessüs eden kuvvetli ve samimî itimat ve dostluk bağları, büyük meclisinizin muhtelif vesilelerle tasvibine iktiran etmiş ana siyasetlerimizden biridir.

Bu metin rabıtalara, politikalarımızın inkişafında birbirine hiç bir vakit zıt olmayan bir görüş ve düşünüş tarzında müşareketimizi temin etmiş ve iki hükümeti, birçok mühim vesilelerde bu görüş birliğinin feyizli semerelerini iktitafa muvaffak kılmıştır.

Biraz evvel arz ettiğim veçhile; Avrupa'daki mühim hâdiselerin cereyanı esnasında ve hassaten endişebahş olan vekayı Balkan yarımadasına intikal eder etmez hükümetinizle İngiltere hükümeti arasında samimî bir müşavere başlamış ve sulh ve emniyet gayesinde birleşen fikirlerimiz, iki memleketin mukadderatında daha esaslı ve daha devamlı bir el birliğinin lüzumuna müştereken kani olmakta gecikmemiştir.

Esasları Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grubunun müttefikan tasvibine iktiran etmek suretiyle başlayan müzakereler, şimdi yüksek huzurunuzda arz edeceğim Türkiye- İngiltere müşterek beyannamesi üzerinde mutabakat temin etmiştir.

Aziz arkadaşlarım;

Gördüğünüz veçhile Türkiye - İngiltere münasebatında bir temel taşı ve aynı zamanda mühim bir merhale olan bu anlaşmayı, iki hükümet arasında elyevm müzakereleri cereyan eden kafi ve devamlı teahhütler takip edecektir., ve bütün bu karşılıklı anlaşmaların hedefi birdir: Sulh ve Emniyet. (Bravo sesleri, alkışlar).

Türkiye ve İngiltere'nin umumî siyasetlerinde ana vasfı teşkil eden bu hedef öyle zannediyoruz, o kanaatte bulunuyoruz ki, dünya harbine mâni olacak kuvvetli bir unsurun teraziye ilâvesi tarzında tecelli ediyor. (Bravo sesleri).

Müttefikimizle birlikte sulhu tutmağı, kimsenin hakkına tecavüz etmemegi umde bilen siyasetlerimizle hakların çiğnenmesine mâni olmağa bütün gayretimizi sarf etmekte devam edeceğiz. (Bravo sesleri alkışlar). Bugüne kadar olduğu gibi, yarın da sulhperverliğimizin maddi delillerini vermek fırsatları zuhur ettikçe bunları kaçırmayacağız.

Fakat, bir gün müşterek hak ve menfaatlerimiz ihlâl edilmek teşebbüsüne mâruz kalırsa, bize hakkımızın verdiği kuvvetle buna silâhla mâni olmakta da tereddüt emeyeceğiz. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar).

Bunun içindir ki, mefkuremizi tarif ederken «sulh ve emniyet» kelimelerini kullandım.

İngilizlerle şimdi arz ettiğim itilâf ve bunu takip edecek olan nihaî mukavele Fransa ile de aramızda dostane müzakerelere mevzu teşkil etmektedir. Bu görüşmelerin yakında iyi bir neticeye varacağından ümitvarız.

Muhterem arkadaşlar, büyük komşumuz ve dostumuz Sovyet Rusya ile en sıkı, en samimî temaslarda devam etmekteyiz. (Bravo sesleri, alkışlar) Müşterek gaye ve menfaatlerimiz, önümüzde teşriki mesai yolunun tamamen açık olduğunu bize ispat etmiş ve sayın misafirimiz Potemkin'in Ankara'da geçirdiği günler zarfında aramızda tam bir görüş ve anlayış beraberliği olduğu ve yarınki siyasetimizin de bu esas dairesinde inkişafa namzet bulunduğu tespit edilmiştir. (Alkışlar).

Dünya buhranı içinde mevkii çok nazik ve mühim olan Balkan yarımadasında müttefiklerimizle mevcut münasebetlerimizin her zamanki samimiyetle devam etmesine ümitvar bulunuyoruz.

Sulh yolunda daha müessir bir şekilde çalışmak için yer almış olan Türkiye'nin, tam manâsiyle bir sulh unsuru olarak kurulan Balkan misakında yeri değişmemiştir (Bravo sesleri).

Yine ümit ve temenni ederim ki Balkanlarda, Balkan menfaatlerini koruyan blok, daha genişlemek, vazifesini daha velüt şekilde yapmak fırsatını bulsun.

Her zamanki ilham ve tasviplerinizle inkişaf eden siyasetimizin aynı direktiflerden mülhem bugünkü tezahürünü yüksek tasvîp ve tasdikınıza arz eder ve millet vekillerinin biraz evvel okuduğum beyanname üzerinde açık reylerini kullanmalarını rica ederim. (Sürekli ve şiddetli alkışlar).

Dahiliye Vekilimiz Tekirdağ mebusu Fayık Öztrak'ın 24/5/11*39 tarihinde Dahiliye bütçesinin müzakeresi sırasında T. B. M. M. umumî içtimanda vaki beyanati.

«— Muhterem arkadaşlar;

Dahiliye Vekâletine ait bütçeler hakkında sayın arkadaşların mütalealarına cevap vermek için huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

Malûmunuzdur ki, Dahiliye Vekâletine tevdi buyurduğunuz vazifeler emniyet, asayiş, nüfus, vilâyetler idaresi, matbuat, idarei hususiyeler, belediyeler ve köy idareleridir.

Muhterem arkadaşlarımın mütalealarını bu esaslara göre tasnif ederek toplu cevaplarını vermek istedim. Maruzatım arasında unutulmuş kısımlar olursa lütfen hatırlatırsanız emirlerinizi tekrar ifa ederim.

Emniyet ve asayiş

Emniyet ve asayiş meselesi üzerinde arkadaşlarım lütfen ve müttefikan bizi taltif edecek sözler söylediler. Memlekette asayiş ve emniyetin memnuniyeti mucip olacak şekilde devam etmekte olduğunu ifade etmekle gerek beni ve gerek kendilerinde çalışmaktan zevk, duyduğum arkadaşlarımı taltif buyurdular. Elimize verdiğiniz kanunların ahkâmı dairesinde kurduğunuz cumhuriyet idaresine yakışa-

çak surette memlekette emniyet ve asayişin daima müttekâmil bir surette temin ve idameye çalışacağımızı vadetmek benim için bir borçtur. Emniyet ve asayiş meselesinin muhafaza edileceğini vadederken daima bizim için en kuvvetli esas olan kanunların hükümlerine riayetten ayrılmamayı ifade etmekle sözlerimi tamamlamak ve sizin arzularınızı yerine getirmek için bir lâzimedir sanırım.

Gerek jandarma, gerek polis ellerine verdiğimiz kanunların tayin ettiği seyri takip ederek her sene biraz daha müttekâmil bir surette huzurunuzda çıkma çalışacaktır. Bu sene bütçe dolayısıyla fasılaya uğramış olan hareketin ileride daha fazla çalışmak suretiyle kazanılıp telâfi edileceğini umuyoruz.

Arkadaşlarımız hemen müttefikan jandarma ve polislerimizin oturduğu ve vazife gördüğü yerlerin gayri müsait şartlar altında bulunduğunu ifade ettiler. Bunu biz jandarma ve polise karşı gösterilen teveccüh ve iltifatın bir nişanesi olarak telâkki ederiz. Bütçelerimize koyduğumuz tahsisatla seneden seneye bunu telâfiye çalışıyoruz. Ve yakın bir zamanda bu iki emniyet ve nizam unsurunun daha iyi yerlerde oturabilmeleri için bütün gayretimizi sarf edeceğiz. (Bravo sesleri).

Bu senenin emniyet bütçesinde hususiyet arz eden bir tahsisat vardır. O da sanatoryum ve prevantoryumlar hakkında konulan tahsisattır. Bu gene sizin bu meslek müntesiplerine karşı gösterdiğiniz şefkat ve itimadın bir nişanesi olacaktır.

Ahlâka kıymet veriyoruz.

Sayın arkadaşlarımızdan birisi ahlâka kıymet verilmesinden ve buna karşı, yapılmakta olan fenalıkların önüne geçilmesinden, ahlâkı ifsat eden cemiyet ve unsurlarla mücadele edilmesinde bahsettiler.

Biz mesuliyeti üzerimize aldığımız andan itibaren aziz milletin bizden istediği vazifelerin başında bunun da bulunduğu kaniiz. (Bravo sesleri). Ve hâlâ da bu kanaati taşımaktayız. Buna lâzım olduğu kadar ehemmiyet veriyoruz. Buna küçük bir misal olmak için size bu senenin ikinci ayının başlarında yazılmış olan bir tâminin bir fıkrasını müsaadenizle okumak işitiyorum. «Prensiplerimiz arasında ahlâkın, faziletin iltizamı ve korunması en mühim bir mevki tutuyor. Gençlikteki vazife aşkı, vatan ve vazife uğrunda fedakârlık ve feragat duygularını, her vesile ile teşvik ve takviye etmek ve bunlardaki yüksek zevki ona daha iyi tanıtmak borcumuzdur.

Şahsan iyi ahlâklı ve faziletin timsali olduğuna milletçe inanılmış olan Millî Şefimizin İstanbul üniversitesinde irat buyurdıkları çok kıymetli hitabe de bu mevzuu en büyük mevkii tutmuştur.»

Biz hükümet âzası yüksek direktifler dahilinde hareket edeceğimiz gibi bütün milletin ve bilhassa gençliğin Büyük Şefin arzularını en sağlam bir surette tahakkuk ettirmek için bize her türlü yardımı yapacağına eminiz. Maarif Vekâletimizin bu esalı noktaya matuf gayretleri de elbette yüksek heyetin gözünden kaçmamıştır. Aile saadet ve sağlamlığını bozan, vatandaşların ahlâkını ifsat eden sebeplerle her ne suretle olursa olsun daima mücadele e- diyoruz ve edeceğiz (Bravo sesleri, alkışlar).

Partimizin teşkilâtı ve halkevlerimiz bunu baş vazifelerinden saymaktadır. Mâhaza bu mevzuda şunu da ilâve edeyim ki, bu sözler hiç bir vakit memleketimizin ahlâk ve fazileti başka memleketlerin dununda olduğunu ifade etmez. Bilâkis bizim memleketimizdeki ahlâk ve fazilet kaideleri dünyanın en ahlâklı olan memleketlerinin hiç birisinden aslâ daha zaif değildir. Bu hususta en ileri ve kuvvetlilerden olduğumuz şüphesizdir. Büyük milletimi-

zin bu kadar az zamanda başardığı işler de elbette ki bu vasıfların en kuvvetli delilleridir.

Seyrisefer kazaları, jandarma telefonları.

Seyrisefer kazalarının çokluğundan bahsedildi. Yeni motorlu, vasıtaların kullanılması çoğaldıkça bu kazaların artmakta olduğu tabiidir. Husisiyle Şehir ve kasabalarımızda yolalrın darlığı bu kazalara mâni olmak için ittihaz edilen tedbirlerin tam semere vermesine mâni olmaktadır. Bununla beraber son zamanlarda bu kazaların haddi asgariye indirilmesi için tertibat alınmıştır. Bu tedbirlerin daha kuvvetli olabilmesi için Meclisi Âliye bir kanun takdim edilmiştir. Bu kanun kabulünüze iktiran ettiği günden itibaren alman tedbirler daha müessir olacaktır.

Jandarma telefonlarından bahsedildi. Jandarma telefonu denilen tesis bilirsiniz ki halkın yardımı ile şüphesiz ki noksan olarak yapılmış şeylerdir. Bunlardan mümkün olduğu kadar gerek zabitanın, gerek halkın istifade etmesine zabitanın ayrıca muntazam ve tekniğe uygun bir vasıtası olması arzu edilen bir mevzudur. Fakat bunun istilzam ettiği malî fedakârlık ta pek çoktur.

Nüfus işleri.

Nüfus : arkadaşlarım, nüfus teşkilâtının darlığından ve nüfus memurlarının maaşlarının azlığından bahis buyurdular. Bendeniz bu arzuya iştiraktan kaçabilecek vaziyette değilim. Filhakika nüfus teşkilâtı takviyeye, nüfus memurlarının maaşları da tezyide muhtaçtır.

Bu hususta yakında bir kanun lâyihası takdim edeceğiz. Bu meyanda bazı arkadaşlarımın da suallerine cevap vermiş olmak için ilâve edeyim ki, Dahiliye teşkilâtında maaşı az olan yalnız nüfus memurları değildir. Bu meyanda diğer bir çok memurların da maaşlarının artırılmasına ihtiyaç var. Ancak, bu sene bütçesi bu kadarını ancak temin edebildi. Yakında Dahiliye Vekâleti taşra teş-

kilât kanununu yüksek heyetinize takdim edeceğiz. O zaman arkadaşlarımızın mevzuubahs ettikleri ve işaret buyurdıkları cihetler halledilmiş olacaktır.

Evlenme işleri masrafı ucuzluyor.

Nüfus defterlerinin İslahı : bu da göz önünde bulundurduğumuz işlerden biridir. Bir nüfus yazımına ihtiyaç vardır. Bunun da kanunu hazırlanmaktadır, takdim edilecektir. Mecliste bir deneme yazımı kanunu lâyihası mevcuttur.

Nüfus meselesinden bahsedildiği zaman memleket nüfusuna müessir olan evlenme işinin hatıra gelmemesine bittabi imkân yoktur. Evlenme işlerinin biraz pahalı olduğundan bahsediliyor. Yüksek Meclise takdim ettiğimiz lâyiha ile evlenme masrafı 655 kuruştan 261 kuruşa indirilmek kasdı güdülmektedir. Bu kabul edildiği zaman bu maksat da hasıl olacaktır.

Nahiye müdürleri.

Nahiye müdürlerimizin vaziyetinden de bahsettiler. Filhakika bu arkadaşların vaziyeti gerek şahısları hesabına ve gerek memleket hesabına mütaleaya değer mahiyettedir. Muayyen bir meslekte istikbalsiz veya dar bir istikbal ile çalışmanın ne kadar azaplı olduğunu takdir etmiyen yoktur. Bundan başka istikbalsiz veya dar istikbal ile elemanlarla memleket hizmetlerini tedvir etmenin pek muvaffakiyetli olmayacağını da takdir etmeyen kimse yoktur. Bunun için Vekâletimiz nahiye müdürlerinin gerek istikballerini ve gerek vazifelerini daha iyi bir hale çıkarmak için tedbirler aramaktadır. Yeni barem kanununda nahiye müdürlerinin maaşları biraz daha yüksek tutulmuştur. Bundan başka bu senenin bütçesinde göreceğiniz veçhile kendilerine nahiyelerinin dahilinde devri teftişi kolaylaştıracak birer küçük ücret vermek de mevzuubahistir.

Taksimatı mülkiyeden hususî ve umumî olarak da bahsedildi. Bazı arkadaşlarımız muayyen bazı kömmün ve kazaların filan veya falan vilâyete ilhakında fayda olacağından bahsettiler. Fakat bundan derhal müteesir o

lan arkadaşlarımız çıkıp cevap verdiler. Bu da gösteriyor ki, bu mevzu pek kolay halledilecek mevzulardan değildir. Mâhaza Dahiliye Vekâleti her zaman için taksimatı mülkiyenin ihtiyaca dana uygun bir hale gelmesiyle meşgul olmaktadır ve memleket içinde bu imar hareketi devanı ettikçe elbette bu rabitaların vakit vakit değişmesi ihtiyacı hasıl olacak ve bunlar da hükümetçe elbette yapılacaktır.

Mülkî taksimat

Mülkî taksimattan bir de umumî surette bahsedildi. Vilâyetlerin küçüklüğü ve büyütölmelerine ihtiyaç olduğu söylendi. Müfettişi umumîliklerin ilgasından bahsedildi. Filhakika taksimatı mülkiyenin devletin yüksek işlerinin daha salim bir surette yürümeğe imkân verecek surette yapılması çok lüzumlu bir iştir. Bu mevzu üzerinde ehemmiyetle çalışmaktayız. Umarım ki size uzun sürmeyecek. bir zamanda bu lâyihayı takdim etmiş oluruz. (Güzel sesleri).

Bir arkadaşımız belki yanlış bir malûmat alarak nahiyelerde çok münhal olduğundan bahsettiler. Fakat bizdeki malûmata göre istiksar edilecek bir şey değildir. Zannediyorum, 25 ten ibarettir.

Zabita teşkilâtı üzerinde tâdilâta lüzum gösteren arkadaşımız oldu. Nahiye teşkilâtını tevsi etmek, nahiyeleri diğer vekâletlerin memurlarile de teçhiz etmek inzibatı da köy bekçileriyle temin etmek tavsiyesinde bulunan arkadaşlarımız var. Ondan sonra polis ve jandarmayı tevhit ederek bir idare altında toplamanın ve o suretle çalıştırmanın memleketin daha ziyade menfaatine olacağını ifade buyuran arkadaşlar var.

Elbette mülkî teşkilât ne kadar dar ve ne kadar mücehhez olursa memleket işleri o kadar ileri gider, fakat bunun hepsi ayrı masrafı istilzam eden işler olduğundan nihayet bütçemizle mukayyet olmak zaruretindeyiz. Zabita kuvvetlerinin tevhidini geniş bir etüd mevzuudur. Biz: bugün jandarma ve polis diye ikiye ayrılan bu kuvvetleri nihayet emniyet ve asayiş içinde, Dahiliye Vekâletinin

emrinde bulundurmakla bir emir altına toplamakla tevhibi temine çalışıyoruz ve ediyoruz.

Vilâyetlerin programı.

Valilerin her sene iş programını yapmalarını isteyen arkadaşımız oldu. Vilâyetlerde iki türlü idare vardır, malûmuâliniz.

Birisi umumî idare, diğeri hususî idare. Vilâyetler umumî idarelerinde valilerin senelik veya beş senelik program yapmalarını mümkün görmüyorum. Çünkü bu cephede valiler merkeze bağılıdır. Verdiğiniz kanunlar dairesinde merkezin direktifiyle hareket ederler ve bu cephedeki bütün işlere kendileri tam olarak elbette hâkim değildirlar.

Hususî idarelere gelince; malûmunuzdur ki, hususî idarelerin beş senelik programları vardır ve bunlar dikkatle takip edilmektedir.

Bir arkadaşımın memurlara, devlet parasını kendi paraları gibi sarf etmeleri hakkında memurlara telkinat yapmamızı tavsiye ediyorlar. Biz bu telkini yapmış bulunuyoruz. Elbette diğerk Vekil arkadaşlarım da memurlarına lâzım gelen vesayayı yapıyorlar. Ben telkinatı yaptım ve icabettikçe takip edeceğim gibi aksi hareketleri de ıslâh. etmeğe çalışmaktan geri durmayacağım. Bunun bizce ne kadar mültezem ve mühim olduğunu ifade etmek için müsaadenizle 6/2/939 tarihindeki tamimden bir küçük fikra okuyayım: «Salâhiyetimizi kullanırken millî kuvvetlerimizin en küçük bir cüzünü sarf ederken bunun mukabilini tam olarak elde etmek hiç bir zaman ihmâl etmeyeceğimiz bir esastır.»

Kırtasiyecilikle mücadele

Kırtasiyeciliğin çokluğundan ve işleri işgal ettiğinden bahsettiler. Bu hakikaten bizim de müşteki olduğumuz bir âfettir. Memleket işlerinin daha muntazam bir şekilde ifasına imkân bulabilmek için bunu kısaltmağa çalışıyorum. Ancak kırtasiyeciliğin önüne geçmek çok kolay değildir. Bendenizce memurların salâhiyetlerini icabında tam olarak kullanması, lâzımolduğu vakit mesuliyeti te-

kabûl etmesi bu işin önüne geçebilmek için yegâne çaredir. (Bravo sesleri). Bu vadede yürütmek istiyoruz. Bazı memurların Vekâlet emrine alındıklarından şikâyet olunuyor. Vekâlet emrine almak lüzumlu bir tedbir olduğundan dolayı kanunuza girmiştir. Ve bu bir ceza olarak değil, tedbiri idari olarak kabul edilmiştir. Bazen bir memurun kendine ait hiç bir kusuru olmadığı halde dahi bulunduğu yerden değişmesi lâzımgelir. Devlet işlerinin dürtüst cereyan etmesini teminen bu tedbir alınır. Ve icabederse o memurun gördüğü zarar sonradan telâfi edilir. Nasıl ki bazı memurlar icabedince Vekâlet emrine alınır, zamanı gelince yeniden memuriyete gönderilir.

Hava tehlikesinden korunma

Hava tehlikesine karşı korunma tedbirlerine temas buyurdular. Buna ait kanun henüz on bir ay evvel çıktı. Buna rağmen biz nizamnâmeden evvel dahi bu işe başladık. Ve şimdiye kadar elimizde mevcut olan imkân ve vasıtaların müsadesi nisbetinde işler yapıldı. Gerek kurslar, gerek talimler ve gerekse bu işin istilzam ettiği bir takım hareketler yapılmış ve yapılmaktadır. Bu iş için genel kurmayla daima halî temastayız. Ve arzettiğim gibi vasıtalarımız nisbetinde tedbirler ittihaz ediyoruz.

Hususî idarelerin murakabesi.

İdareihususiyeler el sürülmemiş bir mevzu olduğu, maaş vermekten başka hiç bir iş yapmadıkları, umumî meclis kararlarının valilerin bir darbesiyle bozulduğu, paraların merkeze alındığı, matbuat için buralardan merkeze tahsisat ayrıldığını ve nihayet yol mükellefiyetinin adaletsizliği mevzuubahis edilerek ve bu müessesenin murakabesinin mâliyyeye terkedilmesi teklif edildi.

Yüksek heyetin meçhulü değildir ki hususî idareler 329 senesinde tesis edildi ve talihsizlikleri dolayısıyla derhal dahilî, haricî birçok gaileler tatbikatı işkâl etti. Buna rağmen arkadaşların bildikleri veçhile gene bu idarelerin memlekete faydaları olabilirdi. Cumhuriyet idaresinin teessüsünden sonra hususî idareler daha ciddî bir itinaya

mazhar oldu. Bütün dünyayı kasıp kavuran buhranın da gelip geçmiş olmasına rağmen yüksek meclisin müzaheretıyla ayakta durabildiler. Ve kendine göre istiskar edilmeyecek kadar işler de gördü. Müsaade buyurursanız bu idarelerin Cumhuriyet devrinde başarabildikleri işleri biraz arzedeğim :

Hususî idarelerin faaliyetine ait rakamlar

12.805.000 lira sarfederek 1108 ilk mektep, 9.283.611 lira sarfederek 5.338 kilometre şose, 2.326.000 lira sarfiyle 48 hastane binası yaptılar.

131.000 lira sarfiyle 3 tane doğum evi yapmışlardır. Ve bu suretle hepsini sayarak sizleri meşgul ve rahatsız etmeyeyim. Bu idarelerin bugüne kadar faydalı müesseselerine sarfettikleri para 90 milyon liradır. Bu, şu çok kısa devreye en zayıf zamanlara tesadüf etmesine rağmen istihfaf edilecek kadar küçük olmasa gerektir.

Valilerin meclisi umumî kararlarını bir darbe ile iptal ettiklerini şikâyet eden bir arkadaşımıza cevap olarak söyleyebilirim ki, kanunlarımız valilere böyle bir selahiyet vermediği gibi kanuna istinat etmeden böyle bir şey de yapılamaz. İdarei umumiye vilâyet kanununun 135 inci maddesi valilere umumî meclislerin mukarreratı aleyhinde Devlet şurasına itiraz hakkını vermiştir. Oraya gider, itiraz eder. Şûrayı Devlet makbul bulursa itirazı kabul eder, isterse reddeder. Bu da gösteriyor ki meclisi umumî kararları ancak kazaî murakabeye tabi tutulmaktadır.

Hususî idarelerden merkeze yollanan paralardan bahsedildi. Bu % 5, c/0 15 paralar ve hepsi yüksek meclisin kanunlarına istinaden yapılmaktadır.

Matbuat için merkezin Hususî idarelerden para celbedeceğinden bahsedildi. Eğer maksat matbuat umum müdürlüğü ise böyle bir şey vaki değildir. Yalnız idarei hususiyelerle Belediyelerin defter ve bütçelerini muntazam ve yeknasak bir surette tabettirmek için kendilerinden biraz para istenmiş, bu para da büyük vilâyetlerden 150, diğerlerinden 100 liradır. Bazı vilâyetler de hiç yollamamıştır. Bu suretle toplanan paralarla bütçeler, defterler, bazı kitap ve eserler tabedilmiştir. Toplanan paranın ye-

kûnunu, biraz sonra arzedeceğim köylerden gelen paralarla beraber 200.000 liraya baliğ olmuştur. Bunun 90.000 lirası sarfedilmiştir. Mütebakisi Belediyeler Bankasında emaneten bulunmaktadır. Bu para Dahiliye Vekâletinin eliyle sarfedilmemiştir. İstanbul vilâyetine tevdi edilmiş ve onun vasıtasıyla sarfedilmiştir. Bu paradan artan 110.000 lira Belediyeler Bankasında emaneten mahfuzdur.

Yol mükellefiyetinin adaletsizliğinden bahis buyruldu. Bunun üzerine çok konuşulmuş ve her vasfı tebarüz etmiş bir iş olduğu için bir tek kelime ilâvesine lüzum görmüyorum.

Hususî idarelerin mâliyyeye devri işine gelince, malûmu âliniz bunların bütçelerini tetkik için merkezde bir komisyon vardır. Burada mâliyenin de bir murahhası mevcuttur. Bundan başka bunların hesapları daima maliye müfettişlerinin teftişlerine tâbidir. Ve nihayet Divanı Muhasebatın mürakabesine tâbidir. Binaenaleyh zannederim malî mürakabede bir eksiklik yoktur.

Et meselesi

İstanbul'un et meselesi mevzuu bahis oldu. Bu iş içinden kolay çıkılacak bir iş olmadığını bundan evvel takip ettiğimiz safhalar tebarüz ettirmiştir. Ve nihayet az çok memnuniyetsizliği davet eden her iş gibi bunun etrafında da şikâyetler devam ettikçe hakikî kusurları olduğundan çok fazla göze çarpıyor. Şunu arz edeyim ki İstanbul mezbahası işi ile meşgulüm. Bu, yalnız belediye işi de değildir. Geniş bir mevzudur. Bugünlük size şöyle bir hesap vermek imkânım bulabilirim. Belediyeler et işi ile, kesilecek hayvanların mezbaha kapısına gelmesinden kesilen etlerin kasap dükkânında satıldığı zamana kadar ki safhalardan mesuldür. Ondan üst tarafının hesabı bittabi belediyelere ait değildir.

İstanbul Belediyesinin mezbaha ücreti olarak kilo başına aldığı 5 kuruştur. Bundan başka borsa ücreti diye de 50 santim almıyor, o, belediyenin değil, nakliyyeye 40 para oluyor. Perakendeye de 5 kuruş kâr veriliyor. Minhaysülmeccmu mezbahadan tâ satılacağı zamana kadar et üstüne kiloda 11.5 kuruş biniyor, Binaenaleyh bu mevzu ü-

zerinde mütalea yürütülürken bu hesap elimizde hata etmemek için bir rehber olabilir.

Otobüs işi

Ankara otobüsleri hayli şikâyeti davet etmektedir. Tekrar tekrar bu mevzu üzerinde meşgul olmuştuk. Dünkü tenkitlerden sonra bir daha meşgul olduk. Aldığım neticeyi arz edeyim. Bu servisten bahsedilirken müsaadenizle küçük bir şeyi hatırlatmak istiyorum. Ankara belediyesi bu işi 935 te ele aldı. Buna tekaüdüm eden kaptı-kaçtı vaziyetini hatırlamamız, bugünkü iş üzerinde hüküm verirken faydalı olur. Belediye bu iş için mebdeinde 217.651 lira verini, ayrıca binalara ve tesisata ve otobüsler dahil 75 bin lira sarfetmiştir. Senede aldığı irat gayri safi olarak 717 bin liradır. Masrafı da, amortisman olan 80 bin lira dahil olmak üzere aynı miktardadır. Bununla beraber belediye bu servisten hiç bir kâr temin etmemektedir. Müsaade buyurursanız arzedeceğim : Otobüs işletmesini belediyeler irat menbaı telâkki etmesinler. Bunu âmme hizmeti olarak ücretsiz yapsınlar, böyle bir teklif karşısındayız. Belediye ücretten indirirken ondan hasıl olacak zararı karşılamanın Çaresini bulmak mecburiyetindedir. Müsaade buyurursanız otobüslerin bir senede taşıdıkları yolcuların mikdarmı arz edeyim : otobüslerin senede taşıdığı yolcu miktarı 8.382.100 dür. Otobüs yalnız şehir içinde değil Etlik'e, Keçiören'e, Çankaya'ya Dikmen'e, Çiftlik'e ve Baraja da gider.

Şehir içindeki biraz yüksek görülebilir amma nihayet Keçiören'e, Çankaya'ya 15 kuruşa gittiğini de hesap etmek lâzımdır.

Belediye bu vazifeyi ifa ettiği zaman bundan bir şey kazanmak gayesini takip etmedikten başka ayrıca bir fedakârlık yapması lâzım gelirse kendi varidatından yapacağı bu fedakârlığın hizmet üzerindeki inikâsını da hesaplamak bize düşer. Bu, biraz sonra su işinde de mevzu bahis olacak bir noktadır. Orada bunun çaresine intikal edeceğim ve üzerinde maruzatta bulunacağım.

Su fiatı

Ankara'da su fiatı metre küp üzerine 20 kuruştan baş-

ladı, 17.5 ğa indi, bugün 15 kuruştur. 3 ayda 60 m3 dan: fazla sarfiyat yapanlara % 10 tenzilât yapıyor, resmi daire ve hastahanelere de %0 10 tenzilât icra ediliyor. A- bonelerin miktarı 4130 dur. Senede 321.000 lira varidat alıyor, 240.040 lira işletme masrafi oluyor, aradaki 81.000 lira da ancak tamirata sarfediliyor.

Bu hesap da gösteriyor ki belediye sudan da istifade etmiyor. Şimdi gerek su gerek otobüs hizmeti âmme hizmeti olarak telâkki edilmesi lâzımgelirse, belediyeden bu ücretlerden tenzilât yapılması teklif edilirse belediye de karşımıza kendi bütçesiyle gelir. Ankara belediyesinin, varidatını hepimiz biliyorsunuz. Başka memleketlerdeki mümasil belediyeler varidatının buna nispeti de malûmunuzdur. Ondan sonra Ankara şehrinin genişliği ve istediği beledi hizmetlerin tenevvüü ve ağırlığı keza malûmdur. Hepimiz burada en rahat bir hayatın mevcudiyetini görmek istiyoruz. Bu, biraz eksik olursa şikâyet ediyoruz.. Bu meseleler vakit vakit Yüksek Mecliste mevzuubahs oldu. Ve nihayet hususî idareler gibi belediyelerin de varidatının kifayetsizliği ortaya çıktı. Bu derde çare bulmak, için partimizde bir heyet teşekkül etti. Belediyelerin ve idarei hususiyelerin varidatının yükselmesini temin için çareler aranmaktadır. Bu intaç edildikten sonra belediyeler, Ankara belediyesi suda ve otobüs hizmetlerinde bir tenzilâta elbette memnuniyetle temayül edecektir. Herkesin istifade etmesi lâzımgelen mevzular olduğu için elbette belediye bunu ne kadar ucuz yapabilirse o kadar kendisi mahzuz olacaktır.

Şehirlerimizin suları.

Bir arkadaşımız bazı şehirlerin sularından bahsettiler. Ve o arada her vekâletin bir su siyaseti olduğu halde Dahiliye Vekâletinin su siyaseti olmadığını söylediler. Dahiliye Vekâletinin su siyaseti yok değildir, vardır. Yalnız şunu arz edeyim ki su işi de diğer muhtelif işler gibi uzun müddet ihmâl edilmiş, ve Cümhuriyet idaresine mümkün olduğu kadar fena ve gayrimüsait halde intikal etmiştir. Cumhuriyet idaresi bu mühim mevzuu eline almiş ve çarelerini bulmağa tevessül etmiştir. Bu arada Dahiliye Ve-

kâletiniz de kendisi için bir su siyaseti yapmıştır. Kendisi için değil memleketin belediyeleri için. Nüfusu 10 binden yukarı 80 şehir ve kasabada 56 sının 4.532.178 lira sarfı ile tesislerini ikmâl etmiştir. Tesisatı yaptırmakta olan 6 şehrin su tesis keşif bedellerinin yekûnu liradır. Programa dahil 3 şehrin muhammen kıymeti 3.355.000 liradır. Umumu 942 de bitecektir. Bu işlere 8.829.000 lira sarfedilmiş olacaktır. Belediyeler, sularının ıslâhı için geçen 15 sene içinde sarfettiği paralar bu yekûna dahil değildir.

İstanbul suları

İstanbul suları : terkos suları belediyenin eline geçtiği zaman yani 933 de günde 29.000 metremikâbı su veriyordu. Bugün 41.000 metremikâbma çıkmıştır. Yapılmakta olan bazı tesisat ikmâl edilince yani bir hazirandan itibaren 60.000 metre mikâbına çıkacaktır. Bu miktar yani belediyenin eline geçtiği gündenberi iki mislinden fazlaya çıkmış olacaktır. Belediye suları devraldığı zaman hepimizin hatırındadır ki sular bulanık bir halde akmakta idi. Çünkü teşrih havuzları kâfi değildi. İstanbul belediyesi bunları ikmâl etmek suretiyle bu bulanıklığın önüne geçmiştir. Ayrıca klorlama tesisatı yaptı ve en güzel bir şekilde yaptı. Şimdi sular en temiz bir şekilde akmaktadır.

933 de yani belediyeye devredildiği senede suların gayrisaffi hasılâtı 925.460 lira idi. 938 de 1.626.103 liraya çıkmıştır. Tarifede hiç bir tebeddül yoktur. Altı senede elde edilen netice 7.427.499 liradan işletme, idare masraflarıyla taksit bedelleri ve belediye hissesine 4.669.000 lira sarfedilmiş, 2.758.325 lira tâmir, ıslâh ve tevsi işlerine tahsis edilmiştir. Biliyorsunuz ki varidat fazlası 15 sene müddetle ıslâh, tâmir ve tevsi işlerine sarfedilmesi meşruttur. Bu yolda devam ediliyor.

Terkos ve Kadıköy sularının aylık teşkilât masrafı şirketten belediyeye geçtiği zaman 22.449 lira idi. Bugün belediyenin elinde 20.863 liradır. Yani işletme masrafı su iki misline çıkmış olmasına rağmen eskisinden azdır. A- bone «adedi o zaman 26 bin iken bugün 32 bine, şirket zamanında nüfus başına 54 litreiken bugün 93 litredir ve

haziranda 106 litreyi bulacaktır. Zannediyorum ki belediye devir aldığı günden itibaren buraya sarfettiği emeği şu rakamlarla ifade edebilmek mümkündür. Filhakika şehir meclisinin böyle bir kararı vardı. Lâkin belediye reisi tarafından kabul edilmediği için tatbik edilmemiştir. Binaenaleyh tezayüt yoktur.

Kadıköy chetindeki elmalı suyunu 937 de hükümet satın alarak İstanbul belediyesine devrettiği zaman 5508 metre mikâp su sarfediliyordu. Belediyeye geçtikten sonra bu sarfiyat 8100 metre mikâbına çıktı. Şirket zamanında .sarfiyat nüfus başına 35,5 litre idi. Bugün 62 litreye çıkarılmıştır. Miktarın bu halde çıkarılmasında zayıatın önlenmesinin de tesiri vardır.

Kırkçeşme suları; bunların menedildiğinden bahsedildi. Bu suyun kullanılmasını meneden sıhhiye komisyonlarıdır: bunun hesabını Sıhhiye Vekili arkadaşım daha iyi verecek ve izah edecektir.

Bu maruzatım suların belediye eline geçmesinden sonra idarelerinde sevinilecek kadar salâh hasıl olduğunu göstermek için zannedirim kâfidir. İstanbul'un su işlerinden bahis buyuran arkadaşımız İstanbul belediyesi bu su işinde samimiyetsizlikle tavsif buyurdular. İstanbul'un bir büyük şehir meclisi vardır. Bütün belediyeye ve şehre ait işlerin sahibi odur. Bittabi bu büyük meclisi arkadaşım samimiyetsizlikle tavsif etmek istemediler. Bu meclis samimiyetsiz olamayacağı gibi kendi murakabesi altında çalışan şahısların ve heyetlerin de bu yola düşmesini elbette mendecektir.

Sanırım ki arkadaşım böyle bir mâna kasdetmiyerek ifade buyurdular. Belediyenin yalnız terkos sulariyle meşgul olup diğerlerine bakmadığından da şikâyet buyurdular. Malûmuâlinizdir ki, kuvvetler teksif edilmezse muvaffakiyet de güçleşir. Belediye, elindeki mahdut kuvveti muhtelif sular üzerine dağıtmış olsaydı bilmem bugünkü neticeyi alabilir miydi?

Köy işleri

Köy idarelerinden de bahis buyurdular ve ziraî asayişin eksikliğinden şikâyet edildi. İtiraf edeyim ki, biz de

bundan müştekiyiz. Bunu önlemek için asayışı ziraiye kanunu diye bir kanun lâyhası hazırlanmaktadır. Yakında takdim edilecektir. O kanun bu iş için umarım ki kâfi miktarda çareler temin ve köylüyü tatmin etmiş olacaktır.

Köy muhtarlarına devlet bütçesinden bir ücret verilmesinden bahsedildi. Bu işin mahallî bir iş olduğu malûmunuzdur. Binaenaleyh bunun ücreti de ancak mahallî bütçelerde görülebilir.

Köy hudutlarının tespit edilmediğinden bahsedildi. Köy kanununun tatbik edilmekte olduğu köylerin hudutları tespit edilmiştir. Amma bunlar içinde bir kısmı münazaalıdır ve bu da kanunî seyrini takip eder, gider. Bunu önlemek elimizde değildir. Köy kanununun tatbik e- dilmediği köy sınırlarına gelince bunların henüz yapılmamış olmakla beraber sınırsız değildir. Öteden beri taamüle tâbi tanınmış sınırları vardır.

Köylüye fazla mükellefiyete taraftar değiliz.

Köylülerin fazla mükellefiyete tâbi tutulduklarından bahis buyurdular. Biz, köylünün şehir ve kasaba halkından fazla mükellefiyete tâbi tutulmasına aslâ taraftar değiliz. (Bravo sesleri). Bu mevzu üzerinde şikâyeti mucip olan nokta köy salmaları işidir. Muhtelif zamanlarda bunlar üzerinde devlet memurlarının müdahalelerini menedecek kâfi tebliğler yapılmıştır. Köy bütçelerinin tanziminde köy heyeti ihtiyariyesi tamamen serbest bırakılmıştır. Köy kanununun mecburî hizmet diye kabul ettiği işlerden madası için salma yapılmaması emredilmiştir. En büyüğünden en küçüğüne kadar idare ve inzibat memurlarının ne tarhına, ne tevziine ve ne de tahsiline aslâ müdahale etmemeleri katiyen emrolunmuştur. (Bravo sesleri).

Köy yolları üzerindeki mükellefiyetin de kanunun tayin ettiği hududun haricine çıkarılmaması dikkatle takip edilmektedir. Böyle olmakla beraber bu salma işinde herhangi bir tesirle yanlış bir yola gidilmesinin tamamen önünü almak için, bu işin sizin kabul buyuracağınız bir kanunla intizam altına alınmasını iltizam ettik. Kanun lâyhası takdim edilmiştir, Dahiliye encümenindedir.

Zannediyorum ki, bütün işlerimiz üzerinde vaki olan mütaleaların hepsine cevap verdim. Başlangıçta arzettiğim gibi unuttuklarım varsa emir buyursunuz ikmâl etmiye çalışırım (Alkışlar).

Söz alan Doktor Osman Şevki Uludağ (Konya) Dahiliye Vekâletinin kendisine mahsus bir su siyaseti olduğu hakkında verilen izahata teşekkür ettikten sonra belediyenin neşrettiği rakkamlar arasında farklar olduğundan bahsetti, kullandığı samimiyezsizlik kelimesinden şahsa hakaret mânası çıkarılmaması lâzımgeldiğini anlattı, samimiyezsizlik iştedir, dedi.

Dahiliye Vekilimiz şu cevabı verdi :

«— Muhterem arkadaşlar; burada arzettiğim rakkamlar resmî kayıtlara müstenittir.

Kırk çeşme sularının bazı yerlerde menedilmemiş olmasına gelince orada şebeke yoktur, kesildiği vakit oraya başka bir su gelmez. Şebeke oraya geldiği zaman bu vasıfları devam ederse onlar da menedilecektir.

Berç Türker (Afyonkarahisar) — Ankara'da mesken buhranına karşı bir tedbir alınıp alınmadığını sordu. Vekil, şu cevabı verdi:

— Demin de arzettiğim gibi imkân buldukça bunları indirmek belediye için de bir zevk olacaktır. İmkânı olursa mümkün olanını yapacaktır.

Mesken buhranı dendiği zaman kira yüksekliği mânasını anlamak lâzımgelir. Zannediyorum ki ucuz kirali evler yapmak ve bilhassa küçük memurlar için evler yapmak çok faydalı ve lüzumludur. Hükümet bu mevzuda bir kaç sene evvelinden beri meşgul olmaktadır. Vakit vakit yerler ayrılmıştır. Hakikaten hükümeti her gün meşgul eden bir ukde haline gelmiştir. Hükümet, imkânını bulunca buna bir çare bulacaktır.

Tayinler

Açık olan Kocaeli Mektupçuluğuna İstanbul Seferberlik Müdürlüğü Memurlarından Nuri Korganm tayini tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

3/5/1939

Kararname No : 2/10945

Eski Muş Valisi Refet Kutbay'ın Birinci Umumî Müfettişlik Başmüsavirliğine tayini; Dahiliye Vekillığının 5/5/1939 tarih ve 1686 sayılı teklifi üzerine 27 teşrinisani 927 tarih ve 5858 sayılı kararname ile meriyete konulmuş olan Umumî Müfettişlik Kanununun tatbikine dair talimatnamenin ikinci maddesinin A fıkrasına tevfikân İcra Vekilleri Heyetince 11/5/1939 tarihinde onanmıştır.

11/5/1939

Kararname No : 11007

Açık bulunan İzmir Valiliğine Balıkesir Valisi Etem Aykut'un, Konya Valiliğine Üçüncü Umumî Müfettişlik Başmüsaviri Nizamettin Ataker'in, Sivas Valiliğine Nüfus Umum Müdürü Muhtar Kadri Akman'ın, Manisa Valiliğine Mahallî İdareler Umum Müdürü Haşan Faik Türetin, İsparta Valiliğine eski Seyhan Valisi Tevfik Hadi Baysal'ın, Balıkesir Valiliğine Muğla Valisi Recai Gürel'in, Elâzığ Valiliğine Mülkiye Müfettişi Asım Türelî'nin, Bursa valiliğine Trabzon valisi Refik Koraltan'ın, Tokat Valiliğine Ankara Vali Muavini Salâhaddin Üner'in, Kayseri Valiliğine Bursa Valisi Şefik Soyer'in, Çankırı Valiliğine Mülkiye Müfettişi Refik Noyan'ın, Maraş Valiliğine Aydın Valisi Salim Gündayın'ın, Aydın Valiliğine Maraş Valisi Sabri Çıtak'm, Kırşehir Valiliğine Ordu Valisi Baran'ın Ordu Valiliğine Kırşehir Valisi Mithat Saylam'm, Gaziantep Valiliğine İzmir Vali Muavini Cavit Ünver'in, İçel Valiliğine Ağrı Valisi Burhan Teker'in, Trabzon Valiliğine Hukuk Müşavir Muavini Osman Sabri Adal'm, Ağ-

rı Valiliğine Kırklareli Valisi Hasip Koylan'ın, Rize Valiliğine Çankırı Valisi Hüsnü Uzgörenin, Kırklareli Valiliğine Mülkiye Müfettişi İhsan Aksoy'un, Edirne Valiliğine Gümüşhane Valisi Ferit Tümer'in, Gümüşhane Valiliğine Edirne Valisi Niyazi Mergenin, Bolu Valiliğine Matbuat Umum Müdürü Naci Kıcımancın, Muğla Valiliğine Malatya Valisi Etem Akıncının, Malatya Valiliğine Erzincan Valisi Fahri Özerin ve Erzincan Valiliğine Mülkiye Müfettişi Osman Nuri Tekeli'nin, tayinleri Dahiliye Vekilliğinin 13/5/1939 tarih ve 1897 sayılı teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 13/5/1939 tarihinde kabul edilmiştir.

13/5/1939

Dahiliye Vekâleti Müsteşar Muavinliğine Gaziantep Valisi Şefik Bicioğlunun, Mahallî İdareler Umum Müdürlüğüne İçel Valisi Rükneddin Nasuhoğlunun, Nüfus Umum Müdürlüğüne Dahiliye Vekâleti Müsteşar Muavini Sabri Onatın, Matbuat Umum Müdürlüğüne Bolu Valisi Sâlim Gündoğanm naklen tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

15/5/1939

Mahallî İdareler Umum Müdürlüğünde açık olan 40 lira maaşlı Şube Müdür Muavinliğine 35 lira maaşlı Kemal Başkalın ve açık olan 40 lira maaşlı Hukuk Müşavirliği Muhakemat Müdür Muavinliğine 35 lira maaşlı Ekrem Vardarlının tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

9/5/1939

Merzifon Kaymakamı İbrahim Rüştü Altıokun Divriği Kaymakamlığına, Siverek Kaymakamı Hamdi Kiperin Merzifon Kaymakamlığına, Bolvadin Kaymakamı Feyzi Akkorun Karaman Kaymakamlığına, Ermenak Kaymakamı Ekrem . Güvenin Karaburun Kaymakamlığına, Silvan kaymakamı Ekrem Gönen'in Silivri kaymakamlığına, Haymana Kaymakamı Rüştü Gündayın Gördes Kaymakamlığına, Sarayköy Kaymakamı Mehmed Ali Durusoyun Midyat Kaymakamlığına, Midyat Kaymakamı Akif Rahmi Kocamanoğlunun Sarayköy Kaymakamlığına, Şarkışla Kaymakamı Hikmet Ecenin Gündoğmuş Kaymakam-

lığına, Divriği Kaymakamı Hayri Özlünün Bolvadin Kaymakamlığına, Manavgat Kaymakamı Ali Rıza Köstepenin Araç Kaymakamlığına, Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü memurlarından Feridun Camtezin Erdek Kaymakamlığına, Elâzığ Maiyet Memuru Ahmed Koçağın Baskil Kaymakamlığına, İstanbul Maiyet Memuru Kemal Hadimimin Hafik Kaymakamlığına, Tokaris Nahiyesi Müdürü Lûtfi Bingölün Korkuteli Kaymakamlığına, Keçiören Nahiyesi Müdürü Bedri Tolganın Haymana Kaymakamlığına naklen ve yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

15/5/1939

Açık elan Üçüncü Sınıf Mülkiye Müfettişliklerine Osmaniye Kaymakamı Ahmed Temizin, Ankara Emniyet Müdürlüğü İkinci Şube Müdürü Seracettin Saracın, İstanbul Seferberlik Müdürü Cemal Gönencin tayinleri tensip edilmiştir.

Bu Kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

27/5/1939

Kararname No. : 14906

Açık olan memurlar sicil ve muamelât Umum Müdür Muavinliğine Mülkiye Müfettişlerinden Cavit Kmay'm ve İstanzul Seferberlik Müdürlüğüne Kuşadası Kaymakamı Nail İlter'in tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

27/5/939

Açık olan Ordu mektupçuluğuna Yozgat mektupçusu Rifat Tosun'un tayini tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

27/5/939

Vekâlet emrine almanlar

Kararname No. : 2/11006

Görülen İdarî lüzuma binaen Rize Valisi Nuri Türkan ve Tokat Valisi Faiz Ergün ile Kayseri Valisi Adli Bayman'ın Vekâlet emrine alınmaları, Dahiliye Vekilliğinin 11/5/1939 tarih ve 1899 sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 13/5/1939 tarihinde kabul edilmiştir.

§ Görülen lüzuma binaen Keşan Kaymakamı Zeki Paşığın, Cihanbeyli Kaymakamı Hüseyin Çıtağın, Meriç Kaymakamı Kemal Gündüzün Vekâlet emrine alınmaları tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

15/5/1939

Terfi edenler

İkinci sınıftan birinci sınıfa terfi eden kaymakamlar

Bulunduğu ikinci sınıf 45 liralık Kaymakamlıkta kanunî müddetini ikmâl etmiş olan Kartal Kaymakamı Bahri Öztrak'm münhal bulunan 55 liralık kaymakamlığa terfii 28/4/1939 tarihinde onanmıştır.

§ Kıdem tablosunda terfi sırasında bulunan ve 45 lirada kanunî müddetini ikmâl etmiş olan Pasof Kaymakamı Fazıl Halûk Göksun'un birinci sınıf 55 liralık kaymakamlığa terfii 29/5/1939 tarihinde onanmıştır.

Üçüncü sınıftan ikinci sınıfa terfi edenler

Kıdem tablosunda terfi sırasında bulunan ve 40 lirada kanunî müddetlerini ikmâl etmiş olan Pasinler Kaymakamı Ahmet Fevzi Hamurculunun, Şemdinli Kaymakamı Sabri Sözerin, Ergani kaymakamı Şefik Yaşarın, Şarköy kaymakamı Canip Gün'ün ve İdil Kaymakamı İbrahim Er.in ikinci sınıf 45 liralık kaymakamlığa terfileri 29/5/939 tarihinde onanmıştır.

T. B. M. M. Kararları

Eski harflerle basılmış kitapların, etüd kitabı olarak kullanılmak üzere, okul ve kültür kurumlan kitap evlerine konuabilecekleri hakkında,

Karar No. : 1090

1553 numaralı kanun, arab harfleriyle yazılmış ve basılmış cetvel, defter, kitap vesairenin bütün resmî müesseselerde kullanılmasına nihayet vermiş, fakat daire ve kütüphanelerde bu türlü vesika ve eserlerin icabında müracaat için bulunmalarına mâni olmamıştır. Bilhassa kanunun 9 uncu maddesi, eski harflerle basılı kitaplarla tedrisat icrası memnuniyetini muhtevi olup etüd ve müracaata şamil bulunmamaktadır. Binaenaleyh eski harflerle basılmış kitapların okul ve kültür kurumlan kitap evlerine konulmalarının 1353 sayılı kanunun hükümlerine aykırı olmayacağına karar verildi. 10/5/1939

İcra Vekilleri heyetinin siyasetinin tasvip ve müşterek beyannamesinin kabul edildiğine dair.

Karar No. : 1093

Başvekil Dr. Refik Saydam'ın beyanatından sonra 353 rey ile yani mevcudun ittifakile hükümetin siyaseti tasvip ve aşağıdaki müşterek beyanname kabul edilmiştir.

12/5/1939

TÜRK - İNGİLİZ MÜŞTEREK BEYANNAMESİ

- 1 — Türkiye ve Büyük Britanya Hükümetleri, birbirleriyle sıkı bir istişarede bulunmuşlardır. Aralarında cereyan eden ve halen devam etmekte bulunan müzakereler, görüşlerindeki mutat birliği tebarüz ettirmiştir.

2 — İki devletin, kendi millî emniyetleri nef'ine olarak karşılıklı teahhütleri tazammun edecek ırzım müddetli nihaî bir anlaşma akdetmeleri tekerrür etmiştir.

3 — Bu nihaî anlaşmanın akdine intizaren, Türkiye Hükümeti ve Büyük Britanya Hükümeti, vuku bulacak bir tecavüz hareketinin Akdeniz mıntakasında bir harbe saik olması halinde yekdiğeriyle bilfiil işbirliği yapmağa ve yediikktidarlarında bulunan bütün yardım ve müzahereti birbirlerine göstermeğe hazır bulduklarını beyan ederler.

4 — Gerek beyanat ve gerek derpiş edilen anlaşma hiç bir memleket aleyhine müteveccih değildir. Ancak lüzumu tahakkuk ettiği takdirde Türkiye'ye ve Büyük Britanya'ya karşılıklı bir yardım ve müzaheret teminine matuftur.

5 — Nihaî anlaşmanın ikmalinden evvel, karşılıklı teahhütlerin mevkiifiile geçmesini icabettirecek şartların daha sarih bir surette tayini de dahil olmak üzere, bazı meselelerin daha derin bir tetkike ihtiyaç gösterdiği her iki hükümetçe kabul edilmektedir. Bu tetkik halen devam etmektedir.

6 — İki hükümet Balkanlarda emniyetin teessüsünü temin etmek lüzumunu dahi tasdik ederler ve bu gayeyi en seri bir surette istihsâl için müşavere halindedirler.

7 — Şurası mukarrerdir ki, yukarda zikredilmiş olan hükümleri iki hükümetten herhangi birinin, sulhun takviyesindeki umumî menfaat iktizasından olarak diğer hükümetlerle anlaşmalar akdetmesine mâni değildir.

Büyük Millet Meclisinin Orduya selâm ve saygılarının iblâğına dair

Karar No. : 1098

Memleketimizin müdafaasını ve dünya sulhunu temin edecek olan Yüksek Şerefli Ordumuza ve bu Ordunun Yüksek liyakatlerde sevk ve idaresini deruhte etmiş olanlara Büyük Millet Meclisinin selâm ve saygılarının iblâğına karar verilmiştir.

29/5/1939

Nizamnameler

Bina vergisi nizamnamesi.

Kararname No : 2/10848

Neşir tarihi : 11/5/1939

19/12/1932 tarih ve 13638 sayılı kararnameye ektir:

1837 numaralı Bina Vergisi Kanununun bazı hükümleri 2413 2802 sayılı kanunlarla değiştirilmiş ve 2871 numaralı kanunla bina vergisi hususî idarelere devredilerek bu devrin icap ettirdiği tadiller 2898 sayılı kanunla yapılmış olmasına binaen yeni hükümlere göre Maliye Vekilliğince yeniden hazırlanıp Devlet Şûrasınca görülerek 20/4/1939 tarih ve 4246 sayılı tezkere ile tevdi edilen ilişik Bina Vergisi Nizamnamesinin mer'iyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 27/4/1939 tarihinde onanmıştır.

27/4/1939

BİRİNCİ FASIL Verginin mevzuu

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti hududu dahilinde bulunan her nevi binaların., ister ev, apartman gibi ikamete, ister han, hamam, fabrika, değirmen, dükkân, rihtim, köprü gibi ticarete, san'ata veya herhangi bir surette istimale tahsis edilmiş olsun bina vergisine müteallik muameleleri, bu nizamname hükümlerine tabidir.

Madde 2 — Bu nizamnamedeki bina tabiri, inşa edildiği madde taş, demir, tahta, kerpiç veya her ne olursa olsun gerek karada, gerek su üzerindeki sabit inşaatın umumuna şamildir.

Sabit inşaat, binanın daimî bir maksat için istimale müsait olması demektir. Bu itibarla bir binanın vergiye tabiiyetinde o binanın arza sureti rabit ve ittisali, temelli kalmak maksadı olup olmadığı nazarı itibare alınmaz.

Karada bir yerden diğere nakli kabil, sökülür, takılır evler, hangarlar, pavyonlar, rükkân ve barakalar ve- sair binalar sabit inşaat hükmündedir.

Gemiler, sabih havuzlar, sabih deniz hamamları (baraka ve pavyon şeklinde sahile raptedilsin eya edilmesin sabit deniz hamamları bu hükümden hariçtir) vesair sabih binalar, ikamet veya ticaret ve san'at gibi herhangi bir tarzda istimale tahsis edilmiş dahi olsa bilûmum arabalar ve arza irtibat ve ittisal tarzı ne olursa olsun her nevi çadırlar bina addedilemez.

İstisnalar

Madde 3 — Aşağıdaki fıkralarda yazılı binalar icar ve isticar edilmemiş olmak, ait olduğu fıkralarda yazılı kayıt ve şartları haiz bulunmak üzere bina vergisinden müstesnadır :

1 — Devletin, mülhak bütçelerle idare edilen teşekküllerin, Vilâyet idarei hususiyelerinin ve belediyelerin mülkiyetinde olup irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilen binalar ile mütemmimatı,

Devletin, mülhak bütçelerle idare edilen teşekküllerin, vilâyet idarei hususiyelerinin ve belediyelerin mülkiyetinde bulunan binalara ait ve onların mütemmimatmdan bulunan arazi ve arsaların tabii semere ve hasilâtı satılacak olsa veya bir bedel mukabilinde birine ihale edilse dahi bu vaziyet o binaların irat getiren kısımdan olduğunu ifade etmez.

Umumî müzeler, tarihî ve dinî âbideler ve kütüphaneler gibi halkın talim ve terbiyesine tallûk eden binaların muhafaza ve idameleri için duhuliyeye alınması bu mebaninin irat getiren binalardan savılmasını istilzam etmez.

2 — Ecnebi devletlerin mülkiyetinde olup sefarethane ve konsoloshane ittihaz edilen binalar ve bunların mütemmimatı, (mütekabiliyet şartile).

3 — Münhasıran dinî hizmetlerin ifasına tahsis olunup umuma açık bulunan cami, kilise, havra gibi ibadethaneler ve bunların mütemmimatı,

4 — Meccani olmak şartile hastahane, sanatoryom ve hamamlar ile meccani olsun olmasın bilûmum eytamhane ve Darülacezeler bir kısmı ücretli ve bir kısmı meccani olan hastahane, sanatoryom ve hamamların münhasıran meccani olarak istimal edilen paviyon, daire gibi kısımları mevcut ise irat takdirinde bu kısımlar tefrik edilerek muafiyete mazhar edilir. Meccani ve ücretli olarak memzucen istimali halinde muafiyet tatbik edilmez.

5 — Umumî maarife veya menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ait binalar,

Bu nevi binaların muafiyeti için kazanç temini gayesi bulunmaması ve 5 inci madde mucibince beyanname verilmesi lâzım gelirdir.

Fıkranın umumî maarife ait hükmünde, her derecedeki mektepler dahildir. Menafii umumiyeye hadim cemiyetlerin Hükümetçe alelûsul tasdik edilmiş bulunmaları şarttır.

6 — A) İster bizzat ister bilvasıta veya şirket halinde olsun, meşguliyeti esasıyesi ziraat olan zürram gerek mahsulâtı ziraiyenin, gerek hayvanatın muhafazası ve gerek ziraî hayatın icabı olarak inşa edilmiş bulunan ve ziraî istihsalâtta kullanılan alât ve edevat depo ve hangarları, zahire ambarları, samanlıklar, arabalıklar, ağıllar, ahırlar, kümesler, kurutma mahalleri, fırınlar, işçi ve bekçi bina ve kulübe ev barakaları,

B) Köyün manevi şahsiyetine ait orta malı köy misafir odaları,

C) Balıkçıların deniz istihsalâtında kullandıkları âletlere mahsus depolar ve kayıkhanelerle denizlerde ve göllerdeki işçi ve balıkçı kulübe ve barakaları,

7 — Sahiplerinin ikametine mahsus olup senelik iradı yirmi beş liraya kadar (25 lira dahil) olan binalar,

Bu fıkradaki irattan maksat kafileşmiş gayri safi irattır.

Sahiplerinin ikametine mahsus olup gayri safi iradı 25 liraya kadar olan binaların taaddüdü halinde:

A) Müteaddit binaların sahibi, binaların hepsini bir-

den ve aynı zamanda meskeni olarak istimal etmekte bulunduğu takdirde kendisi hangisinde ikamet ediyorsa o bina muafiyetten müstefit olur, diğerleri vergiye tâbi tutulur.

Senenin bir kısmında birisinde, diğer kısımlarında diğerinde veya diğerlerinde oturur ve bu binalardan hiç birisi ahara icar edilmemiş bulunursa bu takdirde daha ziyade ikamet ettiği binaya muafiyet verilir.

Şayet ikamet zamanları müsavi ve binaların her birinin iratları 25 liradan aşağı ise gayri safi iradı fazla olan bina muafiyetten müstefit olur diğerleri vergiye tâbi tutulur.

B) Bir kaç binaya şayi hisse ile müştereken mutasarrıf olan hissedalardan her birinin oturduğu bina muafiyetten müstefit olur.

Ancak şayi hisse ile müştereken tasarruf olunan binalarda şeriklerin hisseleri miktarı muafiyetin tesisine haizi tesir değildir.

Binanın gayri safi iradı 25 liraya kadar olduğuna göre mutasarrıflardan bir veya bir kaç tarafından ikamet şartile muafiyet verilir.

8 — Züraa ait binaların bir kısmı ikamete ve bir kısmı da 6 ncı fıkra mucibince muafiyetleri kabul edilmiş olan maksatlara tahsis edilmiş olursa bu takdirde bina vergisi yalnız ikamete tahsis edilmiş olan kısım üzerinden alınır.

Bu suretle istimâl edilen binaların ikamete münhasır kısmının senelik kafileşmiş gayri safi iradı 25 lira ve ondan aşağı ise binanın tamamı vergiden muaftır.

9 — Ticaret kastı olmamak ve beyanname verilmek şartile :

A) Devlet, Vilâyet, Belediyeler veya menafii umumiyeye hadim veya Hükümetçe musaddak cemiyetler tarafından umumî menfaatler için vücuda getirilen, bilûmum su bentleri, su setleri, suların yükselmesine karşı manialar, kanallar, hendekler, cetveller, bataklıklar kurutma veya kurak yerleri sulama ve kurutma tesisatı,

B) Zürranın kendi arazisi için müştereken veya münferiden yapacakları her nevi su bentleri, sulama ve kurutma tesisatı,

Yukarıda yazılı tesisattan A fıkrasına dahil olanların menafii umumiye için vücuda getirilmiş bulunup bulunmadığı mahallî idare heyetleri kararı ve alâkadar vekâletin iş'arı üzerine Dahiliye Vekâletinin tasdikile tayin olunur.

Her iki fıkrada yazılı tesisatın işletilmesi için zarurî olan mikdara tekabül edecek derecede ücret alınması bunların ticaret kasdile vücuda getirildiğini ifade etmez. Alınan ücretin fiilhakika bu mikdara tekabül edip etmediği mahallî Belediyesinin mazbatası üzerine idare heyeti kararı ve alâkadar vekâletin iş'arı ve Dahiliye Vekâletinin tasdikile tayin olunur.

10 — Gerek resmî daireler veya onlara merbut müesseseler tarafından gerek hakikî ve hükmi şahıslar tarafından yangın, feyezan, zelzele, hastalıklar, içtimalar, umumî sergiler vesaire gibi sebepler ve ihtiyaçlar dolayısıyla inşa edilen muvakkat mahiyetteki binalar ihtiyacın devamı müddetince bina vergisinden müstesnadır.

Bu fıkradaki istisnaiyetin temini için binanın muvakkat mahiyette olması şarttır. Binanın muvakkat mahiyette olup olmadığı ve ihtiyacın devamı müddeti, alâkadarların vereceği beyannameye istinaden Hususî İdare Varidat Tahakkuk Memurluğunun ilâve edeceği mütalea ile valilerin iş'arı üzerine Dahiliye Vekâletile müştereken alâkadar vekaletlerce tayin olunur.

11 — Hususî kanunlar mucibince muafiyeti kabul edilen binalar 5 inci madde mucibince beyannamesi verilmek şartile bina vergisinden muafır.

Menafii umumiyeye müteallik imtiyazat hakındaki 10 haziran 1326 tarihli kanunun 2025 numaral vıe 25/6/1932 tarihli kanunla tadiline kadar Hükümetçe aktedilmiş olan imtiyaz mukavelelerine müsteniden muafiyeti kabul edilmiş bulunan binalar da kezalik 5 inci madde mucibince beyannamesi verilmiş olmak şartile bina vergisinden muafır.

Muvakkat muafiyetler

Madde 4 — Bina Vergisi Kanununun mevkii mer'iyete girdiği 1 Haziran 1931 tarihinden sonra inşa olunan binalar inşalarının hitam bulduğu tarihten itibaren iki ay zarfında 5 inci madde mucibince bayannamesi verildiği takdirde, inşaatın hitamını takibeden malî seneden itibaren üç sene müddetle bina vergisinden muaf tutulurlar.

Hususî hükümleri mucibince muhacirin iskânına ait inşaatta muvakkat muafiyet müddeti, yukarıki fıkradaki beyanname verilmesi hükmüne riayet şartile beş ve seyyar aşiretlere mahsus inşaatta on senedir.

Mevcut binalara vukubulan ilâveler ve sabit imâl ve istihsal âletleri konulması dahi yeni inşaat hükmündedir.

İnşalarının hitamı tarihinden itibaren iki ay zarfında beyanname verilmek şartile ilâveler hakkında aslının haiz olduğu muafiyet müddetine göre 3, 5, 10 senelik muafiyet tatbik olunur.

Binanın aslî heyetinin tevsi ve tebdilini mucip olmayacak süette dahilî taksimatında ve haricî kısımlarında vaki olacak tadiller, tamirler ve tezyinler ilâve sayılmaz.

İnşaatta ilâve, mevcut bir binanın aslî heyetini tevsi ve tebdil edecek mahiyette yapılan inşaat demektir. Faraza iki katlı bir binaya üçüncü ve dördüncü... ilâh... bir kaç kat daha inşası veya asıl binanın arka, ön veya yan cephelerinin tevsi edilerek veya avlu ve bahçesi dahilinde olarak tarzı istimal noktasından aslî binaya merbut ve mütemmimatıdan madut olacak veçhile oda, banyo, matbah, paviyon ve emsali kısımlar ilâvesi veya bir mağaza ve bir dükkânın, bir kısım daha yapılmak suretile tevsi bu nizamnamede kâd edilen ilâveler cümlesindedir.

Keza bir yerden diğer yere nakli kabil olan binaların yerlerinin değiştirilmesi yeni inşaat sayılmaz.

Madde 5 — Muafiyetlerden istifade edilmek için, mükellefler tarafından mensup oldukları hususî idare varidat dairesine ve tahakkuk şubesi teşkilâtı olan yerlerde hususî idare tahakkuk şubesine inşaatın hitam bulduğu veya kısmen istimâline başlandığı tarihten itibaren iki ay zarfında makbuz mukabilinde bir beyanname verilmesi şarttır.

Bu beyanname aşağıdaki malûmatı ihtiva edecektir.

A) Yeni inşaat için :

- 1 - Mükellefin isim, şöhret ve san'atile ikametgâhı;
- 2 - Üzerine bina yapılan arsanın bulunduğu şehir ve mahallenin ver varsa sokağın ismi ve kapı numarası;
- 3 - Binanın mütemmimatile beraber metre murabbai hesabı ile işgal eylediği arsanın sathî mesahası,
- 4 - İnşaatın nevi (ahşap, kârgir, bağdadî gibi);
- 5 - İstimâl tarzı (ikametgâh, depo, otel, fabrika gibi);
- 6 - İnşaatın ne vakit başladığı;
- 7 - İnşaat ruhsat tezkeresinin tarih ve numarası;
- 8 - Binanın hitam bulunduğu tarih ve eğer inşaat bitmeden bina kısmen veya tamamen istimâle başlanmış ise o tarih;

B) Mevcut binalara vukubulacak ilâveler için:

- 1 - Mükellefin isim, şöhret ve san'atile tahakkuk dairesindeki hesap numarası ve ikametgâhı;
- 2 - Mevcut binanın bulunduğu şehir veya kasaba ve mahallenin ve varsa sokağın ismi ve kapı numarası;
- 3 - İlâve edilen kısım için yeniden arsa tahsis edilmiş ise bu arsanın metre murabbai itibarile sathî mesahası;
- 4 - İlâvenin nev'i;
- 5 - İlâvenin istimâl tarzı;
- 6 - İlâvenin başladığı tarih;
- 7 - İlâvenin inşaatı için alman ruhsat tezkeresinin tarih ve numarası;
- 8 - İlâvenin hitam bulunduğu tarih ve eğer ilâve ikmâl edilmeden kısmen veya tamamen istimale başlanmış ise o tarih;

İşbu nizamnamenin 3 üncü maddesinin 1, 2, 3, 6, ve 7 ne i fıkralarında yazılı binalarla köylerdeki inşaat için beyanname talep edilmez.

Bu fıkralara dahil olan muaf binalardan daimî surette vergiden muaf bulunanlar umumî tahrirlerde tahrir komisyonları, diğer zamanlarda alâkadar daire, makam veya cemiyetlerin tahriri müracaat ve ihbarları veya yoklama-

larda hususî idare varidat memurları tarafından icra edilecek tetkikat üzerine mahalleri idare heyetlerinin kararile tespit olunur. Muafiyetin tatbikinde ittılâm vukubulduğu tarihe bakılmayarak kanunen muafiyetten istifade etmesi lâzımgelen tarih nazarı dikkate alınır.

Köylerde yeni inşa edilen binalarla ilâvelere, sahiplerinin veya köy ihtiyar heyetlerinin ihbarları veya hususî idare varidat memurlarının yoklama esnasında ittılâları üzerine hususî idare varidat memurları tarafından inşalarının hitamı tarihleri tespit edilerek o tarihten itibaren muafiyet verilir.

Muafiyetler beyannamelerinin hususî idare varidat dairelerine veya tahakkuk şubelerine verildiği tarihin müsadif olduğu malî seneyi takibeden malî seneden itibaren başlar.

İnşaatın hitam bulduğu tarihten itibaren iki ay zarfında beyanname verilmeyecek olursa vergiler 8 inci madde mucibince tahakkuk ettirilir.

İKİNCİ FASIL

Mükellef ve teklif mahalli

Madde 6 — Binanın vergisi mütasarrıfına aittir. Mutasarıftan maksat, binanın tapu sicilinde mütasarrıfı olarak kayıtlı şahıs demektir. Bina üzerinde kanundan veya mukaveleden mütevellit intifa hakkı tapu siciline kayıtlı bulunmak veya ilâm veya buna benzer muteber bir vesikaya merbut olmak şartile intifa hakkı sahibinden talep olunur.

Binanın mütasarrıfı veya intifa hakkı sahibi ve bulunmadığı takdirde, bina vergisi binayı müstecir sıfatile olmayıp sahibi gibi istimal veya işgal eden şahıstan alınır.

Birden ziyade şahıslar müşterek mülkiyet halinde bir binaya şayan malik olur ve hisseleri de tayin edilmiş bulunur ise her hissedara ait vergi kendisinden alınır.

Kanun mucibince veya bir mukavele ile iştirâk teşkil eden ve bir binayı iştirâk halinde mülkiyet şeklinde ida-

re eden şahıslara ait bina vergisi, bu şahısların herhangi birinden talep edilebilir.

Madde 7 — Bina vergisi binanın bulunduğu kaza hususî idare varidat dairesince tahakkuk ettirilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Mükellefiyetin başlangıcı ve sukutu

Madde 8 — Bina vergisi mükellefiyeti, aşağıda yazılı tarihlerden başlar :

A) Yeniden inşa olunan binalarda:

1 - Yeniden inşa olunan binalar, beşinci maddede yazılı müddet zarfında beyanname verilmek şartile beyannamenin verildiği tarinin müsadif olduğu malî seneyi takip eden üç malî sene geçtikten sonra vergiye tâbidir. İlâve suretile vuku bulan inşaat hakkında da bu hüküm tatbik olunur.

2 - Yeniden inşa olunup, inşaatın hitamından evvel kısmen istimâl olunan binalar, istimâle başlanılan her kısım için ayrı ayrı ve beşinci maddede yazılı beyanname verilmek şartile, istimâle başlanıldığını mübeyyin verilen beyannamenin müsadif olduğu malî seneyi takibeden malî seneden itibaren üç malî sene geçtikten sonra vergiye tâbi tutulur.

3 - Yeniden inşa olunup da, inşaatın hitamı veyahut kısmen istimalde başlandığı halde keyfiyet beşinci maddede yazıldığı şekilde müddeti zarfında beyanname ile alâkadar memura bildirilmemiş olan binalara, binanın inşaatı hitam bulduğu veya kısmen istimal edilmişse her kısmının istimaline başlandığı malî seneyi takibeden malî sene bidayetinden itibaren vergi tahakkuk ettirilir.

4 - Muhacirin iskânına mahsus inşaatta, mahallin en büyük Mülkiye Memuru tarafından Hususî İdare Varidat Dairesine tahriren malûmat verilmek şartile inşaatın hitamını takip eden beş seneyi müteakip vergi tahakkuk ettirilir.

İlâveler için dahi yapıldığı tarihlere göre bu suretie vergi tahakkuk ettirilir.

5 — Seyyar aşiretlere mahsus inşaatta, inşaatın hitamını takip eden on seneyi müteakip vergi tahakkuk ettirilir. İnşaatın hitamı mahallî Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğünce Hususî İdare Varidat Dairesine bildirilecektir.

İlâveler için de yapıldıkları tarihlere göre bu suretle vergi tahakkuk ettirilir:

B) Muafiyetler aşağıda yazılı sebeplerden sukut eder:

1 - Ciheti istimalinde muafiyetin sukutuna sebep olacak bir tebeddül vukua gelmesi; (Devlete veyahut mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen teşekküllere ve Belediyelere ve menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ait olup icar ve isticar edilmeyen binaların icar edilmesi ve irat getirecek bir şekilde istimalde başlanmış olması, ibadethanelerin diğer bir tarzı istimalde tahsis edilmesi, üçüncü maddenin 7 nci fıkrasında yazılı olan ve mutasarrıflarının ikametine mahsus bulunan binaların icara verilmesi, ziraî binaların kanunda muayyen hususlardan gayri bir ciheti istimalde tahsis olunması gibi;)

2 - Mutasarrıflarının tebeddül etmesi,

(Devlete, Vilâyetlere, Belediyelere, mülhak bütçelerle idare edilen hususî teşekküllere menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ait binaların muafiyete mazhar olmayan bir şahsa veya teşekküle ferağ vesair suretlerle intikal eylemesi gibi;)

3 - Muafiyetleri, kazanç temini gayesi olmamak ve meccani olmak gibi şartlara bağlı olan binalarda bu şartlar zail olacak şekilde tarzı istimalinde tebeddül vukua gelmesi,

(Bir mektepten, kazanç temin edecek surette ücret alınmağa başlanması, meccanî olan hastahaneler ve sanatoryom ve hamamlarda ücret alınmağa başlanması gibi;)

4 - Muafiyetleri hususî kanunlara müstenit olan binalarda muafiyetin tesisine sebep olan hususî kanun hükmünün tadil veya ilga olunması ve muafiyet, muayyen müddeti kanun hükmü mucibince bir mukaveleye müstenit ise müddetinin münkazi olması veyahut mukavelenin

kanun şekillerden birile feshedilmiş veya tahsis edilen cihetten gayri bir cihette istimal edilmiş olması,

Muayyen müddetle vergiden muaf olan yerlerden ancak muafiyet müddetinin hitamı ile vergi alınabilir.

Muafiyeti sukut eden binalar için mükellef, sukut tarihinden itibaren iki ay zarfında beyanname vermeğe mecburdur. Bu suretle beyanname verildiği takdirde bina muafiyetin sukutunun tesadüf ettiği malî seneyi takip eden seneden itibaren vergiye tâbi tutulur.

İki ay zarfında beyanname verilmiyecek olursa muafiyetin sukutu tarihini takibeden malî seneden itibaren beyannamenin verildiği tarihi takibeden malî sene iptidasına kadar haber verilmeyen sene veya senelere ait vergileri % 20 fazlasile tahsil olunur.

Madde 9 — Bina yanar, tamamen yıkılır veya ikamet ve istimal edilmez bir hale gelirse veya mükellefin ikamet ve istimali hususî kanunlara tevfi kan salâhiyet- tar merci tarafından mene'dilecek olursa bu kabil binalara ait bina vergisi, mükellefler tarafından hususî idare varidat dairesine veya tahakkuk şubesine verilecek beyannamenin tesadüf ettiği taksiti takibeden taksitten itibaren terkin olunur.

Eğer bina kısmen yanar, yıkılır veya harap olup da bir kısmı henüz kabili istimal bir halde bulunursa yalnız yanan, yıkılan veya harap olan kısmın vergisi terkin edilir. Bu takdirde kalan kısmın iradı tamamının iradına nisbet edilerek tadilât komisyonlarınca takdir olunur.

Bir binanın ikamet ve istimal edilmez bir hale geldiği mükellefin talebi üzerine hususî idare varidat memurluğu tarafından tayin olunur. Bu talep hususî idare varidat memurluğunca muhik görülmediği takdirde alâkadarların mahallî belediyesinden alacakları fennî raporlara istinaden mahallî hususî idare varidat memurluğuna müracatla talebin tadilât komisyonunca tetkikini istemek hakkın mahfuzdur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Verginin matrahı

Madde 10 — Bina vergisi 11-31 inci maddeler mucibince tahrir usulile veya hususî tadilat şeklile bulunan gayri safi irad üzerine tesis olunur. Bu suretle bulunacak gayri safi irattan, binanın itfa ve idame masrafları mukabili olarak % 20 si tenzil olunduktan sonra bakiyesi vergiye tâbi tutulacak safi iradı ifade eder.

Matrahın tayini - Tahrir usulü

Madde 11 — Binaların gayri safi iratları, tahrir usulile tayin olunur. Tahrir usulü, biri binaların tahriri, diğeri gayri safi iradların tahmini olmak üzere iki işi ihtiva eder. Her iki iş de, tahrir komisyonları tarafından birlikte icra edilir.

Belediye hududu dahilinde bulunan binaların tahriri ve iratlarının tahmini üçer kişilik komisyonlar tarafından yapılır. Bu komisyonlar Valiler tarafından tayin olunacak bir Reisin riyasetinde biri tahriri yapılan mahallin bağlı bulunduğu Vilâyet Umumî Meclisince ve münakit değilse Vilâyet Encümenince vilâyet halkından olmak üzere kendi âzası haricinden, diğeri Belediye Meclisince ve münakit değilse Belediye Encümenince kendi âzası arasından veya o belde ahalisinden olmak üzere hariçten seçilecek iki zattan terekküp eder.

Belediye hududu haricindeki köylerde yapılacak tahrirlerde bu komisyonlar yine Vali tarafından tayin olunacak bir Reisin riyasetinde tahriri yapılan köyün bağlı bulunduğu Vilâyet Umumî Meclisince ve münakit değilse Vilâyet Encümenince Vilâyet halkından olmak üzere kendi âzası haricinden seçilecek bir âza ile Belediyece intihap olunacak âza yerine kaim olmak üzere köyün muhtarı veya köy ihtiyar heyeti tarafından seçilecek bir zattan terekküp eder.

İstanbulda bu komisyonlara tayin olunacak her iki âza da İstanbul Umumî Meclisi ve münakit değilse Daimî Encümen tarafından hariçten tayin olunur.

Asıl âza bulunmadığı veya komisyondan çekildiği tak-

dirde derhal komisyona iltihak etmek ve ekseriyet temin olunmak üzere gerek belediye hududu dahilinde ve gerek, köylerde asıl âza adedi kadar yedek âza intihap olunur.

Madde 12 — Her malî sene bidayetinde 2871 numaralı kanunun 7 nci maddesi mucibince tahrir ve tadil masrafı olarak bütçeye konulacak tahsisata göre hangi kazalarda tahrir yapılacağı Maliye ve Dahiliye Vekâletlerince müştereken tayin olunur. Bu suretle umumî tahririn icrası takarrür eden kazalar için teşkil edilecek komisyonlar adedinin, bir kazada tahririn başladığı malî sene nihayetine kadar ikmalile müteakip malî sene iptidasında yeni tahrir mucibince verginin istifasına kifayet edecek miktarda olmasına itina olunur. Bu cihet tahriri icra edilecek kazanın merbut olduğu vilâyetle muhabere edilmek suretile Maliye Vekâletince tesbit ve temin edilir.

Vilâyetlerce tahrir komisyonları teşkil olunur olunmaz mahallin en büyük mülkiye ve hususî idare memurları, varidat tahakkuk memurlarile müştereken aşağıdaki şekilde mıntıkların tayini ve tahririn muntazam surette ve sür'atle icrasını temin edecek tedbirler kararlaştırılır.

Kazalarda tahrir muamelesi, merkez kazası şehir veya kasabasından başlanılarak ondan sonra kaza dahilindeki diğer mahaller ve daha sonra köylerin tahrirleri icra edilmek suretile sıra takip edilerek yapılır.

Diğer kazalarda dahi tahrir aynı suretle cereyan eder.

Mıntakalar bir kazaya memur edilen komisyonların adedine göre tayin ve tefrik olunur. Her mıntakaya, cesamet itibarile bir komisyon tarafından bir sene zarfında ikmâlî mümkün olacak kadar mahalle ayrılır. Mıntakayı teşkil edecek mahallelerin tayininde yekdiğerile irtibat ve münasebetleri ve binalarının inşa tarzları ve iktisadi ahval ve şerait itibarile aralarında münasebet bulunması gözetilir.

Komisyonlara iltihak edecek âza ile yedek âzanın intihabı en büyük hususî idare memurunun iş'arı üzerine, vilâyetlerde valiler, kazalarda kaymakamlar marifetile icra ve azamî bir hafta zarfında temin olunur.

Belediye hududu dahilindeki şehir ve kasabalarda çalışacak komisyonlar için en büyük mülkiye memurunun tahriren vaki olacak teklifi üzerine vilâyet ve belediye meclisleri ve mün'akit değilse encümenleri tarafından biri asıl diğeri yedek olmak üzere 11 inci madde hükmüne tevfikan derhal iki âza intihap olunur.

Köylerde çalışacak komisyonlar için her komisyonun köye vürudunda belediye âzası yerine köyün muhtarı veya bunun yerine kaim olmak üzere köy ihtiyar meclisi tarafından kendi âzası arasından veya köy halkından bir âza intihap olunur.

Madde 13 — Komisyonlara intihap edilen âza ile yedek âza, şehir veya kasabalarda idare heyeti huzurunda; belediye hududu haricindeki köylerde ihtiyar meclisi huzurunda aşağıda yazılı şekilde tahlif olunur :

(Komisyonda çalıştığım müddet zarfında tam manâsile vicdan ve kanaatimin icabatına tâbi kalarak hiç bir sebep ve tesir altında adalet ve istikametten ayrılmayacağıma gerek Devlet ve gerek ahali hukukunu seyyan bir surette koruyarak tahminlerde herhangi bir cihete temayül suretile vazifemi suiistimal etmeyeceğime namusum üzerine yemin ederim.)

Madde 14 — Her komisyon nezdinde bir ve icabına göre müteaddit kâtip bulunur. Kâtipler, komisyon reisinin inhası ve kaymakam ve valinin tasdikile tayin olunur. Kâtip tayininde maliye memurluğu etmiş olanlar tercih edilir.

Her nahiye, kaza veya vilâyet merkezinde komisyonların çalışmaları için müdür veya kaymakam veya vali tarafından Hükümet konağında bir veya müteaddit oda gösterilir.

Hükümet konağında münasip oda olmadığı takdirde, bedeli icarı tahrir masrafindan tediyे edilmek üzere vali veya kaymakam veya müdür tarafından bir bina isticar edilir.

Köylerde çalışacak komisyonlar için de, köy ihtiyar meclisleri tarafından komisyonlara oda tefrik edilmesi vali veya kaymakam veya müdür tarafından temin olunur.

Tahrir komisyonları faaliyete başladıkları günden itibaren bir zabıt defteri tutmaya ve her günkü itigallerini bu defterde göstermeğe mecburdurlar. Bu defter münderecatı her gün komisyon reisleri tarafından imza edilir.

Madde 15 — Tahrir mntıklarında filen tahrire başlanmazdan en az  gün evvel tahrir komisyonu reisleri tarafından belediye hududu dahilindeki binalar için belediye reislerine ve köylerdeki binalar için de ihtiyar meclislerine tahririn hangi gün başlayacağı tahriren tebliğ olunur. Tebliğler imza mukabilinde yapılır. Bunun zerine belediye reisleri veya ihtiyar meclisleri tarafından derhal lzimgelen mahallere nümunesi veçhile ilnnameler asılmak suretile veya münadiler marifetile tahrire başlanacağı ilân olunur. İlân varakalarına, komisyonların vazifesi kolaylaştırılmak üzere alâkadarlara tapu senetlerini, icar mukavelenamelerini vesair evrakı ibraz etmeleri ve lâzım gelen izahatı verebilmeleri için icabeden hazırlıkları yapmaları ve binayı görmelerine müsaade eylemeleri dercedilir. Ve kanunun buna müteallik cezaî hükümleri de ilâve olunur.

Madde 16 — Şehir ve kasabalarda her tahrir mntıkası dahilindeki mahalleler bir sıraya konularak bu sıraya riayetle tahrir icra edilir. Ve mahalleler sokak ve meydan sırasile tahrir edilir. Binaların numaralanması ve sokaklara isim verilmesi hakkındaki 1003 numaralı ve 10 nisan 1927 tarihli kanun mucibince binalara konulan numaraların ve sokak isimlerinin tahrir komisyonlarınca kullanılması mecburdr.

Her sokak ve meydanda bulunan binalara, mezkûr 1003 numaralı kanun mucibince konulmuş olan numaralar, tahrire esas itihaz olunarak ve en küçük numaradan başlanarak tertip sırasını takiben tahrir edilir.

Sokaklarda, evvelâ tek numaralı binaların cümlesi tahrir edilir. Ve müteakiben çift numaralara geçilir.

Bir binanın müteaddit sokaklar üzerinde kapısı olduğu takdirde o binanın, en mühim kısmına ait kapı (asl methal) hangi sokakta bulunuyorsa binanın tamamı, o

sokağın tahririne ithal olunur. Aynı hudut içinde müteaddit bina bulunduğu halde, hududun kapısı hangi sokak ü- zerinde ise, hudut içinde blunan binaların kâffesi bu sokakta yazılır.

Çıkma sokaklarda bulunan binaların numaraları; methal olan sokaklardaki binaların numaralarına mabat: teşkil eylemiş ise sırasile tahrir olunur. Eğer mabadi değilse evvelâ sokağın iki tarafındaki binaların cümlesi yazıldıktan sonra çıkmazdaki binalar tahrir olunur.

Meydan ve sokaklarda inşa edilmiş olan barakalar, buldukları meydan ve sokaklardaki binalardan sonra ayrıca yazılır.

Madde 17 — Köylerde bulunan bilûmum binalar, köy: itibarile tahrir edilir. Köyler müteaddit aksama ayrılmış ise her kısım ayrı tahrir olunur.

Bir köye merbut çiftliklere vesair binalara o köyüm cüz'ü nazari bakılır.

İdareten kaza merkezine bağlı bulunan uzak çiftlikler tahrir noktasından mevkilerinin münasebetlerine göre komşu köylerden birine verilir. Bir köye merbut olmayıp da ötedenberi varidat idarelerince münferit bir köy gibi sayılan ve ihtiyar meclisi bulunmayan çiftlikler vesair binalar hakkında da aynı surette muamele olunur. Rabit ve ilhak keyfiyeti icabında alâkadarların ve mevkii münasebeti bulunan köy ihtiyar meclisinin reyi ve mütaleası alınarak kaza idare heyetlerince kararlaştırılır. Bu karar en büyük mülkiye memuru tarafından çiftliğin vesair binaların rabtedildiği köyün ihtiyar meclisile alâkadarlara tebliğ olunur. Ve bu suretle her hangi bir köye rabit ve ilhak edilen çiftliklerin binalarile sair binalar, raptedil- dikleri köy binalarile birlikte tahrir olunur.

Şehir veya kasabaya merbut olup da belediye hududu haricinde bulunan yakın binalar o şehir veya kasaba binalarile birlikte tahrir olunur.

Madde 18 — Bina Vergisi Kanunu mevzuuna dahil.her. bina için ayrı ayrı tahrir varakası tanzim olunur..

Belediye teşkilâtı bulunan yerlerde belediye hududu dahilindeki binaların ve belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde köyü teşkil eden binaların işgal ettiği saha dahilindeki binaların mütemmimatından olan avlu, bahçe gibi arazi irat takdirinde binaya tâbi olup bina ile birlikte yazılır ve aynı tahrir varakasına dercedilir. Mütemmimattan maksat bina ile birlikte hudutlanmış olan yerlerdir.

Ticaret ve san'ata tahsis edilmiş olan binaların mütemmimatından olan ve bunlarla birlikte aynı işte istimal edilen arazi gerek belediye hududu dahilinde ve gerek köyde veya sair herhangi bir yerde olsun irat tahmininde binaya tâbidir. Ve tâbi oldukları binanın tahrir varakasına kaydedilir.

Bir şahsın uhdesinde bulunan ve ticarete kullanılmak üzere oda oda kiraya verilen hanlar için bir tahrir varakası, odaları muhtelif eşhasın tasarrufu altında bulunan binaların her şahsa ait odaları için kezaik birer tahrir varakası ve altlarında harice kapısı olan mağaza ve depo gibi kısımlar varsa bunların her biri için ayrı ayrı tahrir varakaları tanzimi ve bir tahrir varakasinda tevhit edilen muhtelif odaların her birine ait iratların tahrir varakasinda ayrı ayrı gösterilmesi lâzımdır.

Bir çatı altında bulunup da istimal tarzı ve kapıları ayrı olan bina kısımları için ayrı ayrı tahrir varakası tanzim olunur ve her kısmın kapısı hangi sokakta ise o sokakta yazılır.

Bir çatı altında bulunan binaların bazı kısımlarının ayrıca tahrir ve iratlarının tahmini için bu kısımların:

- A) İstimal tarzlarının,
- B) Kapılarının,

Ayrı bulunması şarttır.

Kapılardan maksat harice yani sokak ve caddeye açılan methallerdir. Binanın dahilî taksimatı yekdiğerinden ayıran kapıların taaddüdü, bunların ayrı ayrı kısım ad-

dile bu kısımların ayrı tahrir ve iratlarının tahminini icabettirmez.

Kezalik harice iki veya daha ziyade methali olmakla beraber taksimat ve istimal tarzı itibarile ayrı kısımlara ayrılmamış olan binalar bir addolunarak bir tahrir varakasina yazılır.

Kezalik aynı çatı altında istimal tarzı ve sokağa olan methalleri ve kullanış itibarile yekdiğerinden müstakil ve ayrı bulunan yan yana bir veya daha ziyade haneler veya hane ile dükkânlardan her birerleri müstakil birer bina sayılarak ayrıca yazılır.

Bir apartman, otel veya bir hanenin münhasıran bunlara methal teşkil eden bir kaç kapısı olsa da tarzı istimali ve muhtelif kısımlara ayrılmamış bulunması itibarile bir bina olarak yazılır.

Ayrıca yazılaca her bina için bir tahrir varakası tanzimi ve bir tahrir numarası verilmesi esastır.

Şu kadar ki yukarıki tarifat mucibince bir binanın ayrıca tahriri lâzımgelen muhtelif kısımları aynı çatı altında bulunmakla beraber asıl binanın mühim kısmına tam irtibatı olacak ve inşa tarzı itibarile aynı binanın muhtelif cüzleri addedilecek vaziyette ise (bu kısımların asıl bina ile alâka ve münasebeti suhuletle anlaşılabilmesi için asıl binadan tefriki ve ayrıca tahriri lâzımgelen kısımlara müstakil bir tahrir numarası verilmeyerek bir alt numara ile asıl biynaa ait tahrir numarası verilir.

Bir bina, kısmen vergiye tâbi ve kısmen vergiden müstesna olduğu takdirde bu kısımların her biri için ayrı tahrir varakası hazırlanır.

Müteadit sahipleri olan bir bina, sahipleri beyninde resmen taksim edilmiş ise evrakı müsbitesi mucibince her birinin tasarrufu altındaki kısımlar için ayrı tahrir varakası yazılır.

Madde 19 — Tahrir varakası, binanın umumî evsafının, dahilî taksimat ve mütemmimatının ve takdir olu-

nan gayrı safi iratların miktar ve sureti tahminlerinin kayıt ve zaptına mahsus olan ve tahrir esas teşkil eden varakadır.

Madde 20 — Tahrir varakası aşağıda yazılı malûmatı ihtiva eder:

1 - Varakanın baş tarafında tahrir edilen binanın bulunduğu şehir ve kasaba ile mahallesi, tahrir köye ait ise köyün ve köy kısımları ayrılmış ise kısmın ismi.

2 - Binanın tahrir numarası.

3 - Mükellefin adı, soyadı, diğer bir mahalde oturuyorsa ikametgâh adresi (6 ncı madde mucibince binanın vergisini vermekle mükellef olan kimsenin adı, soyadı, ikametgâh adresi ve babasının adı yazılır. Mükellef evli kadın ise kocasının adı da kaydolunur. Bina müşterek mülkiyet halinde idare edilmekte ve her şerikin hissesi de taksim edilmiş ise, her şahsa isabet eden hisse miktarı tahrir varakasinda ayrı ayrı gösterilir. Hisseler taksim edilmemiş ise bu takdirde yalnız şeriklerin adlarıyla soyadları ve adresleri gösterilir.

4 - Binanın mevkii, yani mahallede ise sokak ve meydan ismi, köyde ise semtin ismi, binanın hususî ve maruf bir ismi varsa bu ismi velhasıl binanın mevkiini tayine medar olabilecek sair malûmat,

5 - Binanın kapı numarası,

6 - Binanın inşaat nevi(beton, kârgir, ahşap, bağdadî kerpiç veya dolma olduğu vesaire),

7 - Binanın istimal tarzı,

(Sahibi tarafından ikamet edildiği veya icara verildiği, mağaza, dükkân, tezgâh, fabrika, hastahane, medrese, mektep, cami, kilise vesaire olduğu),

8 - Binanın ebadı ve dahilî teşkilâtı,

Bodrum ve zemin katı ile tavan arası dahil olmak üzere katlarının adedi ve her kattaki oda ve apartmanların tezyinatı, kullanış ve bakım itibarile vaziyeti, binanın

cephe ve methalindeki tertibatı, asansör, kalorifer, elektrik, havagazı ve su tesisatı, bina ile birlikte hudutlandırılmış olan matbah, garaj, arabalık, ahır, samanlık vesaire gibi mütemmimatın umumî vaziyeti ve avlu, bahçe, koru gibi yerlerin metre murabbaı itibarile sathî mesahası ve bu yerlerdeki havuz vesair tezyinatın evsafı,

9 - Değirmen, fabrika ve imalâthanelerde içerlerindeki sabit istihsâl alât ve edevatının nev'i ve miktarları, beygir kuvvetleri, değirmen, fabrika ve imalâthanelerin işletilmesinde kullanılan aynı hudut içerisinde bulunan arsaların kezalik metre murabbaı itibarile sathî mesahaları ve bu arsalar üzerindeki tesisat,

10 - Binanın gayri safi iradının sureti tahmini,

(Bina icarda veya ayrıca icar edilmiş kısımları mevcut ise tahminde nazarı itibare alınmak üzere icar edilen her bir kısmın iradı gayri safisi malûmat kabilinden olarak ait olduğu sûtunda gösterilir. Binanın iradı 25 inci madde ahkâmına tevfikan tahmin edilmiş ise o halde kıymeti. dahi irae olunur.)

11 - Verginin nisbeti.

Madde 21 — İnşası devam etmekte olan yeni binalar dahi tahrir edilir ve inşaattın hitam bulacağı tarih tahmin edilerek tahrir varakasında gösterilir.

Madde 22 — Gayri safi iratların tahmini sırasında binalardan her birinin evvelâ üçüncü maddenin 1, 2, 3, 6, 7 numaralı fıkralarında yazılı istisnalardan istifade edip etmediği komisyonlarca tetkik ve tesbit edilir. Bu fıkralar mucibince vergiden müstesna tutulan binalarla derdesti inşa bulunan binaların gayri safi iratları tahmin edilmez.

Üçüncü maddenin 4, 5, 8, 9, 10 ve 11 numaralı fıkralarında yazılı olup ta tahrirden evvel müstesnalık ihraz etmemiş olan ve istisnaiyetleri 5 inci madde mucibince beyanname vermeğe mütevakkıf bulunan binaların iratları tahmin edilir.

Madde 23 — Bir binanın senelik gayri safi varidatı, o binanın bulunduğu mahalde cari olan kiralara nisbetle

sahibinin kiraya verdiği takdirde alabileceği kira bedelinden ibarettir.

Eğer bina kiraya verilmiş ve kira mukavelenamesi mutasarrıfı veya müsteciri tarafından komisyonlara şifâhen malûmat verilmiş ise, bu suretle bildirilen kiralar hakikati hale mutabık bulunduğuna kanaat geldiği takdirde gayri safi iradın tahminine esas ittihaz olunur. Bundan maada ahvalde, kiraları malûm olan aynı neviden binaların kiralarile mukayese suretile gayri safi irat takdir edilir. Şu kadar ki mukayeseye esas ittihaz edilen binanın gayri safi varidatına nazaran tahmin edilecek olan binanın gayri safi varidatını tezyit veya tenzile medar olabilecek bütün şerait ve ahval bilhassa nazarı dikkate alınır. Bu meyanda binanın mevkii, eb'adı, katları, bodrum ve tavan arası katları da dahil olduğu halde odalarının ve apartmanlardaki daire ve odaların miktarı, binanın dahili taksimatı su, havagazı, elektrik, asansör, kalorifer ve emsali vesaite malik olması, bakım itibarile vaziyeti, cephe ve methalindeki tezyinatı ve tahrir esnasında ne halde bulunduğu, bina ile birlikte hudutlandırılmış olan mütemminat ve nihayet sureti istimali ehemmiyetle tetkik olunur.

Bir binanın bulunduğu mahalde kirası malûm olan binalar mevcut olmaması halinde civardaki mümasil binaların kiraları esas ittihaz olunur.

Binanın gayri safi iradını tahmin ederken binanın bulunduğu mahallin ticaret merkezi olması veya meskenlerin bulunduğu sahada bulunması, demiryollar istasyonuna veya iskelelere olan mesafesi, nakliyat vesaitinin gelip geçtiği mahallere yakınlık derecesi, İktisadî teshilât ve şeraiti vesairesi gibi kiralara tesiri olan bilûmum esbap ve ahval daima nazarı dikkatte bulundurulur.

Yalnız mevsimlik olarak kiraya verilmesi veya ikamet edilmesi mutat olan binaların kiraya verildiği veya ikamet edildiği müddet zarfında temin edecekleri gayri safi iratlar, binanın bir senelik gayri safi iradı addolunur.

Fabrika, imalâthane ve değirmenlerin gayri safi iratlarının tahmininde içinde bulunan sabit imal vasıtaları dahi nazarı itibare alınır.

Senenin muayyen zamanlarında işleyebilen fabrika ve değirmenlerin işleme müddetleri zarfında temin edecekleri iratlar senelik itibar olunur.

Sabit bir surette yerleştirilmiş olmak şartile kuvvei muharrikeyi husule getiren ve nakleden ve mevaddı iptidaiyeyi mevaddı mamule şekline tahvil eyleyen alât ve edevat dahi sabit imâl vasıtalarından maduttur.

Fabrika, değirmen ve imalâthanelerde kuvvei muharrike, su sukutu ile istihsâl edildiği takdirde gayri safi varidatın tahmini sırasında işbu kuvvetin irat üzerine icra edeceği tesir dahi nazarı itibare alınır. İstihsâl alât ve edevattan sabit olmayanlar tahmin sırasında hesaba katılmaz.

Fabrika, değirmen ve imalâthanelerin haricinde olarak elektrik cereyanı şevki veya havaî vagonların nakli için vücuda getirilmiş ve zemine esaslı surette rapt ve tesbit edilmiş olan madenî veya siman arme sütunlar ve kulelere ayrıca irat takdir edilir.

Binaların içinde bulunan sabit imâl vasıtaları ayrı ayrı şahısların tasarrufu altında bulunan fabrika, imalâthane ve değirmenlerde sabit imâl vasıtaları d göz önünde bulundurulmak üzere heyeti umumiyesine irat takdir edildikten sonra bundan binanın ve sabit vasıtaların hisseleri maliyet fiatları nisbetinde tefrik edilerek mutasarrıfları namına kayıt ve tahrir olunur.

Gece ve gündüz mektepleri ve hastahanelerle tiyatrolar, deniz hamamları, kır ve sahil gazinoları gibi eğlence ve tenezzühe mahsus binalar istimal veya inşa tarzları itibarile diğer binalar ile kıyas edilmeyeceğinden bunların gayri safi iratları, tahrir sırasındaki, istimal şekline ve kiraya verildiği takdirde temin edebilecekleri icar bedellerine göre tahmin edilir.

Tahrir komisyonları kendilerine ayrılmış olan mıntakalardaki binaların iradının takdirinde, bu mıntakaların dahil bulunduğu cüzütamin tahririne başlandığı sene rayicini nazarı dikkate almak mecburiyetindedirler.

Madde 24 — Gayri safi varidatın tahmininde, binanın tâbi olduğu sair vergi ve rüsum için gayri safi varidattan tenzilât yapılmaz.

Ancak komisyonlarca kira mukavelelerinin tetkiki sırasında, su ve elektrik sarfiyatı ve buna mümasil masarif mutasarıf veya mucir tarafından deruhte edilerek kira bedeli ona göre tezyit edilmiş ve komisyonlarca bu cihet de nazarı dikkate alınarak kontrato münderecatı tetkik ve takdire esas itihaz edilmiş bulunursa bu masraflar gayri safi iradın tayininde nazarı dikkate alınır.

Fabrika, imalâtahane, değirmenler hakkındaki hususî hükümler müstesna olmak üzere, bina vergisinin boş yani mefruşatsız binaya tarhedileceği nazarı dikkate tutulmak lâzımgelir. Bu itibarla şayet bina kamilen veya kısmen mefruş olup da bunların istimali dolayısıyla kira tayin kılınmış ve bu kira gayri safi iradın tahminine esas itihaz edilmiş ise, mefruşata ait kısmın tenzili suretile gayri safi iradın tahminine esas itihaz edilmiş ise, mefruşata ait kısmın tenzili suretile gayri safi varidatın takdiri iktiza eder. Şu kadar ki kira bedelinin gayri safi varidatın tahmininde nazarı dikkate alındığı sırada bu tenzilâtan sonra kalacak mikdarın hakikati hale mutabık olmasına komisyonlarca kanaat getirilmiş olması şarttır.

Madde 25 — Bir binanın gayri safi iradını tayine medr olabilecek vesait ve karineler bulunmadığı takdirde binanın satış bedeli nazarı itibare alınır. Yakın bir zamanda satılmış olup da resmî evrak üzerinde gösterilen fiatı, hakikî ve tabii miktara muvafık olduğuna komisyonca kanaat hasıl edilirse işbu fiat, kıymet için esas tutulur; aksi takdirde binanın kıymeti son seneler zarfında satılan mümasili binalarla mukayese suretile tayin olunur.

Kıymetin tayininde, esas itihaz edilen binaya nisbetle kıymeti takdir edilecek binanın kıymetini tezyit veya tenzile medar olacak ahval ve şerait nazarı dikkat ve itibara alınır.

Bu şartlar Nizamnamenin 23 üncü maddesinde beyan edilmiştir.

Binanın kıymetinin de tayinine medar olacak vesaitten mahrum kalındığı ahvalde, komisyonlar ikiden aşağı olmamak üzere ehli hibreye müracaat edebilirler. Ehli hibrenin mukarreratı hakikati tenvire hizmet etmekten

ibaret olup kıymet veya varidatın tahmini hususunda ittihaz edecekleri bilcümle kararlardan komisyonlar mesuldür.

Madde 26 — Tahrir komisyonları lüzum gördükleri malûmatı mahallî memurlardan, ticaret odalarından talep edebilirler.

Kezalik şehir ve kasabalarda belediye daireleri ve köylerde köy muhtarları ve ihtiyar meclisleri tahrir esnasında komisyonlar tarafından gerek binaların ahvali ve gerek mükellefler hakkında istenilen malûmatı komisyonlara vermekle ve komisyonlara vazifelerinin ifası noktai nazarından icabeden teshilâtı göstermekle mükelleftirler.

Komisyonlar lüzum gördükleri ahvalde, mahallî idare memurları vasıtasile polis, jandarma ve mahalle bekçilerinin muavenet ve malûmatlarına da müracaat edebilirler.

Komisyonlar bina vergisi vermekle mükellef olanlara ve kiracılara müracaat veya onları davet ederek binayı gezip görmiye ve binanın umumî ahvaline ve istimal tarzına ve kiraların mikdarına ait her türlü malûmatı istemeye salâhiyettardırlar. Gerek mükellefler ve gerek kiracılar binayı gezdirip göstermeye ve istenilen malûmatı vermeğe mecburdırlar. Komisyonlar tahrir esnasında hazır bulunmayan mükelleflerden ve kiracılardan lüzum gördükleri malûmatı almak için bunları hangi gün ve saatte ve nerede hazır bulunacakları gösterilerek, tahriren davet edebilirler.

Binayı gezdirip göstermekten imtina edenlerden veya kasten yanlış malûmat verenlerden sulh mahkemesi kararıle 25 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Madde 27 — Komisyonlar binayı tahrir için gezmek istedikleri zaman resmî sıfatlarını göstermek üzere vali tarafından kendilerine verilecek vesikaları alâkadarlara göstererek binanın gezilmesine müsaade talep ederler. Mükellef veya kiracı muhalefet ederse kendilerine tahriren tebligat yapılır. Yine muhalefete devam edildiği takdirde komisyonlar binayı gezmeksizin hariçten yapacakları tahkikata göre tahrire ve gayri safi iradını tahmine teşebbüs eyler. Gerek binayı gezdirip göstermekten imtina edenler

ve gerek kasden yanlış malûmat vermiş olanlardan 26 ncı. maddede yazılı para cezasının istifası için bir zabıt varakası tanzim edilerek mahallin en büyük hususî idare memuruna imza mukabilinde verilir.

Binalar gezildiği sırada ev halkının taciz edilmemesine- komisyon reis ve azalan dikkat etmekle mükelleftirler.

Madde 28 — Tahrir komisyonları tarafından bir mahalle veya köyde mevcut binalar tahrir ve gayri safi iratları tahmin edilerek tahrir varakaları ikmâl edildikten: sonra tahrir cetvelleri tanzim olunur.

Tahrir komisyonlarınca her mahalle veya köy için bir tahrir cetveli tanzimi mecburidir.

Tahrir cetvellerinin baş tarafına, hangi mahalle veya köye ait olduğu, ait olduğu sütünlara da sıra numarası, sokak veya meydan ismi, binanın kapı numarası, binanın nev'i, istimal tarzı, tahmin olunan gayri safi iratlar ve verginin tediyebile mükellef olanların isimleri ve vazih adresleri, binanın tahrir numarası sırasile yazılır.

Tahrir cetvelleri, komisyon reisile âzaları tarafından imza edilir ve makbuz mukabilinde hususî idare varidat tahakkuk memurlarına verilir.

Madde 29 — Tahrir ve tahmin cetvellerininin 28 inci madde mucibince teslimi tarihinden itibaren 15 gün zarfında binanın gayri safi varidatını, vergiye tâbi tutulacak safi iradı, 31 inci maddede beyan edilen vergi nisbetini ve vergi miktarını ihtiva etmek üzere her mükellefe- ayrı ayrı ihbarname tebliğ olunur.

Bir mükellefin müteaddit binası varsa, her birine ait safi ve gayri safi irattan vergi nisbet ve miktarı ayrı ayrı gösterilmek suretile, cümlesi bir ihbarnamede tevhit olunabilir.

İhbarnameler, binanın mutasarrıfına, binanın intifa hakkı başkasında ise bu takdirde intifa hakkı sahibine,, binanın ne mutasarrıfı ve ne de hakkı intifa sahibi olmayıp ta binayı mutasarrıf gibi istimal eden şahıs varsa o şahsa tebliğ olunur. Tebliğ yapılacak şahıs ikametgâhında veya meskeninde bulunmazsa kendisile birlikte yaşayan ailesi efradından veya hizmetçilerinden reşit olanlara veya vekili umumilerine ve bunların hiç biri de bu-

lunmadığı takdirde binanın zilyet veya şağillerine tebliğ olunur .Hükmî şahıslara yapılacak tebliğ, bunların reis veya müdürlerine veya kanunî mümessillerine icra edilir.

Hükmî şahısların müteaddit reis veya müdürleri yarsa tebliğin, bunlardan birisine yapılması kâfidir.

İhbarname tebliğ edilecek zat, kaza dahilinde ikamet etmediği ve başka mahaldeki ikametgâhı da varidat tahakkuk idaresince malûm bulunmadığı takdirde tebligat Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu mucibince ilânen icra olunur.

Velâyet veya vesayet altında bulunanlara ait ihbarnameler veli veya vasilerine tebliğ olunur.

Askerlere ve küçük zabıtana ait ihbarnameler, kıt'a komutanı veya müessese âmiri gibi en yakın mafevkine tebliğ olunur. Bunlar aldıkları ihbarnameyi derhal mükellefe vermek mecburiyetindedirler.

Evkaf İdaresine ait ihbarnameler, bina evkafı nülhakadan ise mütevellilerine, evkafı mazbutadan ise mahallî evkaf idarelerine tebliğ olunur.

Belediyelere ait ihbarnameler, belediye reisliğine ve idarei hususiyelere ait ihbarnameler vilâyetlerde muhasebei hususiye müdürlerine, kazalarda mezkûr idarenin en büyük memuruna tebliğ olunur.

Binalar, emlâki milliyeden ise ihbarnameler, mahallî emlâk idarelerine, emlâk idaresi yoksa en büyük malmemuruna tebliğ olunur.

Tevdi olunan ihbarnameyi tebellüğden imtina halinde ihbarname önüne bırakılarak imtina keyfiyeti tebliğ mazbatasına yazılır ve altı o mahallede ikametgâhı maruf bir şahsa da imza ettirilir. İkametgâhta tebliğ icra edilecek kimse bulunmadığı takdirde ihbarname şehir ve kasabalarda polis komiser veya muavinine ve köylerde muhtar veya ihtiyar heyeti âzasından birine bırakılır ve ihbarnamenin kime bırakıldığını mübeyyin ve bırakılan kimsenin adresini muhtevi varaka ikametgâhın kapısına yapıştırılır ve keyfiyetten kendisine haber verilmek üzere en yakın komşusu da haberdar edilir.

Madde 30 — Tahrir muamelâtının Bina Vergisi Ka-

nunu ve işbu nizamname ahkâmına muvafık surette icrasını temin için teftiş ve murakabe yapılır.

Teftiş ve murakabe vazifesi:

- A) Hususî İdare Müdürleri,
- B) Mahallin en büyük mülkiye memurları,
- C) Tahrir Müfettişleri, Maliye ve Mülkiye Müfettişleri tarafından ifa ve temin olunur.

BEŞİNCİ FASIL

Verginin nisbeti

Madde 31 — Bina vergisi, dördüncü faslın 10 uncu maddesi mucibince bulunacak safi iradın % 12 sidir.

ALTINCI FASIL

İtirazlar İstinaf

Madde 32 — Alâkadarlar 29 uncu maddede yazılı ihbarnamelerin tebliğ edildiği günü takibeden günden itibaren bir ay içinde itiraz edebilirler. İtiraz istidaları binanın bulunduğu mahallin Hususî Muhasebe Müdürüne veya Vilâyetlerde Valilere ve kazalarda Kaymakamlara verilir. Bu itiraznameler Hususî İdare Varidat Dairesinin rütaleası ilâve olunarak en geç 15 gün içinde istinaf komisyonuna gönderilir.

Hususî İdareler Varidat Tahakkuk memurları da tahrir ve tahmin cetvellerinin kendilerine verildiği tarihi takip eden günden itibaren bir ay içinde mahallin en büyük mülkiye memuruna bir itirazname verebilirler. Bu itirazlar, mülkiye memuru tarafından istinaf komisyonuna gönderilir. Hususî idare varidat tahakkuk memuru tarafından yapılacak itirazlar kısa mucip sebeplerde birlikte alâkadarlara tebliğ olunur.

Alâkadarlar bu itiraza karşı bir diyecikleri varsa tebliği takibeden günden itibaren bir ay içinde yazı ile istinaf komisyonuan bildirirler.

Müddeti içinde itiraz edilmediği takdirde tahmin olunan iratlar kafileşir.

Müddeti geçtikten sonra verilen itiraznamelerin de istinaf komisyonuna şevki mecburidir. Ancak bu takdirde

keyfiyet hususî idare tahakkuk memurluğu tarafından itirazname zirine işaret olunur.

Mükellefler tarafından yazılacak itiraznameler, bina kimin namına tahrir edilmiş ise bizzat kendisi veya vekilleri tarafından verilir. Karılar namına kocalar, kocalar namına karılar tarafından itiraz olunabileceği gibi bina sahibi kaza dahilinde bulunmadığı takdirde babası veya oğulları veya kardeşleri tarafından da itiraz olunabilir ve bunlar tarafından vaki olacak itirazların kabulü için vekâletname aranmaz.

İtiraznameler, taahhütlü olarak posta ile gönderilebileceği gibi telgrafla da itiraz olunabilir. Bu takdirde taahhütlü mektup veya telgraf makbuzunun tarihi itiraz- namenin tevdi tarihini addolunur.

İstinaf taleplerini, her sekiz.günde bir ve icabı halinde daha evvel 34 üncü maddede yazılı istinaf komisyonlarına makbuz mukabilinde teslim edilir.

Madde 33 — İstinaf komisyonları tam salâhiyeti haizdir. İtiraz edilmeyen cihetleri dahi tetkik ederek karara bağlarlar.

İstinaf komisyonlarına gelen nizamnameler üzerine icabeden tetkikat aşağıdaki şekilde yapılır:

1 - İtirazın müddeti zarfında yapılıp yapılmadığı ve itiraz hususî idare tahakkuk memuru tarafından vukubulmuş ise esbabı mucibesile 32 inci madde mucibince mükellefe tebliğ edilip edilmediği tetkik olunur.

2 - İtiraznamenin itiraz müddeti geçtikten sonra verildiği tesbit olunursa esasın tetkikine girişilmeksizin itiraz hakkının sakıt olduğuna, şayet itiraz tahakkuk memuru tarafından yapılmış olup da esbabı mucibesile beraber mükellefe tebliğ edilmemiş ise noksanının ikmâline karar verilir.

3 - İtirazın müddeti zarfında yapıldığına ve hususî idare tahakkuk memuru tarafından yapılan itirazlarda da keyfiyetin mükellefe tebliğ edildiğine kanaat hasıl edildikten sonra esasın tetkikine girişilir.

4 - İtiraznamedeki hususatîa muterizin şifâhî surette vaki talepleri tetkik olunmakla beraber itiraz edilmeyen diğer hususatta da herhangi bir yolsuzluk ve kanuna muhalefet veya noksan yapılmış muameleler mevcut olup

olmadığı, yapılan tahririn ve konulan iradın ve bunlara ait tebligatın kanun ve talimatları hükümlerine uygun bulunup bulunmadığı etraflıca tetkik olunarak karar verilir.

Komisyenlar, itiraznamelerin tetkiki sırasında, muterizler tarafından istenir veya komisyonca lüzum görülürse kendilerini veya komisyon huzurunda şifahen veya ihtiyar heyeti mazbatalarile gıyaben vekil gösterecekleri kimseleri dinlemek ve icabı halinde binayı muayene ve vaziyetini tetkik etmek suretile kararlarının hakikate tevafuk etmesine temin ederler. Tayin ve tebliğ olunan günde komisyonca hazır bulunmayan mükelleflerin dinlenmek hakkı düşer.

İstinaf komisyonları binalara takdir edilmiş olan iratların tetkikinde, binanın bulunduğu cüzütamın tahririne başlandığı sene rayicini esas ittihaz ederler.

Madde 34 — Her kaza ve vilâyet merkezlerinde bir istinaf komisyonu bulunur. Büyük mıntikalarda en büyük mülkiye memurunun talebi ve Dahiliye Vekâletinin müsadesele müteaddit istinaf komisyonları teşkil olunabilir.

İstinaf komisyonu, mahallin en büyük idare reisinin veya tevkil edeceği zatın reislîği altında mahallin en büyük malmemuru veya tevkil edeceği zat ile biri belediye meclisince kendi âzası arasından, ikisi mahallî ticaret odası tarafından seçilecek beş kişiden tereküp eder.

Ticaret odası bulunmayan yerlerde son iki âza da belediye meclisince seçilir. Ticaret Odası tarafından seçilecek âza kendi âzası arasından seçilebileceği gibi o belde ahalisinden olmak üzere hariçten de seçilebilir.

Tahrir komisyonlarında bulunmuş olan âza istinaf komisyonlarına tayin ve intihap edilemez.

Büyük mıntikalarda birden fazla istinaf komisyonu bulunduğu takdirde en büyük idare reisile en büyük mal memuru, komisyonlardan işin en mühim olanında bulunur. Diğerlerinde hususî idare varidat tahakkuk memuru sıfatını haiz olmayan memurlarla maliye memurlarından tevkil edecekleri memurlar çalışır.

İstinaf komisyonlarına dahil olan muvazzaf memur-

lârdan gayrı âza, vazifeye başlamazdan evvel mahallin en büyük mülkiye memurunun huzurunda 13 üncü maddede yazılı merasim ve şekil dairesinde tahlif olunurlar.

Madde 35 — İstinaf komisyonları, tevdi edilecek istinaf taleplerini 33 üncü maddede yazılı hükümler ve şartlar dairesinde ve tevdi tarihinden itibaren azami üç ay zarfında tetkik ederek karara bağlarlar. İstinaf komisyonlarınca verilen kararlar, her 10 günde ve icabına göre daha evvel makbuz mukabilinde ait olduğu hususi idare varidat dairesine tevdi olunur.

İstinaf komisyonlarının kararları; hususî idare varidat tahakkuk memurları tarafından kararların kendilerine tevdi tarihinden itibaren en geç bir ay içinde ve 29 uncu madde mucibince ihbarname ile alâkadarlara tebliğ olunur.

Kanunî müddet içinde temyiz edilmeyen kararlar katilesir.

İstinaf komisyonlarınca, istinaf talepleri kâmilten tetkik edilip karara bağlandıktan sonra istinaf muamelâtının hitam bulduğuna dair bir zabıtname tanzim edilerek bilûmum evrakı ve defterleri iki nüsha bordro ile ait oldukları hususî idare varidat dairelerine teslim olunur. İşbu bordrolardan bir nüshası, tahakkuk memuru tarafından imzalanarak komisyon reisine iade olunur. Komisyon reisi işbu bordroyu istinaf muamelâtının ikmâl edildiğine dair yazacağı rapora raptederek Maliye Vekâleti Varidat Umum Müdürlüğüne gönderir.

Tahrir neticeleri, istinaf tetkiklerinin tamamen bittiği seneyi takibeden malî seneden itibaren tatbik edilerek vergiler yeni iratları üzerinden tahakkuk ettirilir. Bu muamelelerin bittiği, komisyon reisi tarafından varidat umum müdürlüğüne gönderileceği yukarıki fıkrada yazılı rapor ve bordroya istinaden, Maliye Vekâletince ilân olunur.

Tahririn bittiği, aynı malî senede ilân edilemezse bu hal ertesi malî yıldan itibaren yeni tahrir neticelerinin mer(iyete konulmasına mâni teşkil etmez.

Tahrir neticelerinin tatbik mevkiine vaz'ından evvel

bazı mükellefler hakkında istinaf komisyonunca verilen kararların, temyiz komisyonunca nakzedilmiş olması yeni tahririn tatbikına başlanmasına ve bu mükelleflere, istinaf komisyonu kararma göre takarrür eden iratlar üzerinde vergi tahakkuk ettirilmesine mâni değildir.

Temyiz komisyonu kararma göre tahmin olunan irad artar veya eksilirse fazla tahsil olunan vergi mükellefe reddolunur. Noksanı ikmalen tahakkuk ettirilir.

Temyiz

Madde 36 — İstinaf komisyonları kararı aleyhine mükellefler, kararların kendilerine tebliğ olunduğu ve hususi idare varidat memurları da bu kararların varidat dairesine tevdi edildiği günü takibeden günden itibaren 30 gün zarfında temyizen tetkikat icrası talebinde bulunabilirler.

Temyiz talepleri makbuz mukabilinde ait olduğu tahakkuk idaresine verilir.

Temyiz istidaları verildiği tarihten itibaren bunlara müteallik evrak ile beraber en geç beş gün içinde merkezde müteşekkil bina vergisi temyiz komisyonuna gönderilir.

Madde 37 — Temyiz komisyonu her üçü de maaşlı olmak üzere bir reis ve iki âzadan tereküp eder. Reis ve âzaların Hukuk Fakültesinden veyahut Siyasal Bilgiler Okulundan veya Ticaret Okulunun yüksek kısmından mezun olması şarttır. Reis ve azalar; Adliye Vekâletince en aşağı İkinci Sınıf Hâkim vasfını haiz olarak gösterilecek üç namzet ile Maliye ve [Dahiliye Vekâletlerince en az üç sene müddetle altıncı veya daha yukarı derecede Maliye ve Dahiliye memuriyetlerinde bulunmuş olanlardan gösterilecek üçer ki cem'an 9 namzet arasında İcra Vekilleri Heyetince seçilir. Komisyon reis veya âzalıklarında bilâhare vukubulacak inhilâllerde bunlar her vekâletçe yukarıki fıkrada yazılı evsafi haiz olarak gösterilecek birer namzet arasından seçilir.

Temyiz komisyonu reis ve âzalan bu vazifeleri haricinde muallimlik de dahil olduğu halde resmî ve hususî başka hiç bir vazife alamazlar.

Komisyon Maliye Vekâletinin murakabesi altındadır. Ancak komisyonun kaza içtihatlarına müdahale olunamaz.

Madde 38 — Bina vergisi temyiz komisyonu, komisyona gelen temyiz taleplerinin müddeti zarfında verildiğini tespit ettikten sonra, tahrir ve tadil muamelelerinde tatbikatın kanun ve nizamname hükümlerine uygun olup olmadığını ve tahmin edilen gayri safi irada itiraz edilmişse gerek mevcut vesikalardan, gerek icabında mahallinden sormak suretile elde edeceği malûmattan hasıl olacak kanaatlara istinaden tahmin olunan gayri safi iradın mahallî ve umumî vaziyetlere ve hakikata uygun bulunup bulunmadığını tetkik ile kararını verir. Takdir edilen iratların tetkikinde binanın bulunduğu cüzütamın tahririne başlandığı sene rayici esas itihaz olunur.

Temyiz komisyonu tetkikatını kolaylaştırmak için resmî dairelerden, mahallî ticaret odalarından lüzum gördüğü ve işine yarıyacağına kani olduğu malûmatı isteyebilir.

Temyiz komisyonu, temyiz evrakını sür'atle tetkik ederek bunları evrakın komisyona vürudundan itibaren en geç üç ay zarfında karara bağlamak mecburiyetindedir.

Temyiz komisyonu bozduğu kararları, bozulma sebeplerini zikrederek istinaf komisyonuna geri gönderir. İstinaf komisyonları bozma kararına uyarak bozma muamelelerini temyiz kararı dairesinde tamamlar ve evrakı tasdik edilmek üzere temyiz komisyonun gönderir. Ancak tahmine müteallik nakızlarda istinaf komisyonu ısrar edebilir. Fakat temyiz komisyonu tekrar nakzederse istinaf komisyonu ittibaa mecburdur.

Komisyon bu tebliğlerini doğrudan doğruya vilâyetler vasıtasile yapar.

Temyiz komisyonu kararlarının hususî idareler varidat idaresi tarafından kararların alındığı tarihten itibaren en geç on gün içinde 29 uncu madde hükümleri dairesinde alâkadarlara tebliğ olunması mecburidir.

Temyiz komisyonun nihaî kararı üzerine, binalara tahmin edilen gayri safi iratlar tamamen kesbi kat'iyet eder.

Madde 39 — Tahrir ve istinaf komisyonları ile temyiz komisyonunda komisyona gelen ve komisyondan çıkan evrakın kaydına mahsus bir evrak defteri ile verilen kararların zabıt ve kaydına mahsus bir de karar defteri tutulur.

Bu defterlerin muntazam tutulmasından ve muamelât ve mukarreratın günü gününe bu defterlere kaydedilmesinden ve komisyonların sair idari işlerinden komisyon reisleri mes'uldürler.

Keza tahakkuk İdarelerinde bir (bina tahrir defteri) bulunur. Bu deftere tahrir komisyonlarının tevdi edecekleri tahrir evrakı hakkında cereyan eden bilûmum itiraz, istinaf ve temyiz muamelâtı tarih ve numaralar ile muntazaman dercedilir. Bina tahrir defterinin muntazam bir surette tutulmasından ve muamelâtın bu deftere günü gününe kaydedilmesinden Hususî Muhasebe Varidat Tahakkuk Memurları birinci derecede mes'uldürler.

Madde 40 — Tahrir varakalarile tahrir cetvellerinde ve komisyonların karar defterlerinde hâk ve silinti yapılamaz. Şayet bunlar üzerinde tashihat yapılması lâzımgelirse tashihi icabeden kelime ve rakkamların üzerleri okunabilecek bir surette çizgi ile çizilerek üstüne veya yanı başına doğrusu yazılır. Bu suretle yapılan tashihler, komisyon reis ve âzası tarafından tasdik ve imza olunur.

YEDİNCİ FASIL

Verginin tarhi

Madde 41 — Umumî tahrirleri 55 inci madde mucibince hitam bulan şehir, kasaba veya köylerdeki binaların tahrir ve iratlarının tahminde istinaf tetkiklerinin bittiği tarihi takibeden malî seneden itibaren yeni iratlar üzerinden tahakkuk ettirilir. Bu muamelelerin bittiği Maliye Vekâletince ilân olunur.

Madde 42 — Her sene Hususî İdare Tahakkuk İdarelerince müteakip malî sene vergilerinin tekâlif cetvelleri tanzim ve malî seneye tekaddüm eden Nisan ayı iptidasından evvel Hususî İdare Tahsilât Dairelerine tevdi olunur.

Tahakkuk şubesi teşkilâtı bulunan yerlerde cetvelle-

rin tanzim ve tevdiî işleri Hususî İdare Tahakkuk Memuruna niyabeten bu şubelerin bina vergisi tahakkuk memuru tarafından ifa olunur.

Tekâlif cetvelleri, mükelleflerin isimleriyle şöhretlerini ve ikamet mahallerini ve binaların kat'iyet kesbeden gayri safi varidatlarile vergiye matrah ittihaz edilecek safi iratlarını ve tahakkuk eden vergi miktarını ihtiva ve tahsilata esas teşkil eder.

Hatalı tahakkuklar üzerinden tahsilat icrası caiz değildir. Tahsil memurları muttali oldukları hatalı tahakkukları Hususî İdare Tahakkuk Memurlarına bildirmeğe mecburdurlar.

Cetveller münderecatında :

- A) Asıl mükellefin gayri kimse mükellef gösterilmek;
- B) Tahrir kayıtlarından gayri safi varidatın cetvellere naklinde veya gayri safi varidatların safi irada tahvilinde hesap yanlışlığı vukua gelmiş olmak;
- C) Üçüncü madde mucibince tamamı veya bir kısmı vergiden muaf olan gayri safi varidatların tamamı sehven matraha ithâl edilmek;
- D) Matraha nazaran vergi miktarı yanlış hesap ve tespit olunmak; suretlerinden birile maddî bir sehiv ve hatanın vukua geldiği gerek mükellefin müracaatı üzerine ve gerek sair her hangi bir surette tebeyyün ederse Hususî İdare Varidat Tahakkuk Memurunun müzekkerelerde bu kısım sehiv ve hatalar tashih olunur. Tahrir varaka ve cetvellerinde tashihi icabeden maddî sehiv ve hatalar ancak tadilât komisyonu kararile tashih olunabilir.

SEKİZİNCİ FASIL

Tadilât

Madde 43 — Binaların gayri safi iratlarında 44 üncü maddede yazılı eşkâl dairesinde tezayüt veya tenakus vukua gelir veya binaların istimâl tarzlarında tahavvül olursa, (kalp ve ifrağ) on senede bir icra edilecek umumî tahrirden maada hususî tadilât yapılır.

Tadilât mevzî ve ferdi olmak üzere iki şekilde icra olunur.

Bir şehir, kasaba veya köyde bulunan binaların tamamının veya bir mahalle, meydan veya sokakta bulunan binaların gayri safi iratlarında yapılan tadilât mevziidir. Bir binanın gayri safi varidatında yapılan tadilât ferdidir.

Madde 44 — Mevzî tadilât yapılabilmek için:

1 - Şehir, kasaba veya köyün tamamında veyahut bir mahalle, meydan veya sokağında bulunan binaların gayri safi varidatlarının her hangi ciddî bir sebeple (geçici sebepler nazara alınmaz) ve % 15 nisbetinden aşağı olmamak üzere azalmış veya artmış olması,

2 - Tadilâtın mükelleflerin bir veya birkaçı veya Hususî İdareler varidat memurları tarafından talep edilmesi;

3 - Tadilâtın icrasına, selâhiyettar heyet ve merciler tarafından karar ve mezuniyet verilmiş olması lâzımgelir.

Ferdî tadilât için de:

1 - Binanın gayri safi iradı her hangi ciddî bir sebeple (geçici sebepler nazara alınmaz) ve % 15 nisbetinden aşağı olmamak üzere azalmış olması;

2 Mükellefler tarafından tadilât talep edilmesi,

İcabeder.

Ferdî tadilât talepleri yalnız mükelleflere aittir. Hususî idare varidat memurları ferdî tadilât talebinde bulunamazlar.

Madde 45 — Bir binanın istimâl tarzı kısmen değiştirilirse yanî ikametgâh olarak inşa edilmiş ve o suretle iradı tahmin kılınmış olan bir binanın tamamı veya bir kısmı mağaza, dükkân, depo, fabrika ve imalâthane gibi ticaret ve san'ata tahsis edilir veyahut mağaza, dükkân, depo, fabrika ve imalâthane gibi ticaret ve sanat için yapılan binaların tamamı veya bir kısmı ikametgâh haline getirilirse (kalp ve ifrağ) tahakkuk eder. Bu takdirde bina sahipleri kalp ve ifrağın vukubulduğu malî sene içinde keyfiyeti beyanname ile hususî idare varidat dairesine, tahakkuk şube teşkilâtı olan yerlerde şube tahakkuk memurluğuna bildirmeye mecburdurlar.

Madde 46 — 43 üncü madde mucibince hususî tadiller aşağıda yazılı heyet ve mercilerin mezuniyetile yapılır.

Mevzî tadilâtta:

Bir şehir veya kasaba veya köyün tamamında veya bir mahallesinde bulunan binalar için, Belediye hududu dahilinde bulunan yerlerde belediye encümenleri ve köylerde köy ihtiyar meclisleri mazbataları üzerine Vilâyet İdare Heveti kararı ve Dahiliye Vekâletinin mezuniyeti,

Bir şehir ve kasaba veya köyün bir meydan veya sokağında bulunan binalar için belediye sınırı içinde olan yerlerde belediye encümenlerinin ve köylerde köy ihtiyar meclislerinin mazbataları üzerine vilâyet idare heyeti kararı,

Lâzımdır.

Ferdî tadilât talepleri için salâhiyettar mercilerden mezuniyet alınması icabetmez.

Madde 47 — Mükellefler tarafından yapılacak tadilât talepleri için, arzuhalle mensup oldukları hususî idare varidat dairesine müracaat edilir. Hususî idare tahakkuk şubesi olan yerlerde bu arzuhaller şubelere verilir.

Hususî idare varidat memurları taleplerine mahallin en büyük Mülkiye Memuruna müzekkere vermek suretile icra ederler.

Yapılan tadilât taleplerinden selâhiyettar mercilerin mezuniyetine iktiran etmesi icabedenler 46 ncı maddede yazılı mercilere sevk edilerek bu mercilerden sadır olacak karar ve mezuniyetlere göre, salâhiyettar mercilerin mezuniyetine mütevakkıf olmayan ferdî tadilât talepleri de doğrudan doğruya, tadilât komisyonuna tevdi olunur.

Madde 48 — Bütün tadilât muameleleri aşağıda yazılı tadilât komisyonları tarafından yapılır.

Belediye hududu dahilinde bulunan binaların tadilât muamelelerini, mahallin en büyük idare reisinin Maliye memurları veya tahakkuk memurluğu vazifesini yapmayan hususî idare memurları arasından seçeceği bir memurun reisliğinde Belediye Meclisince biri kendi âzası arasından, diğeri tadilât yapılacak şehir ve kasaba halkından ve belediyede vazifesi olmayanlar arasından seçilecek birer zattan mürekkep tadilât komisyonu icra eder.

Köylerde bulunan binaların tadilât muamelâtı, köyün tâbi olduğu merkezin en büyük hususî muhasebe memuru

tarafından yukarıki fıkrada yazılı şartlar dairesinde seçilecek varidat memurunun reisliği altında köy muhtarı ile ihtiyar meclisi tarafından köy halkından seçilecek bir zattan teşekkül eden üç kişilik komisyon tarafından yapılır.

İcabeden yerlerde kazanın merbut bulunduğu Vilâyet Hususî İdare Müdürünün talebi ve aVlilerin iş'arı üzerine Dahiliye Vekâletinin müsaadesile müteaddit tadilât komisyonları teşkil olunabilir.

Madde 49 — Tadilât komisyonları tetkikatını umumî tahrir esaslarına göre icra eder. Kullanılma tarzı değişen binalarda, kalp veya ifrağın binanın evvelki iradının artmasında veya eksilmesinde bizatihi âmil ve müessir olup olmadığı tetkik olunur. Müessir olmuş ise tesiratın derecesine göre iradı yeniden takdir olunur.

Madde 50 — Bir şehir, kasaba veya köyün bir mahalle, meydan veya sokağına ait tadilâta, tadilât taleplerinin komisyona tevdi tarihinden itibaren en çok altı ay ve ferdî tadilât taleplerinin keza komisyona tevdi tarihinden itibaren en çok üç ay zarfında intaç edilmeleri mecburîdir. Şehir, kasaba ve köyün tamamına ait tadilât muamelelerinin makbul bir sebep olmadıkça en çok bir sene içinde intacı iktiza eder.

Tadilât komisyonları kararlar ihbarname ile ve 29 uncu madde hükümleri dairesinde alâkadarlara tebliğ edilir. ihbarnamede tahmin olunan gayri safi irat, vergiye tâbi tutulacak safi irat, vergi nisbeti ve miktarı gösterilir.

Binanın gayri safi iradının tenakus ettiği idiasile 44 üncü madde mucibince vukulan ferdî tadilât taleplerinin haklı olmadığı tadilât komisyonunca anlaşılırsa talebin muhik olmadığına karar verilmekle iktifa olunur. Tadilât komisyonunun bu kararları da diğer mukarrerat gibi istinaf ve temyiz olunabilir. Bu karar gerek itiraz vukuu ile istinaf ve temyiz mercilerinden geçerek ve gerek itiraz edilmemek suretile kat'iyet kesbedecek olursa tadilât komisyonunun bu iş dolayısıyla yapmış olduğu masraflar tadilât talep eden mükellefe tazmin ettirilir. Bu masraflar yevmiyelerle ihtiyar edilen zarurî masraflardan ibarettir. Bu suretle ferdî tadilât talebinde bulunan mükellefin tadilât komisyonunun yevmiyesile ihtiyar edilecek zarurî masrafa

tekabül edecek bir meblâğı emaneten vermesi veyahut kefaleti, ihtiyar heyetlerince veya Ticaret Odası veya noterlikçe musaddak bir kefil irae eylemesi lâzımdır. Mükellef haklı çıkarsa emaneten alınan meblâğ veya kefalet senedi kendisine iade ve haksız çıktığı takdirde komisyonların bu iş dolayısıyla yapmış oldukları masraflar kendilerinden veya kefillerinden tahsil olunur.

Madde 51 — Bina Vergisi Kanununun neşri tarihi olan 14/7/1931 tarihinden sonra yapılacak umumî tahrir neticelerinin alelûsul meriyet mevkiine girdiği mahallerde üç sene geçmedikçe ferdî tadilât talebinde bulunulamaz.

Madde 52 — Tadilât komisyonları kararlarına mükellefler bu kararların kendilerine ihbarname ile tebliğini takibeden günden itibaren ve hususî idare varidat memurları da komisyon kararlarının kendilerine tevdiini takibeden günden itibaren, resmî tatil günleri hariç olmak üzere 30 gün zarfında itiraz ve istinaf komisyonunca tetkikini talebedebilirler. Mükelleflerce itiraznameler ait olduğu hususî idare varidat dairesine verilir.

Bu müddet zarfında itiraz edilmeyen tadilât komisyonları kararları kafileşir. Tadilât komisyonlarınca ittihaz olunan kararlar aleyhine vaki olan itirazlar, ferdî tadilâta ait ise nihayet üç ve mevzî tadilâta ait ise on gün ve icabına göre daha az müddet içinde mezkûr varidat daireleri tarafından 34 üncü maddede yazılı istinaf komisyonlarına tevdi olunur.

İstinaf komisyonları işbu itiraznameleri 33 üncü maddede yazılı hükümler ve şartlar dairesinde tetkik ve karara rapteder.

İstinaf komisyonu kararları ferdî tadilâta ait ise gün ve mevzî tadilâta ait olanları on günde ve icabına göre daha az zamanlarda ait olduğu hususî idare varidat memurluğuna tevdi edilir. Hususî idare varidat dairesi işbu kararları ihbarname ile 29 uncu maddedeki hükümler dairesinde alâkadarlara tebliğ eder.

Madde 53 — Gerek mevzî ve gerek ferdî tadilât talepleri üzerine tadilen tesbit olunan gayri safî iratlar, tadilât taleplerinin müsadif olduğu malî seneyi takibeden malî se-

neden itibaren vergiye matrah ittihaz olunur. Ancak tadilât talepleri, talebin vukuu tarihine ve tadilât komisyonları tarafından 50 inci maddede yazılı tetkik müddetlerine nazaran talebin vukubulduğu malî sene içinde intaç edilmeyecek olursa bu takdirde tadil talebinin vukubulduğu mali seneyi takibeden seneden muteber olmak üzere bu iratlar üzerinde verginin tahakkuk ve istifası istinaf komisyonu kararma talik olunur.

Mevzî tadilât talepleri üzerine tadilen tespit olunan gayri safi iratlar üzerinden tadilin vaki olduğu malî seneyi takibeden malî seneden itibaren vergi alınabilmesi için mevzî tadilât icrası takarrür eden mahallerdeki binalara ait istinaf taleplerinin kâffesi istinaf komisyonunca intaç edilmiş bulunması lâzımdır.

Temyizen tetkikat talepleri verginin tahakkuk ve tahsilini tehir etmez. Şu kadar ki temyizen tetkikat neticesinde verginin fazla alındığı tesbit olunursa fazla alınan miktar nakden veya mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup suretile ret, noksan alındığı anlaşılırsa farkı ayrıca tahsil olunur.

Madde 54 — Gerek mükellefler, gerek Hususî İdare varidat memurları istinaf komisyonu kararlarının 36 inci maddede yazılı müddetler ve şartlar dairesinde temyizen tetkikini talep edebilirler. Temyiz taleplerini havi itiraznameler binanın bulunduğu Hususî İdare varidat dairesine verilir. Bu talepler temyiz komisyonu tarafından 38 inci maddede yazılı şekilde tetkik ve karara rapt ve Vilâyetler vasıtasile Hususî İdare varidat dairelerine irsal olunur. Temyiz kararları mezkûr varidat daireleri tarafından 10 gün içinde alâkadarlara tebliğ olunur.

DOKUZUNCU FASIL

Müteferrik hükümler

Madde 55 — Bu nizamname hükümleri dairesinde yapılan umumî tahrirlerde şehir ve kasaba ve köyler birer cüzütam addolunur. Her cüzütamın tahriri 35 inci maddede yazılı şekilde tamamlandıkça müteakip malî seneden itibaren mer'iyete girer.

Nüfusu 40 binden fazla olan şehirlerde ve İstanbul Belediye hudutları dahilindeki kazalarda Valiler, mevkiin vaziyet ve icaplarını göz önüne alarak bu yerleri nihayet üç cüzütama ayırmağa salahiyetlidirler. Bu takdirde istinaf tetkikatı biten her cüzütamda tahrir neticeleri bu tetkikatın hitamını takibedem malî seneden itibaren tatbik mevkiine girer. Kanunun umumî tahrire müteallik hükümleri kararın mahallinde ilânından itibaren tatbik olunur.

Müstakil çiftçiler ve her hangi bir cüzütama bağlı olmayan mahaller kendilerine en yakın münasebettar cüzütamlardan birisine bağlanarak onunla birlikte tahrir olunur.

Madde 56 — Gerek tahrir ve gerek tadil komisyonlarına iştirak edecek müntehap âzanın hal ve şanı ve doğruluğu itibarile ikamet ettiği muhit halkının memnuiyet ve hukuku medeniyeden iskat ile veya hapsi müstelzim hiç bir suç. ile mahkûm edilmiş bulunmaması, mensup olduğu şehir veya kasabanın İktisadî şeraitine ve bina işleri sahasındaki vukuf ve malûmatının müsellemlerle bulunması şarttır. Komisyonlara intihap edilen âza ve yedek âzanın bu evsafı haiz bulunmalarının temininden mahallin en büyük mülkiye memuru mes'uldür.

Madde 57 — Tahrir, tadilât, istinaf ve temyiz komisyonları komisyonu teşkil eden reis ve âzanın cümlesinin huzurile içtima ve karar itihaz eyler. Herhangi bir sebeple içtimada hazır bulunamayacağı anlaşılan âzanın yerine yedek âza. davet olunur. Komisyonlarda kararlar ekseriyetle verilir. Reyler müsavi olursa Reisin bulunduğu tarafın reyi tercih edilir.

Komisyonların müntehap âzasından mücbir bir sebebe müstenit olmayarak üç müteakip içtimaa gelmeyenler, müstafi sayılarak yerlerine yedek âza, asıl âza olarak getirilir. Mücbir bir zaruret veya mezuniyetle devam edemeyecek müntehap âzanın vazifesini yedek âza vekâleten ifa eder.

Umumî tahrir komisyonlarının Valilerce tayin edilen Reisi hastalık gibi mücbir sebep veya mezuniyetle vazifesine devam edemeyecek olursa Vilâyet Umumî Meclisince seçilen âza, vekâleten Riyaset vazifesini ifa eder.

Tahrir komisyonlarında münthap âza adedinin bir misli ve tadilât ve istinaf komisyonlarında münthap âza adedinin iki misli kadar yedek âzanın intihabı asıl âza ile birlikte yapılır.

Tahrir, tadilât ve istinaf komisyonlarına dahil olacak münthap âzayı salâhiyettar daire ve merciler mahallin en büyük mülkiye memuru tarafından tebliğ vukuunu takibeden günden itibaren resmî tatil günleri hariç olmak üzere nihayet 21 gün içinde intihap ile isimlerini mahallin en büyük Mülkiye Memuruna bildirmeye mecbur ve taahhüründen mes'uldüler.

Tahrir heyetinin vazifeleri, tahririn hitamına kadar, tadilât komisyonlarının vazifeleri de intihap tarihinden itibaren iki sene devam eder. İki senelik müddetin hitamında yeniden intihap yapılır. Evvelki âzanın tekrar intihabı caizdir.

Madde 58 — Tadilât ve istinaf komisyonları kendilerine tevdi edilen evrak üzerindeki tetkikatı; 35, 50 ve 52 inci maddelerde yazılı müdetler zarfında intaç etmeye mecburdurlar. Tetkikat bu müddet zarfında mazeretsiz intaç ve ikmâl edilmeyecek olursa münthap âza da dahil olduğu halde komisyonların Reis ve âzaları hakkında ihmâl suçundan dolayı kanunî takibat yapılır ve Reis ve âzanın komisyondaki vazifelerine nihayet verilir. Bu suretle kanunî takibata tâbi tutulacak komisyon Reis ve âzaları haklarında yapılacak tahkikat ve takibat Memurun Muhakemat Kanunu hükümlerine tevfikân cereyan eder.

Madde 59 — 14 Haziran 1936 tarihli mülga Müsakkafat Vergisi Kanunile bilâ vasıta vergilere munzam kesirlerin asıllarile tevhidine dair olan 18 Mayıs 1929 tarihli ve 1454 numaralı kanunun 4 üncü maddesinin ilk fıkrası mucibince tayin kılınmış ve Müsakkafat vergisine matrah ittihaz edilmiş bulunan gayri safi iratlar, nizamnamenin hükümleri dairesinde yeniden tahrir ve gayri safi iratları tahmin edilinceye kadar safi irada tahvil edildikten sonra bina vergisine matrah ittihaz edilir.

Madde 60 — Bina vergisi kanununun ve bu nizamnamenin 3 üncü maddeleri hükümlerine göre tamamı bina vergisinden muaf olan zirâî binalar alâkadarların mürâ-

caat ve ihbarları veya resen icra edilecek tetkikat ve tahkikat ile tesbit ve vergileri alâkadar Hususî İdare varidat memuru tarafından verilecek müzekkereye istinaden usulü dairesinde terkin olunur.

Züraa ait binaların kanununun 3 üncü maddesinin 6 ncı ve Nizamnamenin 3 üncü maddesinin 6 ncı fıkrasının (A) bendinde yazılı maksatlardan birine tahsis edilmiş olan muaf kısımları, mükellefleri nhususî idare varidat dairesinde vaki olacak müracaatları veya alâkalı memurun resen vereceği müzekkere üzerine tadilât komisyonları kararlarile tesbit edilir. Tadilât komisyonunun kararları üzerine Nizamnamenin 50 nci maddesinde yazılı hükümler cereyan eder.

Madde 61 — Bina Vergisi Kanunu ile bu Nizamname mucibince yapılacak umumî tahrirlerde unutulmuş yazılmamış olan binaların vergisine tediye ile mükellef olanlar, keyfiyeti umumî tahririn hitamı ile bina vergisinin yeni tahrire göre alınmağa başladığı malî senenin nihayetine kadar bir beyanname ile haber vermek mecburiyetindedirler. Bu suretle ihbar edilen binaların vergileri takdir olunacak gayri safi iratlarının istinaf komisyonu kararına iktiran eden mikdarı üzerinden tahririn mer'iyete girdiği malî sene iptidasından itibaren tahsil olunur. Bu irat temyiz komisyonu kararile artar veya eksilirse 35 inci maddenin son fıkrası mucibince muamele yapılır. Müddeti içinde bu suretle haber verilmediği takdirde o mahalde tahririn mer'iyete girdiği malî sene iptidasından, mektumiyetin meydana çıkarıldığı tarihin müsadif olduğu taksit müddeti nihayetine kadar geçen müddete ait vergiler % 25 zammile alınır.

Binanın mektum kaldığı zamana ait vergiler ile zamları mektumiyetin zuhur ettiği tarihte takdir olunan ve kat'iyet kesbeden gayri safi iratlara göre tahakkuk ettirilir.

Bu suretle tahakkuk ettirilen vergiler ile zamları, mektumiyetin zuhur ettiği tarihi takibeden taksiten itibaren tahakkuk edecek asıl vergiye ilâveten beş senede ve muayyen taksitlerde tahsil olunur.

Madde 62 — Bina Vergisi Kanunu mucibince ve bu ni-

zamname hükümleri dairesinde gayri safi iradı malûm cilan bir binanın kıymetinin bilinmesi lâzımgelen hususlarda (Tapu Harç Kanunu, Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu gibi) bina vergisine matrah ittihaz edilen safi iradın on misli kıymet ad ve itibar olunur.

Madde 63 — Tahrir, tadil, tarh ve tahakkuk muamelâtında kullanılacak bilumum evrak ve defterlerin şekilleri ve bunların istimal tarzları, bina vergisi defter ve muamele talimatnamesine tâbidir. Bu evrak ve defterler üzerinde yapılacak tadilât Maliye Vekâletince tespit olunur.

Madde 64 — Bu Nizamname mucibince yapılacak umumî tahririn, her on senede bir tekrarı mecburidir. Tahrir kayıtları yanan veya sair sebeple mahvolan yerlerde bu müddet beklenmeksizin yeniden tahrir yapılabilir. Bu mecburiyetin temini için her sene bütçelerine konulan tahsisatın müsaadesi nisbetinde tarih sırasile ve bir tertip dahilinde olarak yeniden tahrir yapılacak mahaller Maliye Vekâletince tayin edilir.

Madde 65 — 1837 ve 2871 ve 2898 sayılı kanunlara dayanılarak kaleme alınmış ve Devlet Şûrasınca görülmüş olan bu Nizamnamenin umumî tahrire müteallfk olanlardan maada hükümleri Resmî Gazetede basıldığı günün ertesinden itibaren yürümeğe başlar. Umumî tahrire ait hükümleri de her mahalde umumî tahrir başladığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Madde 66 — Bu nizamnamenin hükümlerini icraya Adliye, Dahiliye, Maliye ve İktisat ve Ticaret Vekilleri memurudur.

Konun
No.

	Bağlığı	Düştür Tertip	Cilt	Sahife	Resmi Gazete Sazı
423	Belediye vergi ve resimleri ka- nunu	3	5	642	2261
1003	Binaların numaralanması ve sokaklara isim verilmesi	3	8	413	587
1451	Tapu Harçları Kanunu	3	10	1043	1202
1837	Bina vergisi kanunu (Bu kanunun 19 ve 20 nci maddeleri hükümleri 2898 sa-	3	12	604	1848

558					
Kanun No	Bağlığı	Düster Tertip	Cilt	Sahife	Resmi Gazete Sayı
	yılı kanunla kaldırılmıştır)				
2025	Menafii umumiyeye müteallik imtiyazat hakkındaki kanuna bazı maddeler tezyili	3	13	729	2139
2413	Bina Vergisi Kanununun 3 üncü maddesinin 7 numaralı fıkrasının tadiline dair kanun	3	15	369	2684
2802	Bina vergisi hakkındaki 1837 sayılı kanunun 24 üncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun	3	16	1506	3035
2870	1837 numaralı kanuna ek kanun	3	17	117	3193
2871	Arazi ve bina vergileri binalardan alınan iktisadi buhran vergilerinin Vilâyet Hususi idarelerine devri	3	17	118	3193
2898	1837 numaralı kanuna bazı hükümler ilâvesine dair kanun (1837 numaralı kanunun ve tadillerinin ve eklerinin 2871 sayılı kanunun 16 ncı maddesiyle mülğadır)	3	17	313	3216
Tefsir					
176	Bina Vergisi Kanununun 3 üncü maddesinin 5 inci fıkrasının tefsiri	3	13	737	2137
Nizamname					
2/4772	Arazi ve bina vergilerine ait kayıtlara ve bakaya hesaplarının hususi idarelere devri ve matbu evrak ve mefruşat ihtiyacının temini ve devredilen kayıtlara Maliyenin müracaat şekli hakkında nizamname	3	17	1394	3339
13638	Bina Vergisi Nizamnamesi	3	14	31	2295

**Radyoloji, radyom ve elektrikle tedavi müesseseleri
hakkında Nizamname**

Kararname No. 2/10857

Neşir Tarihi: 6. 5. 1939

Madde 1 — Münhasıran röntgen şuaı vasıtasile teşhis veya hem teşhis ve hem tedavi yahut radyom emanasyonu yahut radyom mürekkebatı ile veya her türlü elektrik aletleri ile tedavi yapan müesseselerin bina vasıfları ve hastalar ile mütehassısları ve orada çalışan veya bulunan başkalarını elektrik ceryanı ve röntgen şuaı ve radyom arızalarından koruyacak tertibat ile bunlara ait levazımın şartları ve radyom için bir müessesede bulunması lâzım gelen en az miktar ve elektrik ile tedaviye mahsus aletlerin vasıf ve şartları bu nizamnamede tesbit edilmiştir.

BİRİNCİ FASIL

Zarar verici röntgen ışıklarına karşı koruyucu tertibler

KISIM : I

Genel esaslar

Madde 2 — Röntgen teşhis ve tedavi odaları, müesseselerin mevcut tesisatlarına göre çalışmağa mani olmayacak genişlikte olacak ve havayı kolayca değiştirebilecek tertibatı haiz bulunacaktır.

Madde 3 — Mesaisi çok ve devamlı olan röntgen laboratuvarlarında hava değiştirme tertibatı, odanın havasını saatte on defa değiştirecek kabiliyette olacak ve nitro gazların boşaltılması için konulacak aspiratörler zemine yakın yerde bulunacaktır.

Madde 4 — Mesaisi günde 0,2 R den (Beynelmilel kabul edilen röntgen vahidi) fazla zararlı ışık hasil eden müesseseler de, koruyucu vasıtaları kâfi olmayan tesisatın bulunduğu laboratuvarların faaliyeti esnasında, yanında veya üstünde yahut altında daimî olarak ikamet eden kimseler bulunursa, bu odaların döşeme, duvar ve tavanları:

	75 K. V. luk tevettürde 1 milimetre			
125	»	»	»	2 »
190	»	»	»	3 »
220	»	»	»	4 »
250	»	»	»	5 »
300-400	»	»	»	6 »

kurşun kalınlığı muadilinde olmalı veya buna göre kurşun tabaka ile örtülmüş bulunmalıdır.

Kâfi koruyucu vasıfları olan tesisatta, bu odaların döşeme, duvar ve tavanlarının kurşun kalınlığı muadili veya ona göre kurşun tabakası

125	K. V.	luk	tevettürde	0,5 milimetre
190	»	»	»	1 »
220	»	»	»	1,5 »
250	»	»	»	2 »
300-400	»	»	»	2,5 » olabilir.

Röntgen faaliyeti esnasında, yukarıda zikredilen bitişik ve üst ve alt kat odaların boş kaldığına kanaat hasil olursa, röntgen odalarında bu tertibatı almağa lüzum yoktur.

Madde 5 — Muayene odalarını, içerisinde insan bulunan diğer odalarla birleştiren kapılar ve kenarları, hiç muzır ışık geçirmeyecek şekilde kurşunla örtülmüş olacaktır.

Madde 6 — Röntgen muayene laboratuvarlarında çalışan tabip ve personelin bulunduğu kumanda mahalleri de ışıktan korunmuş olmalıdır.

Madde 7 — Koruyucu kurşun tabakalar yağlı boya ile boyanmış veya sık dokuma bezle örtülmüş bulunacaktır.

KISIM : 2

Röntgen ampullerinin ve diğer tesisat ve teçhizatın şartları

A) Teşhis için kullanılan ampuller

Madde 8 — Röntgen port-ampuleri, çıplak ampulden çıkan ve her tarafa yayılan iptidaî şuaları tamamen tutabilecek kudrette koruyucu tertibatı haiz bulunmalıdır.

Bir tarafı kendiliğinden muhafazalı olup diğer tarafı muhafazalı olmayan tesisatta, ampulün muhafazasız taraflarında bulunan yerlerde, ayrıca buna karşı muhafaza tertibatı alınması lâzımdır.

Madde 9 — Teşhis ampullerinin ışık çıkan tarafında yarım milimetre alüminyum süzgeç bulunmalıdır. Ampulün kalınlığı 0,7 milimetre alüminyum muadili ise, ayrıca süzgece lüzum yoktur.

Madde 10 — Ampulün deri (Focus) mesafenin en az (35 cm.) hadden aşağı düşmemesi için hususî tertibat bulunmalıdır.

Madde 11 — Radyoskopi muayeneleri az şiddetli cereyan ile ve mümkün olduğu kadar çabuk yapılmalıdır. El ile palpasyonun en asgarî hadde indirilmesi lâzımdır.

Radyoskopi ekranları, iptidai şüadan korunmak için 4 üncü maddedeki cetvele göre, muadil kurşun kalınlığında olmalıdır.

Madde 12 — Radyoskopi statiflerinin ve masalarının, mütehasısın korunması için, hastadan gelen talî ışıklara karşı muhafaza tertibatını haiz bulunması şarttır.

B) Tedavi için kullanılan ampuller :

Madde 13 — 75 - 400 K. V. tevettürle çalışan tesisatta, tedavi için kullanılan ampuller kâfi derecede muhafazalı değilse, ampulden çıkan ve işe yarayan ışık mahrutu dışında dağılan serbest ışıklar 4 üncü maddede yazılı cetveldeki nisbetlere uygun kalınlıkta kurşun tabakalarla, bir metre uzaktan itibaren tutulmuş olmalıdır. Muhafaza tertibatı kâfi olanlarda, ampulün her tarafı kapalı olduğundan ancak talî ışıklara karşı muhafaza tertibatı alınması gerektir.

Madde 14 — Kullanılan eldivenler her taraftan parmak ve bilekleri örtmelidir. Gerek eldivenlerin gerek önlüklerin muhafaza kudreti en aşağı yarım milimetre kurşun muadili olmak şarttır.

Madde 15 — Röntgen tedavisi yaparken mütehasısın ile hasta arasında, tesisatın şekline göre 4 üncü maddede yazılı evsafi haiz muhafaza tertibatı bulunan bir hail bulunacaktır. Bu hail, odaları birbirinden tefrik eden duvar ola

bileceği gibi en az iki metre eninde ve 2,25 yüksekliğinde kurşun paravana da olabilir.

Madde 16 — Tedavi için kullanılan ampulün de 9 uncu maddede gösterildiği gibi bir süzgeci havi olması ve bu süzgecin mevcut bulunduğunu gösteren ve unutulmamasını temin eden tertibatın bulunması lâzımdır.

Madde 17 — Tedavi yapan her laboratuvarda, şum miktarını iyonizasyon esasına göre ölçen sağlam bir dozaj âleti bulunacaktır.

Madde 18 — Tedavi edilen hastaların tedaviye arz edilmeyen taraflarını ışığın zararlı tesirinden korumak için, kâfi koruyucu örtüler bulundurmak lâzımdır.

İKİNCİ FASIL

Çalışma tarzına dair hükümler

Madde 19 — Diş muayenehanelerinde diş resmini almağa mahsus filimler bizzat hasta tarafından tutulmalıdır.

Madde 20 — Tamamile muhafazalı olmayan ampullerle yapılan ışıklamalarda, ampulün uzunluğunun hastaya nazaran amut vaziyette bulunmasına dikkat edilecektir.

Madde 21 — Röntgen ve radyom ile daimî olarak günde beş saatten fazla çalışılmaz. Röntgen muayenehanelerinde pazardan maada ayrıca bir gün daha öğleden sonra tatil yapılmalıdır.

Madde 22 — Hastahanelerde, röntgen ve radyom ile tam müddetle (günde 5 saat) çalışan kimseler, hastahänenin başka işlerinde kullanılamaz. Bunlara gece uykularını ihlâl edecek bir iş verilmemelidir.

Madde 23 — Röntgen ve radyom laboratuvarlarında çalışan bütün mütehasıs ve müstahdemlerin, senede iki defa kanları muayene edilerek küreyvatları sayılmak ve el vesair açık yerlerinin cildini muayene ettirmek mecburidir. Resmî müesseselerde bu muayenelerin icrası, o müesseselerin müdürleri tarafından takip olunur. Hususî müesseselerde, muayenelerin icra ettirilmemesinden sahipleri mesuldür. Bu muayenelerin neticeleri muntazam bir deftere kaydedilir. Bu muayeneler neticesinde görülecek ârızalar iyi oluncaya kadar o kimsenin çalışmasına müsaade edilmez.

Madde 24 — Bu gibi müesseselerde, her röntgen mütehasısın veya röntgen ve radyom ile iştigal eden kimsenin senede dört hafta muntazaman devamlı tatil yapması mecburidir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Yüksek te ve ötür tehlikelerine karşı alınacak tedbirler

Madde 25 — Röntgen odalarının zemini tahta, kauçuk veya muşamba gibi elektriği tecrit edici maddeden yapılmış olması lâzımdır.

Madde 26 — Tavana tutturulmuş yüksek teveltür telleri ve bunlara bağlanan ölçü aletleri, yerden itibaren:

75 K. V. teveltürde 2,20 metre			
75-130 »	»	2,30	»
130-250 »	»	2,50	»

den aşağı yükseklikte olamaz.

Yüksek teveltür telleri, mücerritlerle tesbit edilmiş bulunmalıdır.

İrtibat telleri gergin bulunmalı ve ampullere gelen kutuplar kendi kendine geri giden makaralara raptedilmelidir. Bu makaraların iyi işleyip işlemediği daima kontrol edilmelidir.

Madde 27 — Yüksek teveltür teli bir kaç ampulü çalıştırıyorsa, ampulün biri çalışırken diğerlerini yüksek teveltürden kesecek bir tertibat bulunmalıdır.

Madde 28 — Yüksek teveltür kısımlarının hasta veya diğer kimselere yakın bulunan yerleri, porselen mücerrit ile tecrit edilmelidir. Röntgen ampulüne gelen mücerritsiz nakiller, mümkün olduğu kadar uzakta bulunmalıdır.

Madde 29 — Röntgen ampulü ile hasta arasında madenî kısımlar varsa, bunlar yüksek teveltüre dayanacak tarzda izole edilmiş olmakla beraber bir taraftan da toprağa balanmış bulunacaktır.

Madde 30 — Açık yüksek teveltür telleri bulunan yerlere, ölüm işaretini havi dikkat levhaları konularak buraların tehlikeli olduğu açıkça gösterilecektir.

Madde 31 — Yüksek tevettür transformatörünün bulunduğu dolap veya odanın kapısı daima kilitli olacaktır.

Madde 32 — Kumanda anahtarlarının bulunduğu mahal, kolayca erişilebilecek yerde olmalıdır. Bu anahtarlar, sarsıntı ile kendi kendine harekete gelemes bir halde yapılacaktır.

Madde 33 — Yüksek cereyan sigortaları, makinenin kudretini aşmamalıdır.

Madde 34 — Kondansatörlü makinelerde, faaliyet bittikten sonra kondansatörü deşarj edecek tertibat bulunmalıdır.

Madde 35 — Cihazda cereyan bulunduğu zaman, cihazın işlediğini bildiren gerek sesli ve gerekse ziyalı tertibat bulunması şarttır.

Madde 36 — Laboratuvarlarda çalışan bütün müstahdemlerin, elektrik tehlikelerine uğramaları ihtimaline binaen, icabeden tedbirleri kolaylaştıracak levazımın mevcut bulunması şart olduğu gibi bu müstahdemleri bu tehlikelere karşı daimî surette tenvir ederek malûmatlı kılmak lâzımdır.

Madde 37 — 15 kilovattan aşağı tevettürle çalışan tesisat, bu nizamname ahkâmına tâbi değildir.

Madde 38 — Her müessesede, kuruluşun muadili nizamnameye uygun olması icabeden döşeme, tavan ve duvarlarının kalınlığı ve neden yapılmış olduğunu gösteren mikyaslı bir kroki bulunacaktır. Sonradan tamir veya herhangi bir suretle bu kısımlarda bir tebeddül vaki olursa yeni bir kroki tanzim edilir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Radyom

Madde 39 — Radyom tedavisi ile uğraşan müesseselerde en az 80 miligram (Radyom eleman) veya buna muadil miktar ve evsafa (Radyoaktif) madde bulunması mecburidir. (Radyom ve radyoaktif maddelerin cinsi ve evsafı, orijinal sertifikaları ile tayin edilir.)

Madde 40 — Radyom tedavisi yapan müesseselerde, ka-

bul edilen vakaların icap ettirdiği miktar ve şekillerde tüp, iğne, plâk ve hücre ve bunları kullanmağa mahsus pens vesair âletlerin mevcut bulunması şarttır.

Madde 41 — Müesseselerde bulunan radyom ve radyoaktif maddeler, miktarlarına göre, en az 5 santimetre kalınlığında kurşun ile her tarafı örtülü hususî bir kasa içinde saklanacak ve bu kasa daimî çalışılan veya bulunulan yerlerden mümkün olduğu kadar uzakta bulunacaktır.

Madde 42 — Radyom ve radyoaktif maddelerin tatbikatı için yapılacak bütün hazırlayıcı manipülasyonlara mahsus, üzeri kurşun mahfazalı cam ve iki yanı ve mütehasşısı bakan önü ve altı en az 5 santimetre kalınlığında kurşun ile örtülü bir mahfaza bulundurulacaktır.

Madde 43 — Lüzumunda müessese dışına götürülecek radyom ve radyoaktif maddeler, en az 1 santimetre kalınlığında kurşun ile kaplanmış el kasaları ile taşınır.

Madde 44 — Radyom ve radyoaktif maddeler müessese dışında tatbik edilecek ise, gideceği yerde derhal tatbik ile tatbikat bittikten sonra hemen 41 inci maddede yazılı kasaya konacaktır.

Madde 45 — Ayakta radyom tedavisi tatbik edilen yerlerde, röntgen odasında olduğu gibi koruyucu tertibatın alınması ve bunun için de hastaların bulunduğu mahallin 2,5 milimetre kalınlığında bir kurşun tabakası ile muhafaza edilmesi icabeder.

Madde 46 — Radyom apareyleri, arada sırada (Radon) un sızıp sızmadığı bakımından muayene edilmeli ve bozuk olan apareyler derhal tamir edilmelidir.

BEŞİNCİ FASIL

Elektrik ile tedaviye mahsus âlemler

Madde 47 — Faradizasyon, galvanizasyon, kısa ve uzun dalgalı diyatermi, elektrik ile masaj, elektrikli mekanoterapi, elektrikli banyolar, ultraviyole cihazları vesair elektrik ile tedaviye mahsus âletler bağılandıkları şebeke evsafına uygun olacak ve şebeke tesisatı mahallin elektrik işlerini idare eden müessesenin müsaadesi ile kabul edilmiş bulunacaktır.

Madde 48 — Elektrik ile tedaviye mahsus âletler ve bunlara mahsus teller ve diğer kısımları, gerek tatbik edene gerek tatbik edilen kimseye hiç bir surette zarar vermeyecek tarzda izole edilmiş bulunmalıdır.

Madde 49 — Elektrikle tedaviye mahsus âletler, her zaman normal kabiliyet ve evsafı haiz bulunacaktır.

Madde 50 — İşbu Nizamnameye uygun olmayan hal ve hareketlerde 3153 sayılı kanunda yazılı cezalar tatbik olunur.

Madde 51 — 3153 sayılı kanunun 3 üncü maddesi mucibince yapılmış ve Devlet Şûrasınca görülmüş olan bu Nizamnamenin hükümleri Resmî Gazetede neşri tarihinin ertesinden meriyete girer.

Madde 52 — Bu Nizamname hükümlerinin icrasına Sıhhat ve İçtimai Muavenet, Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

Sınâî müesseselerde ve maden ocaklarında meslekî kurslar açılması hakkında Nizamname

Kararname No. : 2/10913

Neşir tarihi : 15/5 1939

Madde 1 — Bürolarında çalışan memurlar hariç olmak üzere bir senede kullandığı işçi ve müstahdemlerin sayısının gündelik vasatısı yüzden fazla olan maden ocaklarile Teşviki Sanayi Kanununda tarif edilen sınâî müesseseler bu nizamname ile tesbit edilen esaslara göre meslekî kurslar açmakla mükelleftirler.

Madde 2 — İşçi sayısı birinci maddede gösterilen miktardan aşağı olsa bile, kursa gideceklerin kat'edecekleri mesafe iki kilometre dahilinde olmak şartile, aynı sanayiden bir kaç müesseseye sahip olanlar da meslekî kurs açmağa mecburdurlar.

Madde 3 — İkinci maddede gösterilen mesafe dahilinde

Kanun No.	Bağlığı	Düştür Tertip	Cilt	Sahife	Resmî Gazete Sayı
3153	Radyoloji, Radyom ve elektrikle tedavi ve diğer fizyoterapi müesseseleri hakkında kanun	3	18	508	3591

bulunmak üzere aynı sanayiye mensup müesseseler müşterek kurs açabilirler.

Madde 4 — Müesseselerin kurs açmak mükellefiyeti kanunun neşri senesine tekaddüm eden takvim senesi içindeki vaziyetlerine göre tayin olunur. İşçi sayısı itibarile kanunun tatbikından sonra kanunun şümulü dışında kalan müesseselerin vaziyeti bu halin tehaddüs ettiği seneden sonra gelecek ilk takvim senesi nihayetindeki işçi sayısına göre tespit olunur.

Madde 5 — Kursların tedris ve idare masrafları müessese sahipleri tarafından tediye olunur. Müşterek kurs tesis halinde masraf her müessesenin işçi ve müstahdemlerinin adedi nispetinde olmak üzere taksim edilir.

Madde 6 — Sınâî müesseselerle maden ocaklarının gündelik vasatı işçi miktarları iş cetvellerine ve kanunen tutulması mecburî olan defterlerdeki kayıtlara ve lüzum görüldüğü takdirde ayrıca yapılacak tetkiklere göre tayin olunur.

Madde 7 — Sınâî müesseselerin gördükleri iş itibarile aynı olup olmadıkları, müessesenin bulunduğu mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından tayin ve İktisat Vekâletinin tasvibile tesbit olunur.

Madde 8 — Her müessesede esas itibarile çırak, kalfa, ve ustalar için birbirinden ayrı kurslar açılacaktır. Ancak müessesenin sınâî mahiyetine göre İktisat Vekâletinin muvafakatile bu kurslar birleştirilebilir.

Madde 9 — Çırak kursları sanat nevilerine göre en az bir sene ve en fazla üç sene, kalfa, ve usta kursları da en az altı ve en çok on iki ay devam eder. Bu müddetler mahallin en yüksek mülkiye âmirinin teklifi ile İktisat Vekâletince tayin olunur. Bu kurslarda tedrisat, çalışma zamanı dışında olmak üzere haftada ancak altı saattir.

Madde 10 — Kurs programlarının esası meslekî bilgi dersleridir.

Madde 11 — Meslekî bilgilere tahsis edilecek kurs saatlerinin en az üçte ikisinde müessesenin iş mevzuu ile doğrudan doğruya alakadar olan teknolojik dersler, diğerlerinde de umumî meslek bilgisi dersleri gösterilir.

Madde 12 — Meslekî bilgiler şunlardır:

A - Umumî meslek bilgileri,

- 1 - Sanatın icap ettirdiği derecede Türkçe, hesap ve hendese, umumî ve meslekî sıhhat kaideleri ve yurt bilgisi,
- 2 - El âletleri, resim okumak ve yapmak, perçin, kama, civata ve umumî elemanları,
- 3 - Demircilik, kurşunculuk, çinkoculuk bakırcılık,
- 4 - Demir, alüminyum, pirinç, tunç ve emsali madenî halitaların dökümcülüğü,
- 5 - Tesviyecilik «kaba ve ince» ve çilingirlik, tornacılık, demircilik, frezecilik ve madencilik «metal için»,
- 6 - Elektrikçilik «Enstalasyon ve motor»,
- 7 - Makinistlik «stasyoner ve müteharrik makine ve tesisatı için»,
- 8 - Lehimcilik ve kaynakçılık «her şekilde»,
- 9 - Doğramacılık, marangozluk, mobilyacılık ve modelcilik,
- 10 - Divarcılık ve emsali işler,
- 11 - Boya ve madencilik ve emsali işler,
- 12 - Sıhî tesisat işleri,
- 13 - Malzeme dersleri «müessesenin mevzuuna uygun olarak»

B - Meslekî ihtisas bilgileri, sınaî müesseselerde yapılmakta olan işlerin her safhasına ve kullanılan ham maddelerin tam mamûl haline gelinceye kadar geçirdikleri bütün tahavvüllere aittir.

Yukarıda yazılı meslek dersleri, müessesenin meşguliyet sahasile alâkalı olanlardan ihtiyaç nispetinde tertip ve tanzim olunur.

Madde 13 — Kurs açmakla mükellef bulunan her müessese sahibi, bu nizamnamede tayin edilen esaslar dahilinde, müessesinde açılacak kurslarda tatbik edilecek bir ders müfredat programı hazırlayarak en geç bu nizamnamenin mer'iyet tarihinden itibaren iki ay sonra İktisat Vekâletine gönderir. İktisat Vekâleti bu programları tetkik ile tadilen veya aynen kabul ve tasdik ederek iade eder. Müessese sahibi müfredat programını bu müddet içinde

göndermezse İktisat Vekâleti hazırlayıp gönderir. Müessese sahibi gönderilecek programı aynen tatbik eder.

Madde 14 — Kurs öğretmenleri aşağıdaki vasıfları haiz bulunanlar arasından seçilir:

A) Türk vatandaşı olmak veya ecnebi ise kendisine daha evvelce memleketimizde çalışma müsaadesi verilmiş olmak.

B) Vereceği dersin mütehassısı bulunduğunu kabule şayan bir vesika ile isbat etmek.

Madde 15 — Müessese sahibi kurs müfredat programlarının muvaffakiyeti bir şekilde tatbiki için lüzumlu görülen alât ve edevatı ve makineleri ve her şeyi hazırlamağa ve kurslara devam edenlerin istifade edebileceği bir şekilde tertip ve tanzim etmeğe mecburdur.

Keza müessese sahibi kursların açılacağı ve amelî derslerin verileceği yerlerde işçilerin sağlığını ve iş emniyetini temin için gerekli olan büyük tedbirleri şimdiden almakla mükellef olduğu gibi işçilerin sağlığını korumakla ve iş emniyeti hakkında İş Kanununun 55 inci maddesi mucibince neşrolunacak nizamnamenin tatbik mevkiine çıkarılmasını müteakip de o nizamname hükümlerini yerine getirmekle mükellef olacaktır.

Madde 16 — Müessese sahipleri, kurslara devamları ve kurslardaki tesisattan istifadeleri sebeble kurslara devam edenlerin gündeliklerini eksiltemezler ve kendilerinden her hangi bir suretle para alamazlar.

Madde 17 — Kurslara devam mecburidir. Mazeretsiz olarak kursa gitmeyenler hakkında her gelmediği gün için iş veren veya vekili tarafından gündeliğinin ilk defa beşte biri, tekerrürü halinde üçte biri ve nihayet yarısını geçmeyecek bir miktarı kesilir. Bir ayda beş defa mazeretsiz kursa gitmeyenlerin hizmetlerine nihayet verilir. Kesilen bu paralar İş Kanununun 30 uncu maddesi hükümlerine göre sarf olunur.

Madde 18 — Her kurs müdavimi, devam etmekte bulunduğu kursun hitamını takibeden ilk on be gün içinde nazari ve amelî olarak imtihana tâbi tutulur.

İmtihanlarda muvaffak olanlara İktisat Vekâletince

tanzim edilmiş numuneye göre hazırlanan ve mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından tasdik edilen çıkar, veya kalfa veyahut usta kurs ehliyamesi verilir.

Madde 19 — İmtihan notları her ders için ayrı ayrı pek iyi, iyi orta ve zayıf olarak dört şekilde verilir. İmtihanlarda muvaffak olmuş sayılmak için derslerden hiç olmazsa orta not almak lâzımdır. Zayıf not alanlar gene aynı derecedeki müteakip kursa devam ettirilir.

Madde 20 — İmtihanlar ders muallimi, fabrika mümessili ve sınaî müessese veya maden ocasının bulunduğu yerdeki Maarif ve İktisat Vekâletleri mümessillerinden veya bunların en büyük mülkiye âmirinin muvafakatile seçecekleri birer âzadan mürekkep bir komisyon tarafından yapılır. Maarif ve İktisat Vekâletleri mümessilleri bulunmayan yerlerde bu âzalar bizzat en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilir.

Madde 21 — Kurs açmakla mükellef bulunan müesseseler işbu nizamnamenin neşrinden itibaren üç ay içinde bu mükellefiyeti ifa etmedikleri takdirde elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır. Tekerrürü halinde bu ceza iki kat olarak tertip olunmakla beraber kurs açılıncaya kadar müessesenin kapatılmasına da hükmolunur. Bu maddeye göre verilecek cezaî hükümlere sulh mahkemelerinde karar verilir.

Madde 22 — Sınaî müesseselerde ve maden ocaklarında meslekî kurslar açılması hakkındaki 3457 numaralı kanunun altıncı maddesine göre tanzim olunmuş ve Devlet Şûrasınca görülmüş olan bu nizamname hükümleri neşri tarihinin ertesi gününden mer'iyete girer.

Madde 23 — Bu nizamname hükümlerinin icrasına Millî Müdafaa, Adliye, Dahiliye, İktisat, Maarif, Sıhhat ve İçtimâî Muavenet Vekilleri memurdur.

3457	Sınaî müesseselerde ve maden ocaklarında mesleki kurslar açılmasına dair kanun	3	19	1301	3945
------	--	---	----	------	------

Mahrukut Kanununun tatbikma dair nizamname

Kararname No : 2/11028

Neşir tarihi : 27/5/1939

3473 sayılı Mahrukut Kanununun 7 nci maddesi mucibince İktisat Vekâletince hazırlanan ve DevletŞûrasmca görülerek 10/5/1939 tarih ve 125/5140 sayılı tezkere ile tevdi olunan ilişik (Mahrukut Kanununun tatbikine dair nizamname) nin mer'iyete konulması İcra Vekilleri Heyetince 18/5/1939 tarihinde tasvip ve kabul olunmuştur.

Madde 1 — Mahrukut Kanununun tatbik edileceği İktisat Vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile tespit ve ilân edilen yerlerde kanunun birinci maddesinde yazılı bina ve müesseselerde yakılması mecburiyet altına konan mahrukut ile bunları yakmağa mahsus vasıtalar hakkında yapılacak muamele bu nizamname hükümlerine tabidir.

Madde 2 — Etibank, her sene eylül ayı içinde aşağıdaki hususatı İktisat Vekâletine bildirir:

- A - İhtiyacı karşılayacak mahrukutın nevini, fiyat ve temin şekillerini,
- B - Mahrukut Kanununun birinci maddesi ile tesbit olunan mahrukutu yakacak vesaitin evsaf ve fiyatlarını,
- C - Mahrukut ve teshin vasıtalarının istihsâl ve tevzii için alman tedabiri ve satış için yapılan ihzaratı.

Madde 3 — Etibank Mahrukut Kanununun şümulüne giren yerlerin mahrukut ve teshin vasıtalarile bu vasıtaların kurulma ve işletilmelerine lüzumlu maddeleri satmak veya sattırmak üzere teşkil edeceği ajan veya bayilikleri veya alman tedbirleri o yerlerin en büyük mülkiye âmirine bildirir.

Madde 4 — Etibank yakılması mecburî mahrukutın, soba vesair teshin vasıtalarının ve bunların kurulup işletilmelerine lüzumlu malzemenin fiyatlarını tetkik ve tespit ederek müfredatlar ile birlikte İktisat Vekâletinin tasvibine arzeder. İktisat Vekâletince kabul edilen azamî satış fiyatları Mahrukut Kanununun tatbik edilmekte olduğu veya edileceği ilân edilen mahallere tamim ve ayrıca ilân olunur.

Madde 5 — Mahrukata Kanununun tatbik edileceği ilân edilen yerlerde kanunun o mahaller için meriyete girdiği tarihten itibaren ihtiyaca kâfi mahrukata, soba, vesair teshin vasıtalarının bulunup bulunmadığını mahallin en büyük mülkiye memuru tetkik eder ve bulunmadığını neticesine varıldığı takdirde keyfiyet İktisat Vekâletile Etibank'a bildirilir. Etibank bu mahallerdeki noksanları ikmâl eder.

Madde 6 — Her nevi taş kömürü, antrasit, linyit, turp gibi tabii halde maden kömürlerde kok, yarı kok gibi muamele görmüş kömürler ve bunlardan biriket gibi işlenmiş şekilleri teshin maddeleridir.

Madde 7 — Havagazı, petrol, petrol müşterakları, taş kömürü veya linyit distilasyon müşterakları ile artıkları ve elektrik dahi teshin maddesi olarak kullanılabilir.

Madde 8 — Mahrukata Kanununun şümulüne giren zeytinyağı fabrikaları palamut hülâsası, valeks (Meyan kökü balı) çıkaran fabrikalar, çırçır fabrikaları, mobilya ve kereste imâl eden, fındık, ceviz, çeltik ve emasli mahsulleri kıran ve ayıklanan fabrika ve müesseselerle bunlar gibi teshin maddesi olarak kullanılabilirler.

Madde 9 — Mahrukata Kanununun birinci maddesile yakılması mecburî tutulan maddelerin tutuşturulması için çıra, odun, tahta parçası yahut yerine göre talaş, fındık kabuğu, pamuk kozası ve emsali artıklar tutuşturucu madde olarak kullanılır.

Madde 10 — 9 uncu maddede yazılı tutuşturucu maddeler yalnız yakılması mecburî mahrukata birlikte olarak aşağıdaki nispet dahilinde kullanılır.

Tabii antrasit kömüründe	»	100 kiloda 20 kilo tutuştu-
Kok	»	rucu madde
Yarı kok	»	100 kiloda 15 kilo tutuşturucu madde.
Taş		
Ve briketlerinde		
Linyit kömüründe		

Madde 11 — Tutuşturucu madde miktarı muayyen nisbeti geçmemek üzere bir kaç birikte karışık olarak da kullanılabilir.

Madde 12 — Etibank, Mahrukat Kanununun tatbik edildiği yerlerde elde edilen neticeleri her takvim senesinin ilk iki ayı zarfında bir rapor ile İktisat Vekâletine bildirir.

Madde 13 — Mahrukat Kanununa göre yapılan ve Devlet Şûrasınca görülmüş olan bu nizamnamenin hükümleri Resmî Gazetede neşri tarihinden itibaren yürümeğe başlar.

Madde 14 — Bu nizamname hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

3473 Mahrukat Kanunu 3 19 1387 3956

Kararname

2/10345 Mahrukat Kanununun birinci maddesi mucibince yakılması mecburiyet altına konulan mahrukatın nerelerde mecburî olduğunu gösteren liste 4143

Kararnameler

1 — Ödemiş Kazasına bağlı Kaymakçı Köyünde yeniden teşkil edilecek belediye hakkında Belediye Kanununun 7 nci maddesine tevfiikan mahallî tahkik heyeti ile Devlet şûrası tarafından ittihaz olunan kararlar tasvip olunmuştur.

2 — Bu kararnamenin hükmünü yürütmeğe Dahiliye

Vekili memurdur.

22/5/1939

Vatandaşlığımızdan çıkarılanlar

Kararname No : 2/10910

Tunceli Vilâyetine bağlı Ovacık Kazasının Zerenik Köyü nüfus kütüklerinin 1 inci cildinin 4/1 sayılı evi üzerine 1305 Süleymaniye doğumu ile kayıtlı bulunan Halitoğlu Emekli Yüzbaşı Ahmet Mithat Babanoğlu'nun resmî izin almada necnebi Devlet tabiiyetine geçtiği anlaşıldığından va - tandaşlıktan çıkarılması; Dahiliye Vekilliğinin 28/4/1939 tarih ve 5583/3755 sayılı tezheresile yapılan teklifi üzerine 1312 sayılı kanunun 9 uncu maddesine tevfiikan İcra Vekilleri Heyetince 6/5/1939 tarihinde onanmıştır.

6/5/1939

Mülkî teşkilât

1 — Kemaliye Kazasına bağlı İliç Nahiyesi bütün köyleriyle birlikte Kuruçay Kazasına bağlanmış, Kuruçay Kazasının merkezi, İliç Kazası adile anılmak üzere, İliç Nahiyesinin merkezi olan İliç köyüne ve İliç Nahiyesi merkezi de, Kuruçay Nahiyesi adile anılmak ve halen Kuruçay merkez nahiyesine bağlı olan bütün köyleri ihtiva etmek üzere, Kuruçay'a kaldırılmıştır.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

15/5/1939

1 — Bitlis Vilâyetine bağlı Mutki Kazasının merkezi Hur köyünden Mirtağ köyüne kaldırılmıştır.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

15/5/1939

Değişen nahiye ve köy adları

Köy adları :

Çanakkale Merkez kazasına bağlı Sarıçalı köyü adının; Gökçalı olarak değiştirilmesi 4/5/1939 tarihinde onanmıştır.

Salihli Kazasının Adala nahiyesine bağlı Bozağaç köyünün devlet teşkilâtındaki köyler arasından kaldırılması 3/5/1939 tarihinde inandırılmıştır.

Nahiye adları :

Konya vilâyeti Ereğli kazasına bağlı Çayhan nahiye ve istasyonu adının Çamlık olarak değiştirilmesi 4/5/1939 tarihinde onanmıştır.

Aydın vilâyeti dahilindeki Karapınar nahiye ve istasyonu adının İncirliova olarak değiştirilmesi 5/5/1939 tarihinde onandırılmıştır.

Vekâletimiz tamimleri

M. İ. U. M.
M. İ. H. Ş.
 Vilâyetine

Sayı : 288/8000

İstanbul Dumlupınar ve Hakimiyeti Milliye şehir yatı mekteblerinin 1/Haziran/939 tarihinden itibaren lağvedilerek mevcut talebesinin İstanbul yatılı okullarından birine nakli kararlaştırılmış olduğundan artık bu mektepler için iştirak hissesi tefrikine lüzum kalmamıştır.

Ancak 939 yılı bütçelerine (Mıntaka yatı mektebi iştirak hissesi) namile mevzu tahsisatın, bu hissenin geçen yıllardan kalmış borçlarına karşılık tutulmasının temini rica olunur.

13/5/1939

M. İ. U. M.

B. M. Ş. M.

SURET

Sayı : 63/7602

Kuruçay Teftiş lâyihasında resen yazılmış bir kira mukavelesinin Kuruçay Belediyesi tarafından tasdik edildiği bildirilmektedir.

Noter teşkilâtı bulunan yerlerde senet ve mukavelelerin tasdiki 3456 sayılı noter kanunu mucibince noterlere ait bulunmakta ve bu gibi evrakın tasdiki bir harcı da istilzam etmekte ve icar isticar mukavelelerine ilsakı icabeden kontrato pullarının icar akar nizamnamesininin 20 inci maddesi hükmüne tevfikan noterler tarafmdan iptal edilmesi lâzımgelmekte olduğundan bu kabil mukavelenamelerin belediyelerce tasdik edilmemesi hususunun alâkadar mercilere tamim en tebliğine yüksek müsaadelerini rica ederim.

9/5/1939

Vilâyetine

Kira mukavelelerinin Belediyeler tarafından tasdik edilmemesine dair Adliye Vekâletinden alman 2/5/939 gün ve Hu' İş. Genel Direktörlüğü 197/180 sayılı yazı örneği yukarıya çıkarılmıştır.

Münderecatına göre hareket edilmesi lüzumunun alâkadarlara tebliği rica olunur.

Umumî Müfettişliklere arzedilmiş ve bütün vilâyetlere yazılmıştır.

Memurlar, sicil ve muamelât U. M.

S. 2

Öz :

Devir've teftiş raporlarının sureti tanzimi ve iki nüsha olarak gönderilmesi H.

Sayı : 2305

10/8/936 tarih ve 3839 sayılı tamime ektir.

Vilâyet idaresi kanununun 37 ve 50 inci maddelerine istinaden valiler ve kaymakamlar tarafından yapılan devir ve teftiş sonuçlarında yukarda tarih ve numarası yazılı tamimle de bildirildiği gibi teftişlerden beklenen faydaların aşağıda izah edildiği üzere daha müspet ve müsmir olabilmesi için teftişte görülen iyilik veya noksanlığın tespit olunup verilen direktifleri de ihtiva etmek şartile vekâlete mutlaka rapor verilmesini ve bu raporları takip için ilgili yerlere derhal tevdi edilebilmesi için de devir ve teftiş raporlarının tanziminde aşağıda yazılı hususların nazarı dikkate alınmasını rica ederim.

1 — Bundan sonra vali ve kaymakamların devir ve teftiş raporları vekâlete iki nüsha olarak gönderilecektir. Bir nüshası rapor halinde ve diğer nüshası da gerek vekâletimizin gerekse diğer vekâletlerin muhtelif umum müdürlüklerde müstakil umum müdürlük veya müdürlüklerini

ilgilendiren kısımları (Ahvali umumiye raporlarında olduğu gibi) alâkadar yerlere derhal yollanabilmek için ayrı ayrı kâğıtlara yazılmak ve her kısmın altı mühürlenmek ve imza ile tasdik edilmek suretile yollanacaktır.

2 — Devir ve teftişlerde; Vekâletimize ait bütün işlerle, diğer Vekâletleri ilgilendiren işlerden mahallî hükümet. reislerinin nazara almaları icabeden umumî işlerde görülen, düzgünlük veya aksaklığı açıkça ihtiva edecek ve aksak işlerin islahı çareleri ve mevcut kanun, nizamname ve talimatnamelerin tatbiki hususları, halk ile hükümet arasındaki münasebatın iyi bir halde ve hükümet otoritesinin de daha kuvvetli bir vaziyette idamesi ve vilâyet idaresi kanununun 3, 4 ve 5 inci fasıllarında idare âmirlerine verilmiş olan vazife ve selâhiyetler ile bunların o muhit için yapılma yolları gözden geçirilecek ve görülen noksanlar ikmâl ve gereken tedbirler ittihaz olunacak ve raporda teftiş esasında yukarda izah edildiği üzere görülen ve incelenen yapılması icabeden işler hakkında düşünceler ve yapılan bütün işler vazih ve kat'î ifade ile tesbit edilecektir.

3 — Siyasî ve gizli işler için de ayrı bir rapor yazılarak- gizli işaretli ve ağzı mühürlü zarflarla yollanacaktır.

4 — Evvelki tamimde de istenildiği veçhile :

A) İdare âmirlerinin mülhakatı her devir ve teftişlerini müteakip tanzim edecekleri raporda lüzum gösterilecek ikmâl ve islah işleri ilgili kaza ve nahiyelere bildirilecek ve bunlar ehemmiyetle takip edilerek neticelendirilip' sonucundan Vekâlete malûmat verecektir.

B) Kaymakamların devir ve teftiş raporları Valiler tarafından tetkik edilerek kendi mütaleaları da yine iki nüsha olarak ilâve edildikten sonra Vekâlete yollanacaktır.

Bu tamimde yazılı muameleler yapılmadan çıkılan geziler kanunun istihdaf ettiği devir ve teftiş maksadına uygun olamayacağından bu gibi gezilere devir ve teftiş nazari bakılmayacaktır.

6 — Gereği için vilâyetlere, bilgi olmak üzere umumî; müfettişliklerle Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Diğer Vekâletler tamimleri

M. V. V. U. M.

Şube : I

Kazanç vergisi umumî tebliği

Öz :

Çarşı ve "mahalle beğçilerinin mükellefiyet şekli hakkında.

Seri No: 181

Çarşı ve mahalle beğçilerinin mükellefiyet şekillerimin tayininde bazı mahallerde yanlış tatbikata meydan verildiği yapılan muhabereleden anlaşılmaktadır.

Çarşı ve mahalle beğçilerinin ücretleri, 29 nisan 1330 tarihli muvakkat kanunun 3"üncü maddesi mucibince, salâhiyetli heyet marifetile ve zabıta teşkilâtının mürakabesi altında halktan tevzi usul ile toplanarak verilmektedir. Bu heyetler, Muhasebei Umumiye Kanununun 115 inci maddesinde tarif edilen hususî bütçeli teşekküllerden ve hazırlanan cetveller hususî bütçelerden sayılamayacağı gibi mezkûr muvakkat kanuna göre tayin olunan beğçilerin de her hangi bir daire, müessese veya şahıs nezdinde müstahdem hizmet erbabından addedilmelerine de imkân yoktur.

Bu suretle hizmet erbabından madut bulunmayan çarşı ve mahalle beğçilerinin kazanç vergilerinin 2395 numaralı kanunun birinci maddesinin D ve 20 inci maddesinin C fıkralarına ithalen ve 23 üncü madde mucibince takdir olunacak gündelik gayri safi kazançlarının, 3258 numaralı kanunla değışen 37 nci maddenin (C) fıkrası hükmü dairesinde 20 misli üzerinden tarhedilmesi lâzımgelir.

Bu sureti muamele, tahaddüs eden bir İdarî dava do- layısıyla Devlet Şûrası Birinci Deavi Dairesinin 10/12/1936 ;tarihli ve 2636 numaralı ilâmile de teyit olunmuştur.

Ona göre muamele ifası tamimen tebliğ olunur.

M. V. V. U. M.

Şube : I

Kazanç Vergisi umumî tebliği

Öz :

Yeniden iktisadi faideleri kabul edilen ikinci sınıf sınaî müesseseler hakkında.

Seri No : 182

1055 numaralı Teşviki Sanayi Kanunu mucibince ikinci sınıf muafiyet ruhsatnamesini haiz olup da iktisadi faideleri kabul edilmemiş olan müesseselerden tahin, helva, un, , çırçır, elektrik, makarna, kimyevî ve tıbbî müstahzarat fabrikalarile matbaaların 8/9/1938 tarihinden ve alelûmum. madenlerin 27/9/1938 tarihinden ve likör ve kanyak fabrikalarının da 17/12/1938 tarihinden itibaren mezkûr kanunun 15 inci ve talimatnamesinin 10 uncu maddeleri mucibince İktisadî faideilerinin kabul edilmiş olduğu İktisat Vekâletinin 14 Eylül 1938, 13/3/1939 tarih ve 8-10187/38685., 8-3271/12810 numaralı yazılarında bildirilmiştir.

1055 numaralı Teşviki Sanayi Kanununun 15 inci maddesi hükmüne nazaran ikinci sınıf muafiyet ruhsatnamesini, haiz olup da İktisadî faidesi musaddak bulunmayanlar yalnız kanunun 9 uncu maddesinin C fıkrasile 11 ve 12 nci maddelerde yazılı muafiyetlerden istifade etmekte olduklarından yukarıda mevzuubahis olan müesseselerde şimdiye kadar yalnız bu muafiyetleri haiz bulunmakta ve netice itibarile Kazanç, Bina ve Arazi vergilerine tâbi tutulmakta idiler.

Zikri geçen müesseselerin bu kerre iktisadi faideleri kabul edilmiş olduğuna nazaran, kanunun 15 inci maddesi delâletile dokuzuncu maddenin B fıkrasında yazılı muafiyetle beraber :

A - Yalnız imalâta tahsis ettikleri binalara münhasır olmak üzere yedinci maddenin A fıkrası mucibince bina:, vergisinden:

B - Kazanç vergisinden (asgarî vergi dahil);

C - Belediyelere ait inşaat, buhar kazanları, motor ve imbiklerin ruhsatiye resimlerinden; muaf tutulması lâzım gelmektedir.

Binaenaleyh:

1 — Nevileri yukarıda yazılan ve ikinci sınıf teşviki sanayi muafiyet ruhsatnamesini haiz bulunan müesseselerin yalnız imalâta tahsis ettikleri binalar için tahakkuk ettirilmiş olan bina vergilerinin, ilk senede iktisadi faidelerinin kabul ve tasdik edildiği tarihleri takip eden taksitten itibaren ve müteakip senelerde de muafiyet ruhsatnameleri hükmü devam ettiği takdirde senelik vergilerin muafiyet ruhsatnamelerinin ibrazile terkin,

2 — 1938 takvim yılı faaliyetlerinden dolayı 1939 malî yılı için tahakkuk ettirilmiş olan kazanç (asgarî vergi dahil) vergilerinin:

a - Tahin, helva, un, çırpır, elektrik, makarna kimyevî ve tıbbî müstahzarat fabrikalar ile matbaaların 1/1/1938 ilâ 8/9/1938 tarihine kadar,

b - Madenlerin 1/1/1938 ilâ 27/9/1938 tarihine kadar.

c - Likör ve kanyak fabrikalarının 1/1/1938 ilâ 17/12/ 1938 tarihine kadar; olan kısmının bilhesap tefrik edilerek geri kalanının (asıl verginin) ikinci sınıf muafiyet ruhsatnamelerinin ibraz edilmesi şartile terkin ve müteakip senelerde de muafiyet ruhsatnamenin hükmü devam ettiği takdirde senelik vergileri tahakkuktan sonra ruhsatnamelerinin ibrazile ve usulü veçhile kazanç ve asgarî vergilerinin terkin edilmesi.

3 — Teşviki sanayi muafiyeti yalnız verginin aslına münhasır olup ceza zamlarına şamil olmamasına mebni misil veya yüzde zamların bu muafiyete tâbi tutulmaması,

4 — 1996 numaralı kanunun birinci maddesi mucibince bina vergisi üzerinden alınmakta olan 1/3 nisbetindeki iktisadi buhran zammile 2728 numaralı kanun hükmüne tevfikân kazanç vergilerinin 1/5 i nisbetinde alman İktisadî buhran zammı da teşviki sanayi muafiyetinin hudut ve şumulü haricinde bulunduğundan mevzuubahis müesseselerin bina ve kazanç vergileri üzerinden tahak-

tuk eden İktisadi buhran zamlarının şimdiye kadar olduğu gibi tahsiline devam edilmesi; lâzım gelir.

Bu izahata göre muamele yapılması esbabının temini ve keyfiyetin malmemurlarile hususî muhasebe müdür ve memurluklarına da tebliği rica olunur.

19/4/1939

Adliye Vekâleti :

Öz :

Köy Kanununun 49, 50 ve 51 inci maddelerinin tatbik şekli H

No : 76/15

442 sayılı Köy Kanunile köy ihtiyar meclislerine rüyet salâhiyeti tanınan davaların mahkemelerce bu kanunda tayin edilen tahditler nazara alınmayarak rüyet edilmekte olduğu muhabere ve müracaatlardan anlaşılmaktadır.

Köylülere taallük eden 50 liraya kadar ihtilâflı işlerin alâkalılarını beyhude masraflardan vikaye ve işi teshil bakımından sulhan hal ve bir karara bağlanması maksadına istinat ederek köy ihtiyar meclislerine o suretle selâhiyet tanıyan Köy Kanununun 49, 50, 51 inci maddesinde yazılı usulî ve istisnaî hükümlerin halen mer'î olması ve 50 ve 51 inci maddelerindeki sarahata tevfikana taraflar arasında 10 liradan yukarı 50 liraya kadar ödünç para ile 10 liradan yukarı alım, satım, icar, ücret vesair alacaktan dolayı tahaddüs eden ihtilâf ve davalarda evvelâ ihtiyar meclisine müracaat mecburiyetinde bulunulduğu ve müracaat üzerine ihtiyar meclisinin iki tarafı uzlaştırmak üzere keyfiyetin bir kâğıt üzerine tevsik ve temhir edecekleri veyahut taraflar uzlaşmamakla beraber ihtiyar meclisinin hakemliğini kabul eyledikleri ve meclisin sebkenen ihtilâf hakkında karar verdiği takdirde gerek sulh üzerine ve gerek hakem sıfatile itihaz olunan bu kararın istinaf ve temyizi mümkün olmadığı cihetle kat'î bulunduğu bununla beraber böyle bir uzlaşma elde edilmemesi halinde

veyahut ihtiyar meclisinin hakemliği kabul edilmediği ahvalde de mezkûr meclisin 10 liraya kadar ittihaz edeceği kararların kat'î olduğundan dolayısile 10 liradan yukarı mebalığ hakkında ittihaz olunan karara kanaat etmeyen tarafın sulh mahkemesine müracaat hakkı derkâr bulunduğundan köylülere ait olacak davalarında Köy Kanununda tayin edilmiş olan bu hususî hükümlerin göz önünde bulundurulması hususunun bilûmum mahkemelere tamimen tebliği temenni olunur.

8/5/1939

Çalışma raporları

N. İ. U. M.

Ş. I.

Öz :

Nisan/939 çalışma raporu H.

Yüksek Vekâlete

Nisan 939 ayı içinde Umum Müdürlüğümüze 2640 evrak gelmiş, bunlardan 164 ü birinci, 492 si ikinci, 1119 u. üçüncü ve 865 adedi de dördüncü şubelerimize verilmiştir.

A — (Muamelât ve istatistik işleri)

Birinci şube : Alınış olduğu evraktan istatistiğe müteallik bulunanların muamelelerini intacı etmiş ve muhtaç muhabere olan 56 adedini sevketmiştir.

B — (Nüfus işlen)

İkinci şube : Mart ayından devreylediği 36 evrakla beraber bu ay aldığı 492 ve diğer şubelerden tesellüm eylediği 3 4ki cem'an 562 evraktan müstağni! muamele olan 52 sini dosyalarında saklamış, 469 adedini sevkeyleyerek Mayıs 939 ayma 41 evrak devretmiştir.

Bu ay içinde, kaza dahilinde yapılan yer değiştirme işleri hakkında tereddütü mucip ahvalin izalesi için Vilâyetlere ve Umumî Müfettişliklere bir tamim yapılmıştır.

C — (Tabiiyet işleri)

Üçüncü şube : Çıkan aydan devrettiği 575 ve bu ay aldığı 1119 ki cem'an 1694 evraktan 1379 adedinin muamelesini bitirmiş 259 evrakı karar için Başvekâlete arzetmiş, Mayıs 939 ayma da 56 evrak devreylemiştir.

Bu ay içinde 1430 kişi vatandaşlığa alınmış on sekiz kişinin de muhtaç tetkik olan tabiiyetleri tetkik olunarak haklarında icabeden kararlar verilmiştir.

D — (Kültürel İşleri)

Dördüncü şube : Geçen aydan kalan 41 bu ay verilen 865, diğer şubelerden gelen 51 ki cem'an 957 adet evrak teslim etmiş ve bu ay içinde resen yazdıkları ile beraber 981 evrak da sevk etmiştir. Müstağnii muamele olan 78 evrak dosyalarında saklanmakla beraber Mayıs 939 ayma 127 evrak devrolunmuştur.

Arz olunur.

Emekli ve öksüzlere maaş tahsisi

**Dahiliye Vekâletince 1/5/939 dan 1/6/939 za kadar işi biten emekli ve
öksüzler maaşı tahsis listesi :**

Memuriyeti ve ismi	Nev'i tahsis
Mihalıççık tahrirat kâtibi Halit Yücel	Eytam
Bandırma hususî muhasebe varidat tahakkuk memuru Halit Erdem	Tekaüt
Gaziantep hususî muhasebe bütçe kâtibi Mehmet Firuz Topuz Köprü tahsil postabaşılığmdan açıktta Mehmet Çevik Özalp	»
Fener belediye tahsil Ş. memuru Ahmet Gürüz	»
Mardin İnhisarlar Müdürlüğü muhasebe memuru ve Diyarbakır eski hususî muhasebe varidat kâtibi Abdurrahman Erten	»
Zat işleri M. sicil kısmı muamelât ve kıdem me muru Ali Cemal Gün	»
Tokat hususî muhasebe müdürü Emin Akın	Yetim
Demirci hususî muhasebe tahsildarı Zihni Aydın	Tekaüt
Nizip hususî muhasebe memurluğundan Vekâlet emrinde Fevzi Derici	»
Sungurlu eski nüfus kâtibi Hayrettin Akyol	Yetim
Bakırköy B. Ş. muhasebeciliğinden mazul Ahmet Şükrü Ürkmez	»
Tekirdağ hususî muhasebe vilâyet kâtipliğinden Vekâlet emrinde Osman Lutfullâh Ünal	Tekaüt
Eyidere nahiyesi müdürü ölü Muhsin Eren	Yetim
Hacıbektaş Nümune çiftliği muhasibi mesullüğünden mütekaüt ölü Haşan Tahsin Çopur	»
Ilıca nahiyesi nüfus memuru Halil Erdeniz	Tekaüt

Memuriyeti ve ismi

Malatya mektupçusu Muhittin Gürbaz

İzmir eski muhacirin iskân memuru Abdurrah-
man Koçaklar

Mülkiye kaymakamlığından mütekit ölü Sami Altunates

Mülga emanet hademeliğinden emekli Halil Kaya

Bakırköy B. Ş. Hademesi Kâmil Mercan

Kayseri hususî muhasebe birinci sınıf memurlarından

Rauf Aytaç

Nev'i tahsis

Yetim

Tekaüt

Yetim

»

Tekaüt.:

»

Aramızdan ayrılanlar

Karaburun kaymakamı M. Kâmil Sıpmaz

Mumailleyh 1296 Bursa doğumlu olup 324 yılında mektebi mülkiyeden neş'etle aynı tarihte Bursa maiyet memurluğıle devlet hizmetine girmiş ve 327 yılında Milâs kaymakamlığına tayin olunup muhtelif kaza kaymakamlıklarına tayin olunup muhtelif kaza kaymakamlıklarında ifayı hizmet etmiş ve son memuriyeti olan Karaburun kaymakamlığında iken İzmir hastahanesinde 2/4/939 tarihinde şeker hastalığından vefat eylemiştir.

Merhum iyi idare âmiri olarak temeyyüz etmiş ve vefatı teessür uyandırmıştır.

Ordu Vilâyeti mektupçusu Cemâl Rayaz

Mumailleyh 299 İstanbul doğumlu olup mülkiye mektebinden iki yıl tahsil gördükten sonra mezkûr mektepten mezuniyet vesikası almadan mülga hariciye nezareti tercüme odası memurluğı ile 319 tarihinde devlet hizmetine girmiş ve 332 yılma kadar muhtelif vilâyetlerde tercümanlık vazifesile istihdam edilerek tarihi mezkûrda Çankırı vilâyeti tahrirat müdürlüğüne tayin ve bundan sonra Seyhan vilâyeti umuru hukukiye müdürlüğünde ve Gümüşane, Çoruh, Rize mektupçuluklarında iyi hizmetler ifa ederek son memuriyeti olan Ordu vilâyeti mektupçusu iken 10/4/939 tarihinde vefat etmiştir.

Merhumun kederli ailesine baş sağlığı dileriz.

Nazimiye Kaymakamı Nesip Ararat

Nazimiye Kaymakamı Nesip Ararat

Mumaileyh 1303 Selanik doğumlu olup 324 yılında İstanbul Hukukundan neş'et ederek 27/Eylül/328 yılında Selanik istinaf mahkemesi başkâtip muavinliğile devlet hizmetine girmiş ve 336 tarihinde Yusufeli kazası kaymakamlığına tayin olunarak sırasile Şehirkişla, Şemdinan, Malazgirt, Hilvan, Refahiye, Kaş, Besni Kaymakamlıklarında ifayı vazife eyledikten sonra son memuriyeti olan Nazimiye kazası kaymakamı iken 21/4/939 tarihinde vefat eylemiştir.

Kederdide ailesine beyanı taziyet olunur.

«Hüsnu Berker'in 2 formalık yazısı birlikte gönderilmiştir.»